

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Diplomová práce

Bc. Michaela Špačková

Vliv sociální sítě Facebook na volný čas dětí a mládeže

Olomouc 2013

Vedoucí práce: PaedDr. Alena Jůvová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškeré použité zdroje informací, ze kterých jsem čerpala. Tato práce má 131 712 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 20. června 2013

.....

Na tomto místě bych ráda poděkovala své vedoucí magisterské diplomové práce paní PaedDr. Aleně Jůvové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, podporu a náměty, které mi věnovala. Velké díky, také patří všem žákům zkoumaných základních škol a třídním učitelkám, které byly ochotny věnovat čas a prostor vyplňování dotazníků a tím velkou měrou přispěly ke vzniku této práce.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Michaela Špačková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PaedDr. Alena Jůvová, PhD.
Rok obhajoby:	2013

Název práce:	Vliv sociální sítě Facebook na volný čas dětí a mládeže.
Název práce v anglickém jazyce:	The influence of social network Facebook on leisure of children and youth.
Anotace práce:	Diplomová práce se věnuje vlivu sociální sítě Facebook na volný čas dětí a mládeže. Cílem práce je zmapovat, jakými způsoby a do jaké míry ovlivňuje sociální síť Facebook volný čas dětí a mládeže. Teoretická část se popisuje vývojové období jedince, volný čas, jeho rozvoj a současnou problematiku. Dále se věnuje médiím a internetu, sociální síti Facebook a komunikaci. Empirická část se věnuje zpracování a interpretaci dat získaných v dotazníkovém šetření
Klíčová slova:	Sociální síť, Facebook, volný čas, děti, mládež, internet, edukace.
Anotace práce v anglickém jazyce:	This diploma thesis is devoted to the influence of the social network Facebook on leisure time of children and youth. The aim of the work is to explore how and to what extent the social network Facebook affects leisure time of children and youth. The theoretical part describes the development of the individual, leisure time, its development and current issues. It is also devoted to the media and internet, the social network Facebook and communication. The empirical part focuses on the processing and interpretation of data

	collected in the survey.
Klíčová slova v anglickém jazyce:	Social network, Facebook, leisure, children, youth, internet, education.
Přílohy vázané v práci:	2 přílohy – dotazník, tabulka pro kritické hodnoty testového kritéria chí-kvadrát
Rozsah práce:	102 stran
Jazyk práce:	Český

OBSAH

OBSAH.....	6
ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 Charakteristika zkoumaného vývojového období jedince	11
1.1 Pubescence a prepubescence.....	11
2 Volný čas dětí a mládeže	13
2.1 Vymezení pojmu volný čas.....	13
2.2 Vývoj volného času dětí a mládeže	14
2.2.1 Vývoj volného času.....	14
2.2.2 Období devatenáctého a počátku dvacátého století	15
2.2.3 Volný čas od roku 1918 po současnost.....	17
2.2.4 Současný stav	19
2.3 Různé pohledy na volný čas.....	21
2.3.1 Funkce volného času	23
2.3.2 Výchova formální, informální, neformální.....	24
3 Média a internet	26
3.1 Média.....	26
3.1.1 Druhy médií	27
3.2 Internet	28
3.2.1 Historie Internetu	29
3.2.2 Současná problematika internetu	30
4 Sociální síť Facebook.....	32
4.1 Vymezení pojmu sociální síť	33
4.2 Historie sociální sítě Facebook	34
4.3 Základní informace o účtu na sociální síti Facebook	35
5 Komunikace.....	38
5.1 Vymezení pojmu komunikace	38
5.2 Komunikace on–line	39

II EMPIRICKÁ ČÁST	40
6 Empirické šetření.....	41
6.1 Výzkumný cíl	41
6.2 Metoda výzkumu.....	42
6.3 Formulace hypotéz	43
6.4 Výzkumný soubor	43
6.5 Průběh výzkumu.....	44
6.6 Vyhodnocování dat získaných z dotazníkového šetření.....	44
6.7 Testování hypotéz	79
6.8 Shrnutí a diskuse výsledků.....	83
Závěr.....	86
Bibliografie	88
Seznam použité literatury.....	88
Online zdroje	91
Seznam tabulek	93
Seznam grafů	94
Seznam zkratk:	95
Seznam příloh:.....	96

ÚVOD

Volný čas dětí a mladých lidí se v současné společnosti stává stále diskutovanějším problémem a přitahuje stále větší pozornost. Úsilí o jeho zmapování v posledních letech nabývá na intenzitě. Proto se stále častěji stává součástí zájmu odborné veřejnosti. Snaha o pochopení mechanismů volného času a předpověď jeho budoucího rozvoje se stává tématem číslo jedna. S tím, jak se společnost stále mění a tempo životního stylu zvyšuje, stoupá i tlak na osobnost jedince. Nejen dospělí jedinci ale i děti a mládež si uvědomují, že aktivní přístup k trávení volného času, je mimořádně důležité. Vytváří dlouhodobou perspektivu, pro život a výchovu, způsob i šanci pro osobní rozvoj a seberealizaci (Hájek, 2008, s. 8).

„Jestliže společnost zabezpečí kvalitní trávení volného času dětí a mládeže, urychlí tím rozvoj obecných i specifických schopností mladé generace a potlačí rozvoj negativních sociálních rysů. Ve sféře volného času se jednak rozhoduje o rozvoji talentu mladého jedince a naplnění jeho potřeb a zájmů, a na druhé straně se tlumí tendence k negativnímu sociálnímu zrání“ (Sak, 2004, s. 59).

Základním východiskem vývoje volného času, se staly tři faktory. Život, povinnost a volný čas. Tyto faktory nejsou od sebe odděleny ostrými předěly. Jejich propojení je zajištěno širokými pásmy přechodových jevů. Při působení jednotlivých složek pak vzniká množina možností, v nichž vzájemné souladné, či nesouladné prolínání vztahů vytváří plastický proměnný obraz, z jehož přesného poznání vychází pedagogiky volného času (Hofbauer, 2010, s. 15).

Pro řádné vytvoření hodnotového systému dětí a mládeže, má jejich volný čas a volnočasové aktivity zásadní rozměr. Dynamizace hodnotového systému a jeho promítání do sociálního časoprostoru, je možné pokládat za základ utváření životního způsobu. Významnou součástí tohoto promítání je i způsob jakým trávíme volný čas a vzájemné propojení školních, pracovních a volnočasových aktivit (Sak, 2004, s. 59).

Internet, jako součást nynějšího životního stylu, přináší do volného času dětí a mládeže zcela nové možnosti. Jednoduše a bez jakýchkoli zábran přináší informace z celého světa pomocí jediného kliknutí počítačovou myší. Prostřednictvím sociálních sítí následně mohou komunikovat téměř s kýmkoli a naopak, kdokoli

může komunikovat s nimi. To klade na jejich bedra velkou zodpovědnost. Je však otázkou, zda jsou takto mladí jedinci na takovou zodpovědnost připraveni.

Tato diplomová práce je rozdělena na teoretickou a empirickou část. V teoretické části charakterizují zkoumané vývojové období jedince, vymezím pojem volný čas, jeho vývoj v průběhu let a představím některé teoretické poznatky. Poté se zaměřím na média a důkladně představím internet a jeho historii a současnou problematiku. Následovat bude kapitola věnovaná sociální síti Facebook, kde nejprve vysvětlím pojem sociální síť, pak představím historii samotného Facebooku a nakonec uvedu několik základních informací. V poslední kapitole teoretické části vymezím pojem komunikace a představím komunikaci on-line.

V empirické části diplomové práce se budu zabývat provedeným výzkumem. Osvětlím výzkumné cíle a metodu, kterou jsem při jeho realizaci použila. Posléze formuluji hypotézy a představím výzkumný soubor, na kterém bylo šetření provedeno. Nakonec popíši průběh samotného výzkumu, důkladně vyhodnotím a představím data získaná při jeho realizaci, otestuji všechny stanovené hypotézy a získaná data porovnáám z několika dalšími výzkumy.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 Charakteristika zkoumaného vývojového období jedince

První kapitolu jsem věnovala jasnému a zřetelnému vymezení zkoumaných vývojových období. Toto vymezení je velmi důležité, především z pohledu výzkumné části této práce, jež bude zaměřená na vliv sociální sítě Facebook na chlapce a dívky v období prepuberty a puberty. Celkový proces dospívání je však značně zdlouhavý a může trvat až šest let. Díky tomuto faktu se může prožívání a chování jedinců značně lišit. I proto jsem zkoumané období rozdělila do dvou již zmíněných fází tak, aby bylo možné co nejlépe rozlišit možné změny v preferencích. Současně je třeba zmínit rozlišnou rychlost vývoje u dívek a chlapců a tyto odlišnosti následně promítnout při vyhodnocování získaných dat.

1.1 Pubescence a prepubescence

Průcha a kolektiv (2001, s. 194) definuje ve svém pedagogickém slovníku období pubescence, neboli puberty takto: Jedná se o „věkové období dospívání, v našich podmínkách přibližně od 11 do 15 let. Rozlišuje se období prepubescence (11 – 13 let) a vlastní pubescence (13 – 15 let) . Dospívání nastupuje dříve u dívek, u chlapců začíná později. Celkové nejbouřlivější období ve vývoji jedince. Jedinec se vyvíjí (zprav. nerovnoměrně) po anatomicko-fyziologické stránce (včetně sexuálního zrání a schopnosti reprodukce), po intelektové stránce (rozvoj abstraktního myšlení), emocionálně i sociálně. Pro pubescenta je typická snaha vymanit se ze závislosti na autoritách (konflikty s rodiči, učiteli), vyvzdorovat si větší samostatnost myšlenkovou i sociální. Rizikem je příklon k nekonformním hnutím, asociálním činnostem“.

Puberta je období velkých změn ve vývoji osobnosti a značných problémů ve školní i rodinné výchově. Důležitou součástí období puberty je začlenění jedince do skupiny vrstevníků. Jedinec se v tomto období snaží o navázání širších a trvalejších kamarádkých vztahů, které mohou mít velmi hluboký charakter. Tento proces následně učí jedince sociální interakci a komunikaci mezi vrstevníky. Buduje se zde pocit vzájemné sounáležitosti a empatie k ostatním, jež je v pozdějším období důležitá pro navazování a udržování partnerských vztahů (Čáp, 2001, s. 232).

V tomto období rodiče ztrácí u dítěte svou velikost. Jejich názory již pro dítě nejsou těmi stěžejními a dítě zvětšuje okruh lidí, kteří jsou pro něj důležití. Vůči rodičům a dospělým zaujímá jedinec naopak kritický postoj. Jedinec touží po sounáležitosti mezi vrstevníky. Upevňuje svou sociální roli. Velkou důležitost přikládá hodnocení druhých (Fürst, 1997, s. 148).

Jedinci kladou velký důraz na svůj vzhled, účes a také oblečení. Pro chlapce a dívky je těžké najít vlastní identitu a náležitě ji projevit. Jedinci prochází stádiem vzájemného srovnávání, ze kterého ve většině případů podle svého úsudku vychází nepříznivě. Je tedy zřejmé, že jedinec je v tomto období značně zmatený a pod obrovským tlakem a potřebou se o nově nabyté zkušenosti nebo problémy podělit s okolním světem (Čáp, 2001, s. 233).

Subjektivní pocit, který dodává důležitosti zevnějšku, je zapříčiněn rychlými změnami v ostatních oblastech. Jedinec se snaží, aby měl kontrolu alespoň nad svým zevnějškem, když to není možné v ostatních oblastech. Tato tendence je ve větší míře rozvinuta u dívek. Jako model standardu atraktivity jedinci slouží nejen vrstevnická skupina, ale i společností uznávané estetické vzory mužské a ženské krásy. Nedosažení ideálu, který si pro svůj zevnějšek vysnily, trápí všeobecně více dívky a v tomto ohledu je dělá nešťastné (Zachová, 2011, s. 82).

2 Volný čas dětí a mládeže

V průběhu posledních let se pojem volný čas dětí a mládeže stává stále častěji diskutovanou otázkou. Není tedy divu, že je zájmem nejen pedagogů, ale i psychologů nebo například sociologů tuto problematiku hluboce prozkoumat a vytvořit tak komplexní pojetí a plné pochopení funkcí a uspořádání dané problematiky. Tato činnost následně umožní maximálně zdokonalit a zkvalitnit přístup k problematice, ale i její plynulý a důsledný rozvoj (Hofbauer, 2010, s. 10).

V této kapitole se v její prvotní fázi budu věnovat důkladnému vymezení pojmu volný čas. Následně se zaměřím na shrnutí problematiky volného času v průběhu historického vývoje a nastíním základní koncepty tradic, ze kterých volný čas v České republice vychází. Následně se pokusím o nastínění současných tendencí v dané problematice a několika problémů, se kterými se potýká. V poslední části vytvořím nástin současných teoretických konceptů, které v současnosti napomáhají při utváření pedagogické praxe.

2.1 Vymezení pojmu volný čas

Termín volný čas je rozšířené a používané slovní spojení, které je hojně užíváno širokou veřejností. Avšak jeho podobu a náplň si každý takovýto jedinec představuje jinak. Pro někoho je volný čas synonymum pro sportovní aktivity, někdo ho využívá na cestování, sledování televize, hraní počítačových her a pro dalšího jedince může být jeho nejlepší náplní kino, koncert nebo divadlo. Na volný čas tedy existuje mnoho pohledů, ať už z laického nebo odborného pohledu. Jak uvádí Pácl (in Spousta a kolektiv, 1992, s. 61), za prvního, kdo definoval termín volný čas, lze považovat francouzského sociologa Joffre Dumazediera. Dumazedier definuje volný čas jako „souhrn činností, jež může člověk provozovat s plnou libovůlí – buď aby si odpočinul, či aby se pobavil, nebo rozvinul své znalosti (jsou míněny znalosti nezajímavé povoláním), svou dobrovolnou společenskou účast nebo svou svobodnou tvůrčí schopnost poté, kdy se uvolnil od svých závazků pracovních, rodinných a společenských“ (Filipcová, 1967, s. 21).

Jak uvádí Průcha, volný čas je možné chápat jako dobu, se kterou může člověk nakládat podle svého uvážení a na základě svých zájmů. Je to doba, která

z běžného dvaceti čtyř hodinového dne zbude po odečtení času stráveného v práci, péči o rodinu a domácnost, péči o vlastní fyzické potřeby a to i spánek. Hofbauer pak volný čas definuje, jako „čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život“. „Přesnější a úplnější je však jeho charakteristika jako činnosti, do níž člověk vstupuje s očekáváními, účastní se jí na základě svého svobodného rozhodnutí a která mu přináší příjemné zážitky a uspokojení“ (Hofbauer, 2010, s. 13). Hájek a kolektiv (2008, s. 10) definuje volný čas jako dobu, kdy má člověk po splnění všech pracovních, biofyzilogických a dalších potřeb a povinností spojených s chodem domácnosti a výchovou dětí, k dispozici pro činnosti sebeurčující a sebevytvářející.

V některých odborných publikacích se vedle pojmu volný čas objevuje i několik dalších vymezení. Hájek a kolektiv (2008, s. 10) uvádí, že vedle pojmu volný čas můžeme definovat ještě čas vázaný. Do tohoto času spadají takzvané biofyzilogické potřeby jedince a povinnosti spojené s chodem rodiny, provozem domácnosti, péčí o děti, dojížděním za prací a další nutné mimopracovní povinnosti. Jiní autoři, jako například Janiš (2009, s. 5), spojují vázaný čas s dojížděním do škol, do práce a podobně.

2.2 Vývoj volného času dětí a mládeže

2.2.1 Vývoj volného času

Základy pedagogiky ve volném času můžeme, jak uvádí Kominarec (2003, s. 6), spatřovat již v antické společnosti. Cílem člověka, žijícího v takovéto společnosti, je harmonicky rozvinout duševní i fyzickou stránku člověka podle vzoru tzv. kalokagathie. Není tedy divu, že mimoškolní výchova se zaměřovala především na filozofické rozhovory (které měly rozvíjet především rétoriku) a gymnastická cvičení. Aristoteles například ve své Etice Nikomachově spojuje volný čas s činností rozjímání, která nesměřuje k žádnému cíli, je pro člověka příjemná a vede ho k blaženosti. Proti tomu definuje Platón volný čas jako prostor lidské svobody. Vidíme zde tedy snahu o jakýsi popis, možná dokonce definice volného času.

Jak uvádí Verdon (2003, s. 19), tvrzení, že volný čas v období středověku je strohý a chudý, je mylné. Autor uvádí, že tato tvrzení jsou zapříčiněna především velkým nedostatkem dochovaných pramenů, které by se touto oblastí zabývaly. Bylo by chybné vytvářet představu, ve které by člověk žijící v období středověku zažíval obdobné prožitky jako člověk žijící v současnosti, avšak ačkoliv byl člověk středověku především člověkem práce, potřeboval i on chvíle odpočinku pro načerpání nových sil.

Po temném období, kterým středověk můžeme dozajista nazývat především z hlediska jeho filozofického rozvoje, se s dalšími zmínkami o volném čase setkáváme až v humanismu a renesanci. Není tedy velkým překvapením, že autoři tohoto období volně navazují na myšlenky řeckých a římských filozofů (Kominarec, 2003, s. 6).

Počátky zájmů o výchovu ve volném čase z hlediska novodobé společnosti můžeme spatřovat tedy až po skončení třicetileté války, kdy započal dlouhodobý proces uvolňování života člověka od domu jako současného bydliště, pracoviště i místa trávení volného času. Především bohatší obyvatelstvo začalo projevovat větší zájem o různé možnosti trávení volného času. Můžeme tedy pozorovat vznik prvních kaváren, spolků a společností, především však pro dospělé (Pávková, 2002, s. 21).

2.2.2 Období devatenáctého a počátku dvacátého století

Problematice volného času se dostalo nejrychlejšího rozkvětu v průběhu devatenáctého a dvacátého století. Je třeba zmínit, že tomuto rozvoji předcházelo mnoho společenských změn. Především pak revoluční proměny lidské společnosti doprovázené postupnou transformací z feudálního na demokratické zřízení. Vznikal tedy nový společenský řád založený na rozvoji techniky, vědy a osvobození člověka. Součástí rozvoje demokracie jsou i nová uchopení významu dětí a mládeže a pozornost k potřebám jejich života a výchovy (Hofbauer, 2010, s. 16).

V průběhu 19. století začaly školy postupně reagovat na osvícenská snahy o výchovné zhodnocování volného času. Důvodem této pozdní reakce bylo především pozvolné doznívání herbartovské pedagogiky, která byla zaměřena na pouhé osvojování učiva. Jak píše Hofbauer (2010, s. 17), „osvobození dětí a mladých lidí od námezdní práce a od konce století také vytyčování zásad nové

výchovy v západoevropských zemích, vytvářelo podmínky pro rozvoj volného času, jakožto prostoru dobrovolné, volitelné činnosti a dávalo podněty pro jeho výchovně hodnotovou realizaci.“ Toto myšlenkové pojetí volného času si v průběhu první poloviny 19. století probojovalo cestu i do českých zemí. Největšího rozmachu pak dosáhlo především v průběhu druhé poloviny 19. století, kdy začaly postupně vznikat sdružení pro dospělé, následovaná zařízeními určenými speciálně pro volný čas dětí a mládeže.

Jak uvádí Filipcová (1967, s. 14), teprve průmyslový rozvoj umožňuje oddělit čas práce od doby volného času. V tomto období se postupně začíná krátit doba nutné práce a vzniká čas, který mohl jedinec využít podle svého přesvědčení. Můžeme tedy mluvit o volném času jako masovém společenském jevu.

Tento vývoj postupně oslaboval doposud přetrvávající převahu pracovní doby nad volným časem. Díky spolupráci osvícených lékařů, pedagogů, veřejných pracovníků, obcí a sdružení se rozvíjely nové typy činnosti v realizačních institucích. Současně je možné pozorovat vznik dvou hlavních směrů. Jedná se o aktivity a instituce, které jsou jednoznačně určené pro dospělé a následně aktivity a instituce zaměřené na děti a mládež. Z mnohých můžeme zmínit například Sokol, YMCA a YWCA nebo skautské hnutí. Je také třeba zmínit odlišný rozvoj sdružení a zařízení volného času napříč Evropou. Zatímco v západoevropských zemích je vznik těchto zařízení ekonomicky a politicky podporován, ve východoevropských zemích se jednotlivé aktivity a zařízení zaměřují především na zdravotní a sociální otázky dětí a sociálně slabých vrstev. Těžiště této problematiky je odkloněno od státu a svěřeno do správy obcí, institucí sociální pomoci a dobročinných sdružení (Pávková, 2002, s. 21).

Změny, které se uskutečnily na počátku dvacátého století, byly umocněny několika událostmi. V prvé řadě to byl francouzský zákon o sdružování, vydaný v roce 1901. Tento zákon akceptoval měnící se podobu volného času a umožnil, aby se sdružování stalo jeho součástí. Významně tak přispěl ke vzniku volnočasových institucí sdružujících děti, mládež a dospělé po celém světě. V druhém případě bych zmínila práci švédské spisovatelky, zabývající se vzděláváním subjektů, etikou, politikou, literaturou a mnohým dalším, Ellen Keyové s názvem „Století dítěte“, která byla uveřejněna v roce 1900 (*Ellen Key: (1849 - 1926)* [online]). Ellen Keyová ve své práci zdůraznila potřebu chápavého, citlivého i náročného posuzování stavu,

možností a potřeb nejmladších příslušníků společnosti. Její myšlenky byly natolik pokrokové, že se na konci století staly součástí Úmluvy OSN o právech dítěte (Hofbauer, 2010, s. 20).

2.2.3 Volný čas od roku 1918 po současnost

Není tedy velkým překvapením, že v meziválečném období země v západní a severní části Evropy začaly analyzovat a doceňovat teoretické poznatky získané v oblasti pedagogiky volného času. V největším rozsahu pak v Německu, Anglii a Francii. Druhý model, pak byl použit v Sovětském svazu. Vznik sdružení a zařízení volného času pro děti a mládež byl silně spjat se státem a jeho ideologií bez možností alternativních řešení (Pávková, 2002, s. 22).

Pokud se v období dvacátých a třicátých let devatenáctého století zaměříme na rozvoj Československa, musíme vyzvednout především velkou snahu o vyrovnání se západní Evropě. Jednalo se především o vznik a rozvoj sdružení pro děti, mládež a dospělé v oblasti turistiky, sportu a tělovýchovy a budování společných zařízení (Pávková, 2002, s. 23).

Za zmínku také stojí i reformní pražská škola Václava Příhody, která dala vzniknout novým metodám a prostředkům a podnítila tak rozvoj experimentálních tendencí ve školství. Vzhledem k událostem započatým na konci třicátých let, však nestačil rozvoj pokročit dále (Kominarec, 2003, s. 12).

Vzhledem k poválečnému uspořádání Evropy se instituce a aktivity spojené s volným časem rozvíjely odlišně. Avšak jak poukazuje Pávková (2002, s. 23): „V obou částech kontinentu procházela obnovená předválečná sdružení a zařízení rychlým vývojem; vznikaly jejich nové typy; rozšiřovaly se a obohacovaly obsah a metody své činnosti; zvětšovaly dosah na další věkové, sociální a zájmové skupiny dětí a mladých lidí. Tím vším upevňovaly své postavení v jejich životě a výchově, v systémech výchovy a vzdělání; v politice státu vůči mladé generaci a v celé společnosti získávaly významné postavení a prestiž.“ Můžeme tedy vidět, že i přes rozdílné postupy a metody zde nalezneme několik společných východisek.

Významný vliv na poválečnou pedagogiku měla školská reforma z roku 1948. Vlivem tohoto zákona byla veškerá školská i mimoškolská výchova zestátněna a obě instituce byly úzce spjaty. Základním parametrem se stala výchova správného socialistického občana formou práce a kolektivní výchovy (*Zákon o základní úpravě jednotného školství (školský zákon)* [online]).

Jak píše Hofbauer (2010, s. 21): „V druhé polovině dvacátého století (zejména v poslední dekádě) se ke slovu a plnému uplatnění dostaly nové faktory vycházející ze širších společenských souvislostí, z rostoucího vlivu na utváření mladé generace, ale také z možnosti reagovat na potřeby volného času. Na rozvoj a ochranu mladých lidí, na jejich výchovu a vzdělávání i na jejich volný čas, měl zásadní vliv rostoucí dosah volného času a význam opatření pro jeho výchovné zhodnocení, jež byla přijata hlavními činiteli působícími v této oblasti.“ Jak dále píše vznik opatření postupoval od přání a vizí jednotlivců až po opatření dopadajících na celou společnost. Postupně tato opatření byla přijata jednotlivými zeměmi a následně evropskými a světovými institucemi a společenstvími. Současně tímto konáním byl posilován podíl mladých účastníků volnočasových aktivit na životě společnosti. To mění jejich postavení ve společnosti až do současnosti.

Zásadní změny pro oblast volného času v České republice nastaly až v devadesátých letech dvacátého století. Především díky změnám v zákonech byla tato oblast obohacena o princip demokracie a humanizace a současně bylo umožněno různým zřizovatelům věnovat se této oblasti. Tyto změny přinesly také nové směry ve financování těchto organizací. Ve většině případů byly zavedeny vyšší poplatky a to následně vedlo ke snížení počtu dětí v jednotlivých organizacích. Postupem času se však tato situace stabilizovala (Kominarec, 2003, s. 15). S novými podmínkami v oblasti legislativy a financování se objevily i organizace, jejichž činnost byla v první polovině dvacátého století přerušena. Kromě toho vzniklo mnoho zcela nových organizací a sdružení celostátního, ale i regionálního charakteru. Oblast volného času se začala postupně proměňovat, uplatňovat nové přístupy a spolupracovat s evropskými zeměmi (Pánková, 2002, s. 26).

2.2.4 Současný stav

Jak píše Vážanský (2001, s. 15), volný čas v současné době je značně rozmanitý. Je to spojené především se zkracující se pracovní dobou a nárůstem času, který je třeba vyplnit vhodnou aktivitou. K současnému stavu přispívá také růst volně použitelných příjmových částek. Spolu s masovými komunikačními prostředky, rychlým přenosem informací a mobilními schopnostmi člověka není téměř žádná z forem trávení volného času pro člověka nedostupná. Kvalita života se prožívá především ve volném čase.

To, že veškeré instituce volného času mohou pružně reagovat na stále a rychle se měnící poptávku po různých volnočasových aktivitách a současně nabídnout vysoký standard jejich provedení, souvisí s dobře vypracovanou teoretickou pedagogickou koncepcí. Tato koncepce slučuje poznání z minulých století a četná empirická šetření, která mapují současný stav. Díky těmto faktům můžeme vytvořit částečnou prognózu budoucího vývoje a pružněji reagovat na následné změny. Především díky těmto postupům se pedagogika volného času zaměřila na dva hlavní nástroje volného času, animaci a participaci (Hofbauer, 2010, s. 26). Jak uvádí Kominarec (2003, s. 31), „animace je založená na nedirektivních a aktivních metodách povzbuzování mladých lidí při hledání vhodné cesty života a schopností realizovat svoji svobodu a autonomii. Participace je definována jako „podíl účastníků na plánování, rozhodování, řízení a správě. Je vyjadřováním názoru, účastí na diskuzi a rozhodováním o návrzích a po jejich schválení se podílí na realizaci“ (*Národní institut dětí a mládeže* [online]).

Jak už bylo zmíněno výše, tempo proměny lidstva se neustále zrychluje a proto je nadmíru důležité řešit podobu výchovného zhodnocování volného času. Proto do této oblasti vstupují procesy individualizace, pluralizace a globalizace. Současně musí být i nadále docenováno dětství a potřeby s tímto obdobím související. Avšak dodržování všech výše zmíněných principů s sebou přináší i velké množství nových problémů, na které je třeba pružně reagovat. Jde především o otevřenost a dobrovolnost účasti na volnočasových aktivitách. Hofbauer (2010, s. 28) spatřuje dva základní okruhy problémů, které vyžadují vlastní řešení:

- „nicnedělání, nezainteresovanost a neangažovanost, příčina i plod životní nudy, prázdnoty a ignorování existujících nabídek volného času, což přináší požadavek zvyšování atraktivnosti nabídek a posilování motivace účastníků;
- Monotónnost a stereotyp, povrchní nebo pouze spotřebitelský přístup k nabídkám aktivit a institucí způsobuje nahodilý a netvůrčí přístup k možnostem volného času dítěte a mladého člověka; jeho volnočasová činnost nemůže být pouhým vyplňováním času, nýbrž má obsahovat výrazný hodnotový zřetel a sledovat konkrétní individuální nebo společenské cíle.“

Jak uvádí Sak (in Vážanský, 2001, s. 33), obsah volného času významně „ovlivňují tendence k sociálně patologickým jevům u mládeže či naopak rozvoj talentu a aktivní životní styl“.

V současné době se nedílnou součástí volného času staly hromadné sdělovací prostředky. Přinášejí dospělým lidem, ale i dětem a mládeži velké množství kvalitních i méně kvalitních informací z nejbližšího okolí i celého světa bez větší námahy. Stále ve větší míře narušují sociální a výchovná volnočasová prostředí. Vedle tištěných zdrojů informací jsou nejhlavnějšími prostředky elektronická média, jako je rozhlas, televize, internet nebo mobilní sítě. Nejsou to však pouze nástroje informační, ale velmi dobře slouží jako komunikační prostředky a velkou měrou usnadňují sociální kontakty (Hofbauer, 2010, s. 116).

Stejně tak, jako existuje nepřehledné množství pozitivních a život usnadňujících funkcí, které mediální prostředky nabízí, existuje i obrovské množství negativních dopadů, kterými mohou člověka překvapit. Je nepopiratelnou pravdou, že média všeho druhu nabízí lidem nepřehledné množství informací, jež mohou člověka obohatit. Zároveň však nabízejí i bezpočet polopravd a lží, které mnoho lidí přijímá naprosto nekriticky a bez dalšího zkoumání. Lidé působící v mediálním světě hovoří o takzvaném „mediálním obrazu“. Jak uvádí Hofbauer (2004, s. 136), média ve volném čase dětí a mládeže způsobují i nežádoucí vlivy. Jejich využívání je časově náročné a může vést k závislosti na nich nebo způsobí absenci ostatních kompenzačních činností (sportovních, uměleckých nebo přírodovědných). Média usnadňují proces navazování kontaktů s dalšími lidmi. Tyto kontakty jsou mnohdy navázány bez předchozí osobní zkušenosti. Toto chování může vést k nežádoucím jevům, které mohou jedince poznamenat na celý život.

Jedním z relativně nových a velmi rychle se rozšiřujících médií je internet, který dokázal veškerý mediální svět shromáždit na internetové síti. Počítač s přístupem na internet využívají lidé prakticky denně. Pro děti a mládež se stále více stávají digitální média branou pro prožívání reálného světa. Internet dětem umožňuje být otevřenějšími, projevit zde své názory a nechat padnout veškerá tabu. Díky jedinému kliku myši mohou získat stovky i tisíce přátel a vytvářet stále nové a nové sociální kontakty. Mnohdy ani rodiče těchto dětí neví, co jejich dítě na internetu dělá a jakým způsobem to zjistit. Stále častěji malé děti drží v ruce počítačovou myš nežli obyčejnou tužku (Hulanová, 2012, s. 13). Internet je schopen poskytnout dětem a nejen jim nepřehledné množství volnočasových podnětů, které jsou velmi atraktivní a přístup k nim je velmi snadný a rychlý. Je tedy namístě, aby pedagogika volného času se touto problematikou intenzivně zabývala.

2.3 Různé pohledy na volný čas

Problematiku volného času lze zkoumat z mnoha pohledů. Například z hlediska vědních oborů bude na problematiku volného času jinak nahlížet pedagogika, psychologie, sociologie, ekonomie nebo politologie. Ačkoliv jsou pohledy jednotlivých věd na tuto problematiku rozdílné, v mnohých případech lze jen velmi těžko vymezit hranici, u které je možné oddělit například úhel pedagogický a psychologický (Spousta 1997, s. 29). Lze tedy konstatovat, že jednotlivé pohledy a hlediska se v tomto případě navzájem prolínají a ovlivňují.

Pávková a kolektiv (2002, s. 15) nahlíží na problematiku volného času z pěti různých hledisek. Jedním z prvních je ekonomické hledisko. Autorka poukazuje na, především v současné době, zjevnou potřebu lidí investovat nemalé prostředky do institucí volného času. Poukazuje také na spojitost mezi aktivním trávením volného času a lepšími pracovními výkony a úspěšným navazováním mezilidských vztahů nejen na pracovišti. Hovoří v této spojitosti dokonce o průmyslu volného času.

Dalším hlediskem, o kterém se Pávková a kolektiv (2002, s. 15) zmiňuje, je hledisko sociologické a sociálně-psychologické. Je důležité sledovat, zda a jak volnočasové činnosti ovlivňují utváření mezilidských vztahů, popřípadě jak tyto vztahy pomáhají kultivovat. Zde je velmi důležité sledovat především rodinu

jako nepostradatelného socializačního činitele. Rodina slouží jedinci jako vzor, ať už v pozitivním nebo negativním směru. Je tedy prvotním měřítkem, který určuje způsob trávení volného času dítěte. Rodina jako nejsilnější socializační činitel by na způsob trávení volného času dítěte měla dohlížet v největší míře. Heluz (2007, s. 135) označuje rodinu jako „základní životní prostředí dítěte“. Jedinec může nebo naopak nemusí z rodinného prostředí získat všechny potřebné vlastnosti, které budou jeho další život usměrňovat. Jistou dávkou kompenzace tohoto činitele mohou nabídnout školy nebo výchovná zařízení. Avšak nikdy v plné míře. Děti s absencí pozitivních sociálních a citových vazeb mohou podléhat pocitům neúspěchu a nudy. Takovýto jedinec je pak snáze ovlivnitelný sociálně závadným prostředím.

Jak píše Hájek a kolektiv (2008, s. 72), školská zařízení mohou pozitivně působit jako primární prevence negativních jevů. Navázání nových sociálních vztahů s lidmi, kteří mají podobné zájmy.

Jedním z dalších hledisek, které uvádí Pávková (2002, s. 16), je hledisko politické. Stát prostřednictvím svých orgánů může volný čas svých obyvatel z velké části ovlivňovat. Je plně v pravomoci státu, jakou politiku v tomto směru zvolí a jakými způsoby ji bude regulovat. Jeho hlavní zájem spočívá především v následujících bodech:

- „zakládání, financování a ovlivňování zařízení pro volný čas dětí a mládeže;
- pomoci organizacím, sdružením, spolkům pracujícím s dětmi a mládeží;
- ve vytváření podmínek pro uspokojování spontánních aktivit dětí a mládeže mimo organizovanou činnost;
- ve vytváření kladných postojů dospělých členů společnosti k dětským aktivitám ve volném čase;
- v konstituování pedagogiky volného času a přípravy profesionálních i dobrovolných pedagogů pro tuto činnost;
- v ochraně před nepřiměřenou komercializací“ (Pávková 2002, s. 16).

Nedílnou součástí je také zdravotně hygienické hledisko. Toto hledisko zohledňuje především tělesný a duševní vývoj jedince. Správná náplň a využití volného času je jednou z podmínek, která se projevuje na zdravotním stavu člověka. Nejčastějšími oblastmi zkoumání tohoto hlediska je uspořádání režimu dne,

respektování křivky výkonnosti jedince, hygiena prostředí, nebo sociálních vztahů a hygiena duševního života (Pávková 2002, s. 17).

V neposlední řadě pak musím zmínit pedagogicko – psychologické hledisko. Jak uvádí Pávková (2002, s. 17), pedagogické ovlivňování volného času by mělo být schopno podporovat děti v jejich aktivitách, zohledňovat jejich potřeby a dávat prostor jejich spontaneitě a současně poskytovat pocit bezpečí a jistoty. Je potřebné, aby pedagogika volného času naplňovala volný čas jedince smysluplnými aktivitami. Současně však nesmí z jedince vytvořit pasivního konzumenta, ale musí podněcovat děti a mládež k samostatné aktivitě a vytvářet u nich základní orientaci na základě vlastních zkušeností. Je tedy v nejlepším zájmu každého pedagoga volného času vytvořit jedince, který bude schopen si svůj volný čas organizovat tak, aby v co největší míře naplňoval své zájmy a aktivity a současně podporoval svůj zdravý duševní a tělesný vývoj.

2.3.1 Funkce volného času

Volný čas dokáže plnit velké množství velmi důležitých funkcí. Jak například uvádí M. Kaplan prostřednictvím Vážanského (2001, s. 32), volný čas má jedinci zprostředkovat pocit, že „nějak k něčemu patří“, rozvíjet uvědomění si vlastní identity, zprostředkovat a uvádět v soulad různé individuální funkce. Jak autor uvádí, velkou chybou by bylo považovat volný čas za nadbytečný a neužitečný. Toto tvrzení podporuje i Havighurst (tamtéž, s. 32), který definuje volný čas jako prostor pro podporu sociálního života občanů. Již dříve, rozdělila Filipcová (1967, s. 20) funkce volného času do tří skupin:

- odpočinek a rekreace
- kompenzace jednostranných zátěží
- informace a orientace (vzdělávání).

Podobné rozdělení uvádí i Veselá (1999, s. 28), která dělí funkce volného času na:

- reprodukce pracovní síly (dočerpávání energie)
- rekreační- kompenzační
- mnohostranný rozvoj osobnosti (zde můžeme zařadit záliby, koníčky nebo například oblíbené činnosti jedince).

Dumazedier (in Filipcová 1967, s. 24) pak vymezuje pro volný čas člověka tři funkce:

- odpočinek (regenerace fyzické i psychické síly)
- zábava (přerušování monotónnosti denního života)
- rozvoj lidské osobnosti (vyrovnání jednostrannosti vyplývající ze společenské dělby práce).

Autor zde současně uvádí, že jednotlivé funkce se navzájem prolínají. V určitém směru lze tedy jen rozlišit, která v některých situacích dominuje.

2.3.2 Výchova formální, informální, neformální

Pokud máme výchovné působení chápat komplexně, nesmíme zapomenout na tři základní pojmy, které s tímto působením úzce souvisí. Nejprve je třeba zmínit výchovu formální, která je spjatá se školami nebo odbornými vzdělávacími zařízeními. Její řádný chod je zajišťován a zaštiťován státem. Jednotlivé stupně vzdělání jsou věkově vymezené a po absolvování jednotlivých stupňů je jednotlivec ohodnocen potvrzovacím dokladem o absolvování. (Hofbauer, 2010, s. 18). Jak je z textu patrné, jedná se tedy o klasický způsob vzdělávání, kterým v delším, či kratším měřítku během života projde každý.

Druhou formou je výchova informální, jejímž nejjasnějším znakem je absence institucionálního začlenění jedince. Někdy je popisována jako výchova „rozptýlená“. Probíhá spíše formou zkušeností nabývaných v práci, škole, s přáteli nebo v současné době silným vlivem médií. Jak dále uvádí Hofbauer (2010, s. 19), tato činnost může „probíhat cíleně, obvykle je však toto působení nezáměrné, neorganizované, nesystematické a nekoordinované“ jakoukoliv institucí. Průcha a kolektiv (2001, s. 84) popisuje informální vzdělávání jako „proces získávání znalostí, osvojování dovedností a postojů z každodenních zkušeností, z prostředí a kontaktů s jinými lidmi“.

Třetí formou výchovného působení je výchova neformální. Tato činnost probíhá mimo formální výchovný systém. Tato forma výchovy je zcela dobrovolná a závisí pouze na svobodné volbě účastníka. Zpravidla bývá zaštiťována nějakou formou celoživotní výchovy a vzdělávání a její zřízení obsahuje formy demokratismu. Tento způsob vzdělávání v současné době stále více nabývá

na významu. Formální způsob výchovy není schopen obsáhnout veškerou šíři zájmů dnešní generace. Současně formální vzdělávání není schopno dostatečně rychle reagovat na neustále se měnící trendy. Jak uvádí Rada Evropy, neformální výchova zahrnuje: „plánovitý program individuální a sociální výchovy, který rozšiřuje a doplňuje vějíř kompetencí osvojovaných mimo formální výchovný systém; spoluúčast na programech uskutečňovaných prostřednictvím animátorů v dobrovolném sdružování i působení veřejných institucí; zhodnocení těchto programů udělováním diplomů“ (Hofbauer, 2010, s. 19). Průcha a kolektiv (2001, s. 136) definuje neformální vzdělávání takto: „Organizované, systematické vzdělávání, realizované mimo formální vzdělávací systém. Poskytuje vzdělávání pro určité skupiny populace, dospělé i děti ve vybraných typech, formách a obsahových oblastech a je organizováno různými institucemi“.

3 Média a internet

V této kapitole se v první řadě zaměřím na vysvětlení pojmu média. Zde představím jednotlivé druhy médií, včetně možností jejich využití a negativních hledisek, která je provázejí. Mým druhořadým cílem bude představit problematiku spojenou se sítí internet. Představit historii jeho vzniku u nás i ve světě a současně nastínit stav, ve kterém se nachází nyní. Nakonec se pokusím nastínit problematiku možnosti zneužívání internetu, dopady tohoto konání nejen pro širokou veřejnost, ale především pro děti a mládež.

3.1 Média

Jak uvádí Urban (2011, s. 48): „Pojem média (z lat. *medium*, čes. *prostředek*; *prostředí*; *to, co zprostředkovává děj*) nemá přesně vymezené a obecně akceptované hranice. Používá se jako označení přímých individuálních prostředků technických (např. počítačová síť, kabelová televize, ...). Zároveň se ale vztahuje na jednotlivé organizace masové komunikace (např. redakce, ...) i na sociální instituce (např. demokratický tisk). „Běžné“ chápání tohoto pojmu tedy absorbuje jak média „tradiční“ (noviny, rozhlas, televize, ...), tak média mezi lidmi méně uvažovaná (veletrhy, výstavy, kongresy, výkladní skříně, obaly výrobků, billboardy, direct mailing; přednášky, exkurze a další)“.

Z hlediska komunikace pak můžeme média tedy definovat jako něco, co zprostředkovává někomu nějaké sdělení. Z toho vyplývá, že za médium se dají považovat nejen prostředky, kterými komunikace probíhá, ale například i oznamovat sdělení nebo jazyk, který při sdělení používáme. Není tedy divu, že s rozvojem technologií, které člověka obklopují se u účastníků mediální komunikace objevila snaha o překonání velkých vzdáleností a touha po uchování zaznamenaného sdělení (Jirák, 2007, s. 16).

Je naprosto jasné, že média jako hromadné sdělovací prostředky mají v životě člověka nezastupitelné místo. Jak uvádí Musil (2010, s. 41), z výzkumů vyplývá, že třetí místo v životě člověka západní civilizace, z hlediska trávení času, obsadila právě média. To řadí média do čela volnočasových aktivit a to i se všemi riziky, která jejich sociální role přináší.

Jak velmi trefně uvádí Jirák (2007, s. 15): „Kdyby zmizela média, nic by nezůstalo stejné. Náš způsob zábavy by se změnil. Nemohli bychom sledovat sportovní týmy v novinách, dívat se na televizi ani si jít užít do kina. Nemohli bychom na večírcích (ani pro uvolnění) poslouchat hudební nahrávky. Naše chápání politiky a celého světa, který nás obklopuje, by se změnilo. Bez televize, nahrané hudby, filmu, rozhlasu a internetu bychom měli velký díl času ve vlastních rukou.“

Speciální důležitost má problematika trávení volného času u dětí a mládeže. S nástupem informačních technologií, kterým se tato vývojová skupina dokáže velmi rychle přizpůsobit a pochopit jejich funkci, přichází i zcela nová rizika. Vhodné a hodnotné trávení volného času má nejen preventivní charakter z hlediska prevence sociálně patologických jevů, ale přináší i vhodné návyky pro pozdější období dospělosti a především stáří (Musil, 2010, s. 222).

3.1.1 Druhy médií

Média, tak jak je známe, lze dělit do mnoha rozličných kategorií podle různých funkcí, které plní. Pro účely této práce a s přihlédnutím k jejímu zaměření, jsem zvolila dělení na masová a interpersonální média. Masová média, jak je definuje Průcha (2001, s. 119), jsou „hromadné sdělovací prostředky. Prostředky, jimiž se realizuje masová sociální komunikace, vymezená tím, že přenášené sdělení je přijímáno velkým anonymním a heterogenním souborem adresátů a zpětná vazba od adresáta sdělení ke zdroji je zpožděná“.

Jirák (2007, s. 21) vysvětluje rozdíly mezi výše zmíněnými médii takto. Nejprve je třeba zmínit média interpersonální. Tedy média, která zprostředkovávají komunikaci pouze mezi dvěma jedinci navzájem. Pod takovým pojmem si nejčastěji představíme telefon, sociální síť, e-mail nebo korespondenci. Na druhé straně stojí média, která označujeme jako masová. Takto označená média slouží pro celospolečenskou komunikaci. Zpravidla zde můžeme spatřovat jeden výchozí bod a vysoký počet bodů cílových.

Sociální síť Facebook, i přes její vymezení jako sociální síť ve skupině interpersonálních médií, lze velmi snadno spojovat i s masovými médii. Zdaleka zde totiž při jejím využívání nejde pouze o komunikaci dvou navzájem propojených jedinců. Její masovost roste společně s rostoucím počtem přátel v seznamu, která může dosáhnout vysokých čísel.

3.2 Internet

Internet je bezpochyby jedním z největších vynálezů minulého století. Je až neuvěřitelné, s jakou rychlostí se za krátkou dobu své existence stal součástí každodenního života každého člověka na planetě Zemi. Velká většina populace České republiky si dnes den bez internetu nedokáže představit. Dá se předpokládat, že je to především šířkou možností jeho využití za relativně nízké náklady. Internet nám nabízí nepřehledné množství informací, poznatků, různých způsobů komunikace, jednoduché, levné a rychlé nákupy, zábavu, hry nebo hudbu. Díky jednoduchému zadání klíčových slov do vyhledávače a pomocí několika kliků počítačovou myší můžete prostřednictvím počítače, tabletu nebo mobilu mít cokoli, a třeba i z druhého konce světa. Podle dat uvedených Českým statistickým úřadem (*Veřejná databáze: Vybavenost domácností osobním počítačem a internetem podle typu domácnosti, velikosti obce, příjmové skupiny krajů* [online]) se mezi lety 2005 a 2012 vybavenost českých domácností počítači více než zdvojnásobila. Počet domácností, které mají možnost připojení k internetu, se za stejné sledované období více než ztrojnásobil.

Jako většina velkých vynálezů, má však i internet několik negativních stránek, které se díky jeho rozsahu velmi rychle staly viditelným problémem. Hulanová (2012, s. 16) ve své knize uvádí, „vznik Internetu by se dal přirovnat k vynálezu automobilu, telefonu či letadla. Internet usnadňuje komunikaci a pomáhá nám zkracovat vzdálenosti mezi světadíly, státy, lidmi. Internet se však stal daleko vlivnějším faktorem v našem životě než právě výše zmíněné vynálezy. Užívání internetu vedlo, vede a jistě i nadále povede k velkým změnám. Internet mění styl práce, mění místa provádění práce, mění styl zábavy, komunikace, chování, mění naše životy“. S rostoucím rozsahem a možnostmi využití se prodlužuje i doba, kterou jsou lidé ochotni na internetu strávit. Vysvětlení je jednoduché. Internet je schopen provázet člověka při všech běžných činnostech denního života. Ráno je schopen mu nabídnout nejaktuálnější zprávy z celého světa, najít autobus nebo nejoptimálnější cestu do práce, nabídne seznam úkolů nebo schůzek, vyhledá potřebné informace pro domácí úkol, zajistí jakýkoliv nákup nebo zábavu na celé odpoledne, přehraje oblíbený film nebo poskytne nejrůznější sociální kontakty. Konečný časový úsek denně strávený ve virtuálním světě může být velmi dlouhý. V mnoha případech až ohromující.

Jak je zřejmé, v současné společnosti není téměř možné se sítím internetu vyhnout. Pravděpodobně by to nebylo člověku ani prospěšné. Je však nadmíru důležité, aby dospělí obohacovali sobě i svým dětem svět nejen pomocí internetu. Internet nás může ochuzovat o čas strávený v reálném světě a o sociální kontakty s lidmi v okolí, ale je pouze na nás, zda mu to dovolíme

Pro účely dalšího textu je také třeba vysvětlit, proč se v některých případech objevuje slovo internet s malým a v některých případech objevuje s velkým „i“. Z tohoto hlediska jsem si vypůjčila nápad z knihy „Internetová kriminalita páchaná na dětech (Hulanová, 2012, s. 16). Pokud tedy budu v textu mluvit o internetu jako o médiu, jako je například televize nebo rozhlas, budu používat malé i. Pokud však budu užívat slovo Internet jako označení celé sítě v historickém kontextu, budu užívat velké „I“.

3.2.1 Historie Internetu

Jak uvádí Hilstrom (in Hulanová, 2012, s. 17), počátky vzniku Internetu nás mohou zavést až do období takzvané Studené války. Vzhledem k napjaté politické situaci mezi Sovětským svazem a Spojenými státy byl kladen velký důraz na národní obranu. Největší pozornost byla tedy soustředěna na vývoj nových zbraní a technologií a získání převahy nad protivníkem.

Jak dále píše Schroeder (in Hulanová, 2012, s. 17)“, v roce 1969 vznikl experimentální program, který se nazýval Advanced Research Project Agency (ARPA), také označovaný jako ARPANET. Cílem tohoto programu bylo propojení armády, národní obrany a univerzitních laboratoří, které se zabývaly armádním výzkumem tak, aby byl zaručen rychlý přenos informací bez potřeby kontroly lidským faktorem. Časem byly do programu zahrnuty různé obchodní společnosti a také jednotlivci. V té době se program nazýval DARPA Internet, později se začalo používat pouze označení Internet“.

Internet byl samozřejmě navržen tak, aby byl co nejméně zranitelný. Proto byla síť navržena bez hlavního řídicího centra. Celý systém byl složen z několika vzájemně propojených uzlů, které měly stejnou důležitost. Samotná data, která byla rozepisována, se po dobu přenosu dělila na několik částí, jež se nazývaly pakety. Každý z jednotlivých paketů měl svého vlastního adresáta a byl schopen si vytvořit svou

vlastní cestu sítí, nezávisle na ostatních paketech. V případě zničení jedné z přenosových cest, byl paket schopen najít alternativní cestu, kterou se k adresátovi dostane (Procházka, 2010, s. 12).

Nebylo velkým překvapením, že se o takto úspěšný projekt začali zajímat ve vědeckých kruzích. Díky tomu se Internet začal vyvíjet do podoby, v jaké ho známe teď. Jedním z nejdůležitějších kroků bylo zavedení služby World Wide Web, dnes známou pod označením WWW. Tato zkratka označuje informační systém, který v sobě spojuje prvky, jako jsou například hypertextový odkaz, grafika nebo text. Prvotní využití zkratky WWW se v osmdesátých a devadesátých letech dvacátého století omezovalo na celosvětové sdílení vědeckých prací. Umožnil se tak vznik systému dokumentů, které pomocí odkazů sjednotila celosvětově dostupná počítačová síť. Stále se rozšiřující síť následně dala v roce 1991 vzniknout jazyku HTML (HyperText Markup Language). Následně vznikly prohlížeče webových dokumentů, které uměly přečíst právě HTML jazyk a tak se Internet mohl ještě rychleji rozvíjet (Písek, 2006, s. 11).

V České republice respektive v Československu se první pokusy o připojení k Internetu odehrávaly koncem roku 1991, kdy pražská ČVUT provedla pomocí veřejné telefonní sítě připojení k internetovému uzlu v Linci. Avšak až do přelomových let 1995 a 1996 věděl o existenci Internetu jen málokdo. To však změnila možnost komerčního využití této sítě. Tento fakt vedl k neuvěřitelně rychlému rozvoji tohoto média a přenesl ho do podoby, ve které ho známe dnes (Hulanová, 2012, s. 19).

3.2.2 Současná problematika internetu

„Internet je místo, kde se mnoho lidí chová zcela jinak než ve skutečném životě, což může mít jak pozitivní, tak i negativní důsledky“ (Hulanová, 2012, s. 21). Internet je velmi anonymní prostředí. Připojit se do jeho sítě může prakticky kdokoliv, aniž by při tom vynaložil velké úsilí nebo utratil velkou sumu peněz. Děti a mladí lidé jsou schopni velmi rychle a dobře pochopit mechanismy, které při práci s internetem potřebují. Na druhou stranu však nejsou připraveni na množství nebezpečí, která je na internetu mohou a pravděpodobně i potkají.

Internet je globální médium a jeho otevřená a volná povaha vedla k snadnému vyrábění, šíření a distribuci nelegálního materiálu. Toto je ovšem ve světě týkajícího se dětí velkým problémem. Zdaleka nejde pouze o to, zda se dítě může stát (třeba nevědomky) pachatelem trestného činu. Mnohem větší problém nastává v případech, kdy se dítě stane jeho obětí. K velkým problémům současnosti patří právě dětská on-line pornografie, kybergrooming, kyberšikana, kyberstalking a samozřejmě specifická nebezpečí spojená se sociálními sítěmi (Hulanová, 2012, s. 35).

Kybergrooming je označení lovení a manipulace na internetu. Celý proces spočívá v aktivitě agresora, který si pomocí anonymity kyberprostoru hledá důvěřivé a mladistvé oběti za účelem sexu. Tito agresori se u obětí snaží vyvolat důvěru, pocit přátelství a falešného bezpečí. Tito pachatelé často dokáží podle předešlé komunikace odhadnout problémy dítěte a využít je pro svůj prospěch. Poté, co si agresor u své oběti vybuduje dostatečně velkou důvěru, přesouvá svoje konání i do reálného světa a žádá od oběti setkání za účelem sexuálního zneužití (tamtéž, s. 51).

Kyberšikana se velkou měrou podobá klasické šikaně, snad jen s tím rozdílem, že tyto výpady probíhají on-line nebo pomocí textových zpráv odesílaných mobilem. Nejčastějšími projevy jsou posměšné, urážlivé nebo vyhrožující zprávy odesílané e-mailem nebo šířené pomocí sociálních sítí. Agresor může vytvářet webové stránky zaměřené na zesměšnění a poškození oběti nebo se úmyslně vloupat na sociální síť a e-mailové účty oběti za účelem znemožnění kontaktu s přáteli. Nejčastějším agresorem bývá osoba z blízkého okolí oběti. V mnohých případech mohl tento agresor být také šikanován (*Nation crime prevention council: What is Cyberbullying?* [online]).

Dalším problémem spojeným s využíváním internetu je kyberstalking. Jak už slovní spojení napovídá, jedná se o on-line pronásledování nebo obtěžování jedince za použití technologií zejména internetu. Mezi charakteristická chování, která toto jednání provází, patří falešné obviňování, sledování, vyhrožování, krádeže identity a poškozování dat a manipulace s nimi. Obtěžování agresorem může mít mnoho forem, ale společným jmenovatelem je, že bývá nežádoucí, často posedlé a obvykle porušuje zákon. Kyberstalkeri používají nejčastěji e-mail, telefonní hovory, sociální síť a další komunikační zařízení (*Straight Talk About Cyberstalking.* [online]).

Posledním a velmi aktuálním problémem jsou nebezpečí spojená s užíváním sociálních sítí. Děti a mladí lidé na svých profilech uveřejňují velké množství mnohdy značně osobních informací, které jsou následně, bez větší ochrany přístupné obrovskému počtu lidí pouhým kliknutím myši. Kromě informací na svých profilech uveřejňují také značně osobní fotografie. Toto konání následně může vzbudit zájem sexuálních predátorů. Každé dítě je od svých rodičů vybaveno poučkami o tom, že nemá mluvit s cizími lidmi, brát si od nich bonbony nebo dárky a v žádném případě je pouštět domů. Vznikem sociálních sítí bylo bezpečí domova značně narušeno a bariéry byly překonány (Hulanová, 2012, s. 94).

4 Sociální síť Facebook

Svět se mění stále rychlejším a rychlejším tempem doslova před očima. Změny přicházejí tisícinásobně rychleji, než tomu bylo například před dvěma sty lety. A člověk žijící v současné společnosti se těmto změnám musí přizpůsobovat. S rozvojem technologií se čas, který strávíme u počítače, stále prodlužuje. Každodenní život bez něj si už ani nedokážeme představit (Kulhánková, 2010, s. 7). Stejná rychlost, s jakou prožíváme každý den, je kladena i na rychlost komunikace. Tatam jsou doby, kdy si děti povinné školní docházkou chodily pro úkoly domů ke spolužákům přes ulici. Těžko dnes budete hledat studovny přeplněné studenty, kteří musí pracovat společně na projektu. Způsob mezilidských kontaktů a s nimi spojené sociální komunikace se naprosto mění. Pokud je jedinci třináct let (a věřím, že podle zkušeností, které mám jim ani třináct let být nemusí) stačí zadat e-mailovou adresu, jednoduché heslo, vyplnit krátký dotazník, jednoduchý kód, souhlasit se směrnicemi a pravidly Facebooku a nový profil na stránkách Facebooku je hotový.

V této kapitole jsem se rozhodla nastínit několik důležitých informací o sociální síti Facebook. V první řadě bude mým cílem vysvětlit a definovat, co vlastně pojem sociální síť znamená a jaká je historie jeho vzniku. V druhé části se zaměřím přímo na sociální síť Facebook a popíši krátkou historii jejího vzniku. Konečnou podkapitolu věnuji popisu samotné sociální sítě Facebook, možnostem jejího využití a případným nebezpečím, která tuto problematiku doprovázejí.

4.1 Vymezení pojmu sociální síť

Pojem sociální síť lze chápat z několika úhlů pohledu. Například z pohledu sociologie slouží k popisu sociálních struktur. Sociální struktury propojovaly rozličné skupiny lidí, které mohly mít společné zájmy, rodinné vazby nebo společné prožitky. S rozvojem internetu však jejich význam nabyl nového rozměru. Začaly vznikat zájmové komunity nebo diskusní fóra, která byla dostupná pomocí webů s různým zaměřením. To umožnilo vzájemnou komunikaci lidí, kteří se nemuseli osobně nikdy setkat, dokonce nemuseli obývat ani stejný kontinent. (*Kabinet informačních studií a knihovnictví: Sociální sítě* [online]).

Sociální sítě se pak dají definovat jako webové služby, které umožňují jednotlivcům vytvořit veřejný, nebo částečně veřejný profil v rámci ohraničeného

systemu, formulovat seznam dalších uživatelů, s nimiž sdílí připojení a zobrazit a procházet jejich seznam spojení a seznamy spojení těch, kteří jej uveřejnili v rámci systému. (*Network Sites: Definition, History, and Scholarship*. Journal of Computer-Mediated Communication [online]).

Historie sociálních sítí se začala pozvolna rozvíjet v polovině devadesátých let. V prvopočátcích byly sociální sítě navrženy pro studenty univerzit a jejich jednodušší komunikaci. Po prvotním nezájmu a s ním spojeném zániku některých sítí, zapříčiněném především nízkým počtem internetových uživatelů, se na počátku nového tisíciletí začaly řady uživatelů těchto sítí rozrůstat velkou rychlostí (*IBM developer works: Sociální síť*. [online]).

Jak píše Procházka (2010, s 57), „systemy sociálních sítí nejsou v podstatě ničím jiným, než kombinací specializované webhostingové služby a specializovaného vyhledavače. Uživatel vyplní svůj strukturovaný profil a hned po té může hledat a být nalézán“. Snad proto, že jsou zdarma, fungují dobře a jsou velmi rychlé, nabývají mezi lidmi stále větší popularity. Především díky těmto faktům si sociální sítě na internetu vydobily svoje nezastupitelné místo. „Pro nováčky jde hlavně o způsob, jak nalézat své přátele a jak se seznámit s novými lidmi, jak diskutovat na diskusních fórech, přispívat do nejrůznějších blogů (internetových deníčků) apod.

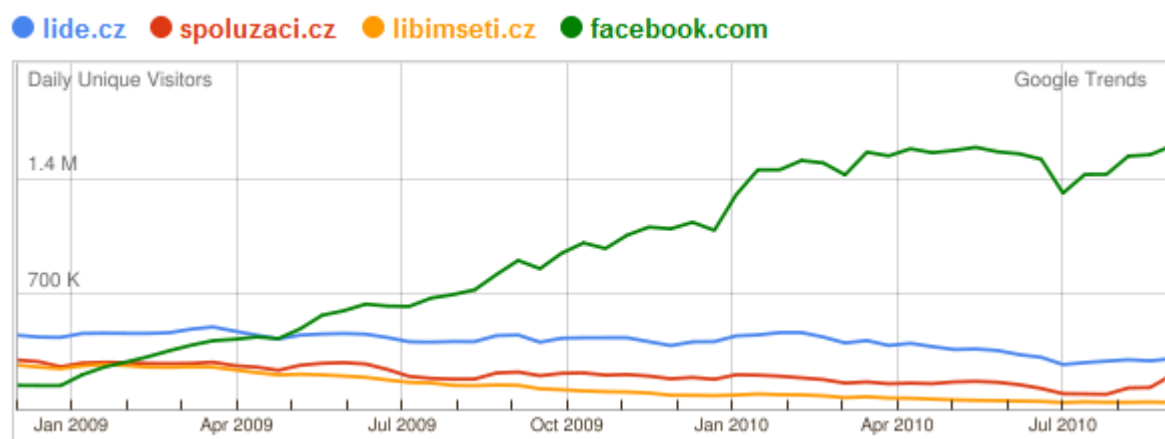
4.2 Historie sociální sítě Facebook

Vzhledem k výše zmíněné krátké historii internetu lze předpokládat, že historie sociální sítě Facebook nebude zasahovat do příliš vzdálené minulosti. Avšak i přes její, z hlediska historie, krátké působení se dostala do povědomí neuvěřitelné spousty lidí po celém světě. V začátcích však bylo využití Facebooku naprosto jednoduché. V prvotní fázi sloužil pro lepší seznámení studentů Harvardské univerzity. Avšak během několika měsíců získal takovou popularitu, že o připojení zažádaly i další univerzity. Původně skromný projekt, vytvořený bývalým studentem Harvardské univerzity Markem Zuckerbergem, se s rostoucím zájmem stal dostupný všem uživatelům s univerzitní e-mailovou adresou. Přesto i nadále se dalo mluvit o uzavřeném systému (*FBmix.cz: vše o sociální síti Facebook.com* [online]).

S rostoucím věhlasem, který Facebook provázel, se dalo očekávat jeho zpřístupnění široké veřejnosti. Od 11. srpna 2006 se Facebook stal dostupný každému uživateli staršímu třinácti let. „Hlavní myšlenka sociální sítě leží v aktivitě jejích uživatelů. Profily, fotky, videa, vzkazy na zdi, to všechno měly i předchozí sociální sítě, které nakonec odumřely. Jenže Facebook přidal novou funkci a tou byl kanál „Vybraných příspěvků“ (News Feed). Tato funkce zajišťovala, aby se uživatelé na jeho stránce zobrazily veškeré změny, které jeho přátelé udělají. Ať už se jedná o fotky, vzkazy, videa nebo cokoli jiného. Dalo se tedy očekávat, že všichni absolventi, kteří měli s Facebookem zkušenosti na univerzitách, budou chtít i nadále využívat jeho služby. Všechny tyto faktory daly vzniknout jedné z nejrozšířenějších sociálních sítí na světě a zcela jistě se zapíše do dějin jako další ze způsobů sociální komunikace (Kulhánková, 2010, s. 9).

Pro názornost jsem k této podkapitole připojila graf, který znázorňuje rychle rostoucí počet uživatelů Facebooku v České republice od ledna 2009 do července 2010 a umožňuje porovnat jeho rozvoj s odkazem na některé národní sociální sítě.

Graf č. 1: Počet uživatelů sociálních sítí v ČR

Zdroj: www.ibm.com

4.3 Základní informace o účtu na sociální síti Facebook

Profil na Facebooku si nejčastěji zakládají reální lidé žijící v reálném světě. K přihlášení do sítě je třeba zadat pouze funkční e-mail. Pro vytvoření svého profilu zadávají uživatelé informace, pomocí kterých je následně mohou vyhledat lidé, se kterými se setkávali nebo stále setkávají v reálném životě. Díky Facebooku

se tedy lidé osvobodili od přezdivek a zkomolenin jmen. Lidé začali Facebook využívat kvůli možnosti kontaktovat své blízké i vzdálené přátele z reálného světa a podílet se na jejich životě (Hulanová, 2012, s. 93).

„Na Facebooku může člověk přijímat přátele a prohlížet si jejich profily, stát se členem skupin lidí s podobnými zájmy či názory, aktualizovat svůj status, založit si fotoalbum, vyvěsit video, zveřejnit odkazy na zajímavé články, stát se fanouškem svých oblíbených míst, lidí či podniků, stahovat si různé aplikace a mít např. Facebook v mobilu, organizovat akce a zvat na ně lidi, hrát hry a provozovat mnoho dalších aktivit“ (Tamtéž, s. 93).

Veškeré informace, které může Facebook využívat, jim poskytuje sám uživatel. Jeho profil je totiž jednou částí z velkého množství stavebního materiálu, na němž je tato síť postavena. Při zakládání profilu se Facebook bude ptát na informace o zaměstnání, vzdělání, vztazích, na kontaktní údaje, informace o zájmech a koníčcích a na spoustu dalšího. Současně požádá o vložení profilové fotografie, která je následně schvalována správcem sítě. Uživatelem se následně můžete stát, pokud odsouhlasíte všechny podmínky (Kulhánková 2010, s. 14).

Záměrně jsem nepoužila slovo splňujete, jelikož se splněním některých níže uvedených podmínek si uživatelé příliš hlavu nelámou. Uživatel se tedy zavazuje, že nebude poskytovat žádné falešné osobní informace a nebude záměrně vytvářet účet jiné osobě bez jejího souhlasu. Nesmí vytvářet více než jeden osobní účet. Pokud bude uživateli účet deaktivován správcem sítě, nesmí bez jeho svolení vytvářet nový. Nesmí využívat svůj osobní profil Timeline ke komerčním účelům. Uživatel musí být starší třinácti let. Stránku Facebook nesmí využívat odsouzení sexuální devianti. Uživatel je dále povinen udržovat své kontaktní údaje přesné a aktuální. Heslo k účtu nesmí poskytnout žádné další osobě a musí podniknout veškeré možné kroky k tomu, aby svůj účet zabezpečil. Nesmí přenést svůj účet na jiného uživatele bez předchozího písemného svolení. Pokud uživatel vybere pro svůj účet nebo stránku uživatelské jméno nebo jiný indikátor, správce je oprávněn jej odebrat, pokud ho bude považovat za nevhodný (*Facebook* [online]).

Veškeré výše uvedené podmínky však musíme považovat spíše za doporučení. Uživatel jejich splnění nijak neprokazuje, pouze s nimi souhlasí. Tento souhlas následně stvrzuje zatržením příslušného okénka. Je tedy otázkou, kolik z uživatelů Facebooku tyto podmínky opravdu studovalo.

Pokud tedy přistoupíme k samotnému přihlášení. Na úvodní stránce vyplní jedinec krátký dotazník, kde je vyžadováno jeho jméno a příjmení, e-mail, zvolené heslo, datum narození a pohlaví. Následně jej čeká takzvané zkreslené písmo, které slouží jako ochrana před serverem rozesílající spamy. Po kliknutí na příslušné tlačítko přihlásit se dostanete na stránku, která slouží pro potvrzení identity potenciálního uživatele. Facebook následně na vaše přání podle zadané e-mailové adresy vyhledá přátele, jež sociální síť už využívají. Poté můžete nebo nemusíte zadat některé informace o profilu a profilovou fotku. Následně je registraci nutné potvrdit. Tento úkon provedete pomocí odkazu v e-mailu odeslaném Facebooku. Tímto krokem je celý proces vytváření facebookové stránky dokončen. Uživatel po zadání e-mailu a hesla může svůj profil nadále zdokonalovat, doplňovat nebo aktualizovat.

5 Komunikace

S rozvojem komunikačních médií se začaly vytvářet nové formy jednání a interakce a nové druhy sociálních vazeb. Tyto nové vazby se podstatně liší od těch, které vznikaly při interakcích tváří v tvář, jež byly pro lidstvo dlouhou dobu tak typické. Tato, z hlediska délky vývoje lidstva, náhlá proměna přinesla i změny v uspořádání mezilidské interakce v čase a prostoru. S rozvojem komunikačních médií přestalo být důležité, zda jedinci při vzájemné sociální interakci fyzicky sdílí společné prostory. Jinými slovy jedinci spolu mohou navzájem komunikovat, aniž by byli ve stejný čas na stejném místě (Thompson, 2004, s. 70).

Tato krátká kapitola má za úkol v první řadě vymezit pojem samotné komunikace a představit její základní mechanismy. V druhé části tato kapitola definuje komunikaci on-line, zohledňuje zde některá specifika, která jsou pro tento druh komunikace typická.

5.1 Vymezení pojmu komunikace

„Komunikace je přenos informací pomocí znakového systému, uskutečňovaný mezi lidmi přímo nebo pomocí technicko–organizačních prostředků“ (Musil, 2010, s. 11). Průcha (2001, s. 104) definuje komunikaci jako sdělování nebo dorozumívání. Z pedagogického hlediska pak klade důraz na sociální komunikaci, tedy dorozumívání mezi lidmi a sdělování si informací. Sociální komunikace pak vytváří základní souvislosti mezi hlavními stránkami sociálního styku lidí: mezi činnostmi, interakcí a společenskými vztahy.

Každá komunikace, tak jako většina procesů, má svoje vlastnosti a účastníky. Jedním z hlavních účastníků je vysílatel neboli komunikátor a příjemce neboli komunikant. Dalšími účastníky je pak samotná informace, následně pramen neboli zdroj informace, který nemusí být nutně totožný s vysílatelem informace. Dalšími účastníky je následně samotné sdělení a jeho materiální nosič neboli kanál pro přenos informací. Mezi vlastnosti, které je třeba při komunikaci dodržovat, řadíme přesnost, jež je hodnocena mírou shody toho, co chce komunikátor sdělit, a toho, co komunikant pochopí. Srozumitelnost, jako další vlastnost, udává množství potenciálních příjemců informací, kteří jsou schopni zprávu dekodovat. Následuje komunikační efektivita, která měří

množství předané informace. V neposlední řadě je třeba se zmínit o citové působivosti. Tato vlastnost popisuje na jaké vrstvy vědomí či nevědomí daná informace u komunikanta působí (Musil, 2010, s. 15).

Komunikace do jisté míry nedokáže plně nahradit sociální styk. Nicméně nelze ji opomenout, pokud nahlížíme na člověka jako na sociální bytost. Její zvládnutí je podmínkou pro osobnostní růst a vývoj člověka. Komunikační kompetence jako měkká dovednost je na současném trhu práce stále více žádanou komoditou (tamtéž, 2010, s. 17). Pojem komunikace stále více a více nabývá na významu. Tento trend je zcela pochopitelný především proto, že tato dovednost velice široce ovlivňuje osobnost člověka a jeho sociální status.

5.2 Komunikace on–line

„Obraz našeho světa významným způsobem ovlivňují a utvářejí novodobé komunikační technologie, které se nakonec stávají součástí tzv. kulturních technik ve stejné míře, v jaké si postupně zvykáme na používání vysoce rychlostních systémů zprostředkování: internetu, satelitů, mobilů, HD technologií pro vysoké rozlišení atp. Technologická fáze modernity s sebou přináší změny na úrovni informační, politické, sociální a kulturní. V mnoha případech se jedná o změny s dlouhodobým účinkem, o zásahy do tradičních pojetí výkladu světa i naší zažité každodennosti. Z obecného hlediska se jedná o významný posun v chápání pojmu „pokroku“, který znovu otáčí pozornost současného člověka k jeho odpovědnosti za přítomnost, která nám dosud nebývalým způsobem protéká mezi prsty.“ (Bystřický, 2008, s. 7)

Při každodenním vstupu do on–line prostředí opouštíme reálný svět a vstupujeme do prostředí takzvaného kyberprostoru. Kyberprostor je označení pro virtuální svět, jehož existence je možná díky moderním technologiím. Vstupem do kyberprostoru opouštíme reálný svět a vstupujeme do zcela nového prostoru, kde je možné téměř cokoliv. Současný svět se nachází uprostřed velkých změn zapříčiněných sociální revolucí. Díky novým trendům, jako je globalizace, rozvoj nových technologií, rychle rostoucí synchronní a neomezená komunikace, je jen velmi těžké odhadnout, jakým směrem se tato revoluce bude ubírat. Kyberprostor velmi výrazně změnil mechanismy a podobu vzájemných interakcí. V kyberprostoru se zcela mění vnímání nejen ostatních lidí, ale i vnímání sama sebe (Hulanová, 2012, s. 27).

II EMPIRICKÁ ČÁST

6 Empirické šetření

Úkolem této kapitoly je představit výzkumnou metodu, formulovat hypotézy, popsat výzkumný vzorek a data získaná v dotazníkovém šetření. Posléze ověřím formulované hypotézy a výsledky budu diskutovat s jinými výzkumy. Pro účely práce byl zvolen kvantitativní výzkum, jehož metodu popisují v kapitole 6.2.

V této části jsou zpracována data, která jsou výsledkem výzkumu prováděného pomocí dotazníkového šetření ve dvou základních školách. Výzkumu se zúčastnili žáci Základní školy Jungmannova v Kuřimi a žáci Základní školy Dolní Loučky, kteří splňovali podmínku věkového rozmezí 11 – 16 let. Tyto dvě školy jsem zároveň zvolila, kvůli jejich poloze a rozdílnému složení žáků z různých prostředí. Město Kuřim těsně sousedí s krajským městem Brnem. Oproti tomu obec Dolní Loučky leží na pomezí Jihomoravského kraje a Vysočiny a jedná se o spádovou školu pro děti z malých obcí v okolí. Lze tedy předpokládat, že prostředí, v nichž se žáci s obou škol pohybují, jsou diametrálně odlišná. Uvedenou věkovou hranici jsem zvolila především kvůli dvěma zásadním obdobím, kterými děti procházejí, tedy obdobím prepubescence a pubescence. Jednotlivé otázky byly voleny tak, aby pro jedince v tomto věku byly dostatečně srozumitelné a snadno pochopitelné. Náplň jednotlivých otázek pak byla volena s přihlédnutím na zvolený cíl práce. Současně jsem při sestavování dotazníku přihlédla k odpovídající odborné literatuře a článkům a výzkumům, které na stejné nebo podobné téma již byly provedeny.

Pevně věřím, že data získaná dotazníkovým šetřením budou dostatečně srozumitelná a přinesou aktuální pohled na danou problematiku. Získaná data pak mohou napomoci pedagogům, ale i široké veřejnosti včetně rodičů v lepší orientaci současnou problematikou trávení volného času dětí a mládeže a případně napomoci při volbě potřebných opatření.

6.1 Výzkumný cíl

Hlavním cílem tohoto výzkumného šetření je zjistit, zda sociální síť Facebook ovlivňuje volný čas dětí a mládeže ve věkovém rozmezí od 11 do 16 let, tak že preferují raději Facebook před jinými volnočasovými aktivitami. Dílčí cíle

jsem stanovila takto: Zjistit, zda je Facebook využíván respondenty ve věku 14 – 16 let více než respondenty ve věku 11 – 13 let. Jaké jsou u obou věkových skupin preference při volbě náplně trávení volného času. Objasnit, zda je rozdíl mezi způsobem, množstvím a náplní využívání Facebooku u chlapců a dívek. Zda je mezi jednotlivými věkovými skupinami významný rozdíl v délce času, který stráví na Facebooku.

Upřednostňují respondenti sociální síť Facebook před jinými způsoby využívání volného času?

6.2 Metoda výzkumu

Pro účely této práce jsem zvolila výzkumnou metodu dotazování s použitím výzkumného nástroje – dotazníku, který jsem vytvořila. Dotazník je soustavou dopředu připravených a velmi pečlivě formulovaných otázek, na které respondent písemně odpovídá. Data získaná pomocí dotazníku mají vždy jen podmíněnou platnost. Složitou součástí této metody je také interpretace získaných dat. Zde je nutné postupovat zcela objektivně a nevynášet subjektivní soudy (Chráska, 2007, s 163).

V dotazníku bylo použito celkem 30 otázek. Z toho 29 uzavřených nebo polootevřených, 1 otázka otevřená, ve které mohli respondenti projevit vlastní postoje. Pořadí otázek bylo voleno tak, aby na sebe plynule navazovaly. Zaměřovaly se na zázemí respondentů, přístup k internetu, znalost a práci s Facebookem, způsoby jeho využívání, spokojenost s okruhem přátel, oblíbené činnosti respondentů a problematiku volnočasových kroužků a organizací. Formulace otázek byla přizpůsobena věku respondentů.

Před započítáním dotazníkového šetření jsem provedla předvýzkum na třech subjektech ve věkově vymezené hranici. Po vyhodnocení předvýzkumu jsem dotazníky odevzdala třídním učitelkám respondentů. Třídní učitelky byly ústně poučeny o způsobu vyplnění dotazníků a tyto poznatky následně tlumočily samotným respondentům. Dotazník je uveden v příloze 1.

6.3 Formulace hypotéz

Hypotézy tvoří jádro kvantitativně orientovaných výzkumů. Dobře stanovená hypotéza vyjadřuje vztah mezi dvěma proměnnými. Je vyjádřena oznamovací větou. Hypotéza vždy musí být empiricky ověřitelná a proměnné, které v hypotéze vystupují, musí být měřitelné (Chráska, 2007, s. 17).

Hypotéza vždy musí obsahovat proměnné. Vzájemný vztah proměnných můžeme testováním ověřit. Po racionalizovaném testování vyslovené hypotézy, je možné říci, zda je pravdivá nebo nikoliv. Formulaci hypotéz musí vždy předcházet stanovení problému. (Svoboda, 2012, s. 15).

Stanovení problémů:

P1: Tráví dívky výrazně více času na sociální síti Facebook než-li chlapci?

P2: Tráví chlapci výrazně více času při jiných volnočasových aktivitách mimo domov (pohybové aktivity, kroužky apod.) než-li dívky?

P3: Tráví prepubescenti (11 – 13 let) na sociální síti Facebook výrazně méně času než-li pubescenti (14 – 16 let)?

Formulace hypotéz:

H1: Dívky, tráví výrazně více času na sociální síti Facebook než-li chlapci.

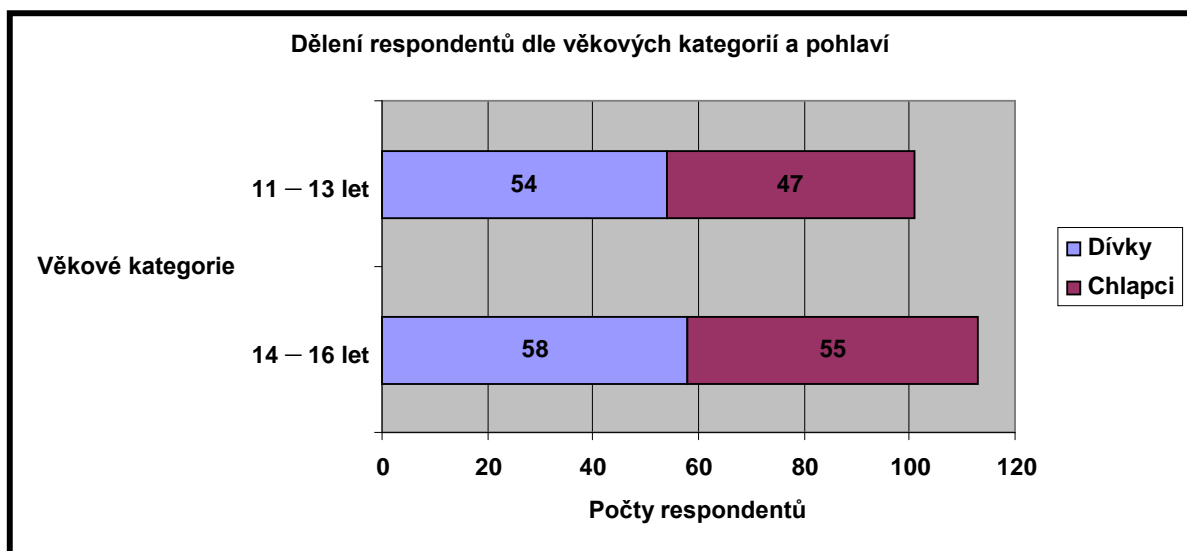
H2: Chlapci tráví výrazně více času ve volnočasových kroužcích než-li dívky.

H3: Prepubescenti (11 – 13 let) tráví na sociální síti Facebook výrazně méně času než-li pubescenti (14 – 16 let).

6.4 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor tvořilo 214 respondentům ve věku od 11 do 16 let. Toto věkové rozmezí bylo rozděleno do dvou skupin 11 – 13 let a 14 – 16 let. Z toho ve věkové skupině 11 – 13 let bylo 54 dívek a 47 chlapců. Věkovou skupinu 14 – 16 let tvořilo 58 dívek a 55 chlapců.

Graf č. 2: Dělení respondentů dle věkových kategorií a pohlaví

6.5 Průběh výzkumu

Výzkum probíhal v první polovině května roku 2013. Dotazník jsem sestavovala tak, aby byl dobře srozumitelný oběma věkovým skupinám respondentů a nekladl přehnané nároky na čas. V dotazníku bylo formulováno 30 otázek, většinou uzavřeného nebo polouzavřeného typu. Jednotlivé otázky na sebe plynule navazovaly. Účastníci výzkumu dotazník vyplňovali v průběhu vyučovacích hodin různého zaměření pod dohledem učitelů. Respondenti byli před započítím samotného šetření poučeni o způsobu vyplnění. Vyplnění dotazníku respondentům zabralo přibližně 20 minut. Dotazníky následně odevzdali učitelům. Po sesbírání všech vyplněných dotazníků čekala účastníky drobná odměna za jejich ochotu. Vyplněné dotazníky mi následně byly předány ke zkoumání.

6.6 Vyhodnocování dat získaných z dotazníkového šetření

Pro získání dat byl zvolen kvantitativní výzkum. Jejich vyhodnocení je tedy zpracováno pomocí tabulek a grafů. Lepší orientaci v získaných datech umožní tabulka četností, jejíž součástí je absolutní četnost, relativní četnost a jejich procentuální znázornění. Zúčastnění respondenti v tabulkách i grafech jsou rozděleni

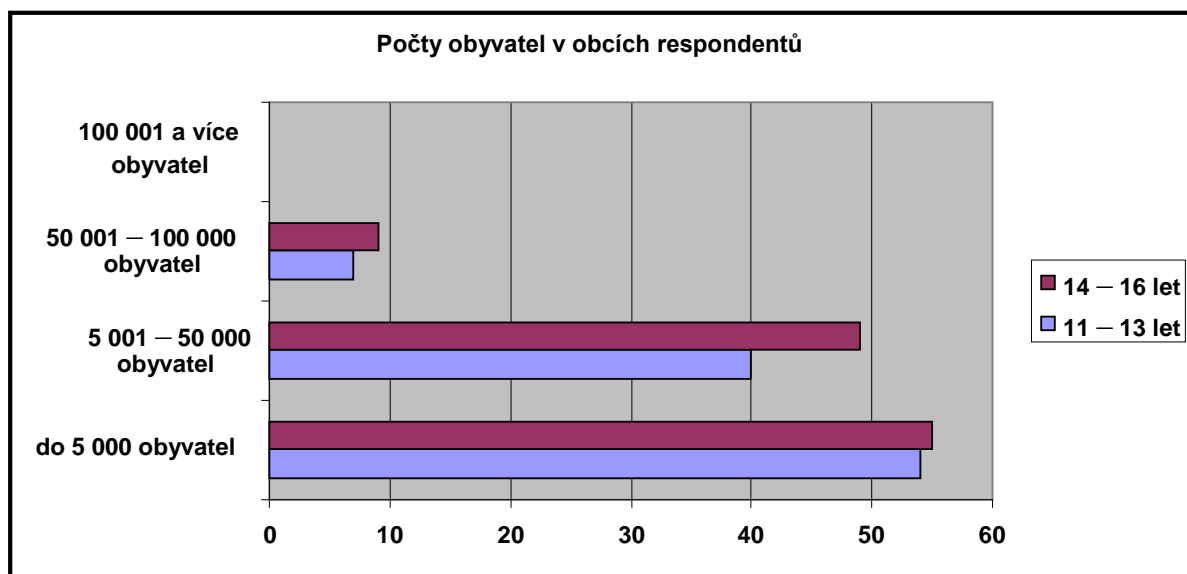
do věkových skupin 11 – 13 let a 14 – 16 let. Cílem této kapitoly je seznámit se z výsledky provedeného výzkumu, prostřednictvím názorných tabulek a grafů.

Položka č. 1 zjišťuje, v jak velkých obcích respondenti žijí

Tabulka č. 1: Počty obyvatel v obcích respondentů

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
do 5 000 obyvatel	54	0,54	55	0,49	109	50,94
5 001 – 50 000 obyvatel	40	0,40	49	0,43	89	41,59
50 001 – 100 000 obyvatel	7	0,06	9	0,08	16	7,48
100 001 a více obyvatel	0	0,000	0	0,00	0	0,00
Σ	101	1	113	1	214	100

Graf č. 3: Počty obyvatel v obcích respondentů

Jak je patrné z grafu a tabulek nejvíce respondentů v tomto výzkumu žije v obcích do 50 000 obyvatel. Z toho 50,94 % bydlí v obcích s méně než 5 000

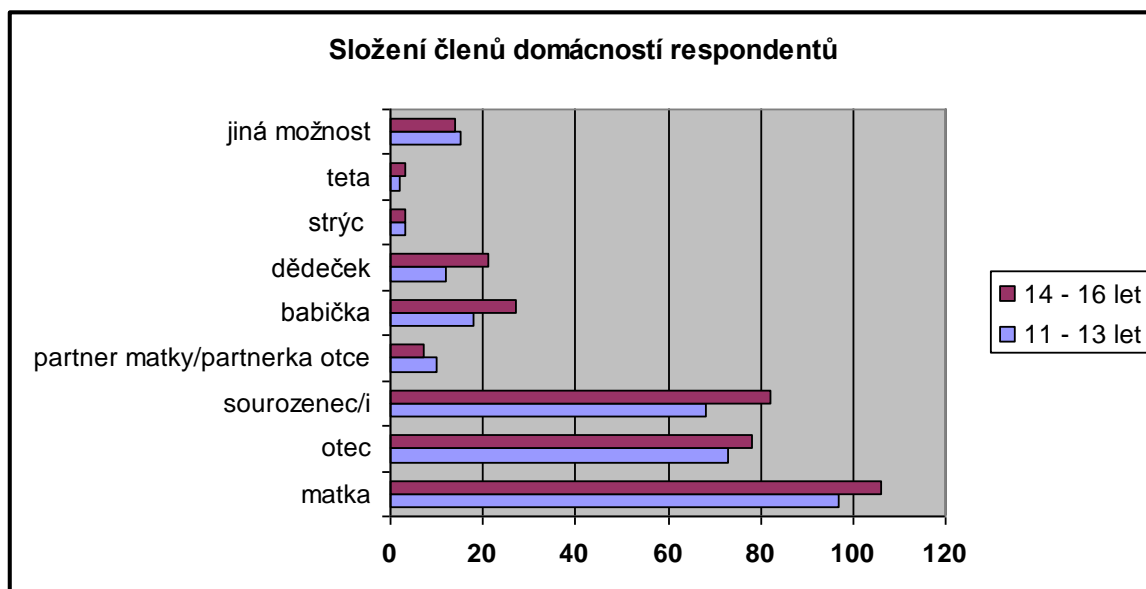
obyvateli a 41,59 % respondentů v obcích do 50 000 obyvatel. Velikost obce, ve které jedinec žije se značnou měrou podílí na jeho zvyklostech, chování, náplni času nebo pohledu na svět. To přímo souvisí i s náplní volného času respondentů a jejich potřebě, či nepotřebě sociálních sítí. U této otázky se jedná o odhad respondentů. Získaná data jsou tedy ovlivněna vědomostmi, jež jednotlivci mají o svém okolí.

Položka č. 2 zkoumá složení členů domácností u respondentů

Tabulka č. 2: Složení členů domácností

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
matka	97	0,33	106	0,31	203	31,77
otec	73	0,25	78	0,23	151	23,63
sourozenec/i	68	0,23	82	0,24	150	23,47
partner matky/ partnerka otce	10	0,03	7	0,02	17	2,66
babička	18	0,06	27	0,08	45	7,04
dědeček	12	0,04	21	0,06	33	5,16
strýc	3	0,01	3	0,01	6	0,94
teta	2	0,01	3	0,01	5	0,78
jiná možnost	15	0,05	14	0,04	29	4,54
Σ	298	1	341	1	639	100

Graf č. 4: Složení domácností respondentů

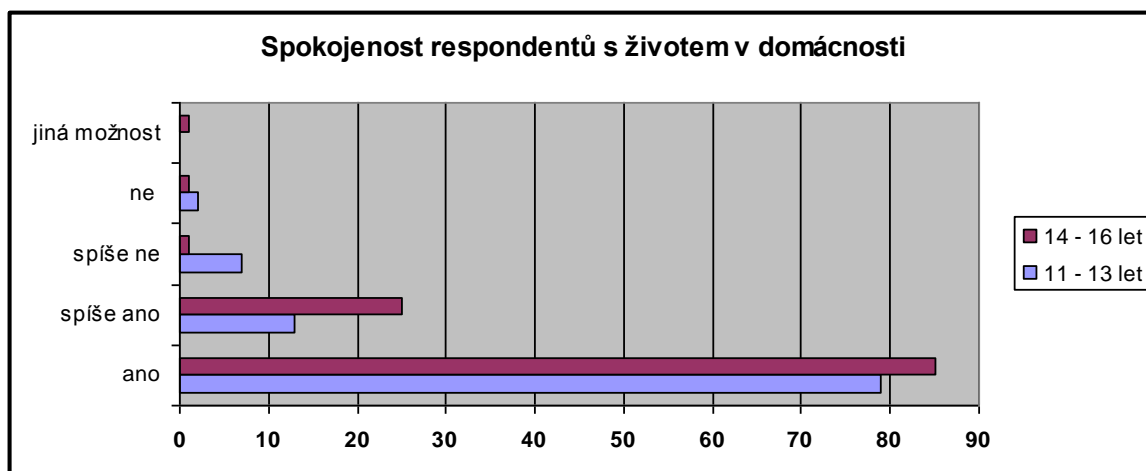
Složení domácností respondentů má značný vliv na podobu jejich volného času nebo množství finančních prostředků, které jsou rodiny ochotny investovat do těchto aktivit. Je zcela pochopitelné, že svobodná matka nebo otec, nemohou věnovat stejné množství peněz a času do volnočasových aktivit. Jak vyplývá z grafu a tabulek je u valné většiny přítomna matka. Je patrný současný trend. U 97 z 101 respondentů v mladším věkovém rozmezí a u 106 ze 113 dotazovaných je členem domácnosti matka. Naopak pouze v 73 ze 106 a 78 ze 113 respondentů je v domácnosti přítomen i otec. Tato položka v dotazníku nabízela i položku jiná možnost. Zde mohli respondenti zohlednit i možnosti, které nebyly ve výběru. Nejčastěji zmiňovaným členem domácnosti v této kategorii byli, domácí mazlíčci (psi, kočky, želvy nebo například potkani). U některých případů, pak byla zmiňována neteř, prababička, švagrová nebo sestřenice.

Položka č. 3 mapuje spokojenost respondentů v jejich domácnosti

Tabulka č. 3: Spokojenost respondentů s životem v jejich domácnosti

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
ano	79	0,78	85	0,75	164	76,64
spíše ano	13	0,13	25	0,22	38	17,76
spíše ne	7	0,07	1	0,01	8	3,74
ne	2	0,02	1	0,01	3	1,40
jiná možnost	0	0,00	1	0,01	1	0,47
Σ	101	1	113	1	214	100

Graf č. 5: Spokojenost respondentů s životem v jejich domácnosti

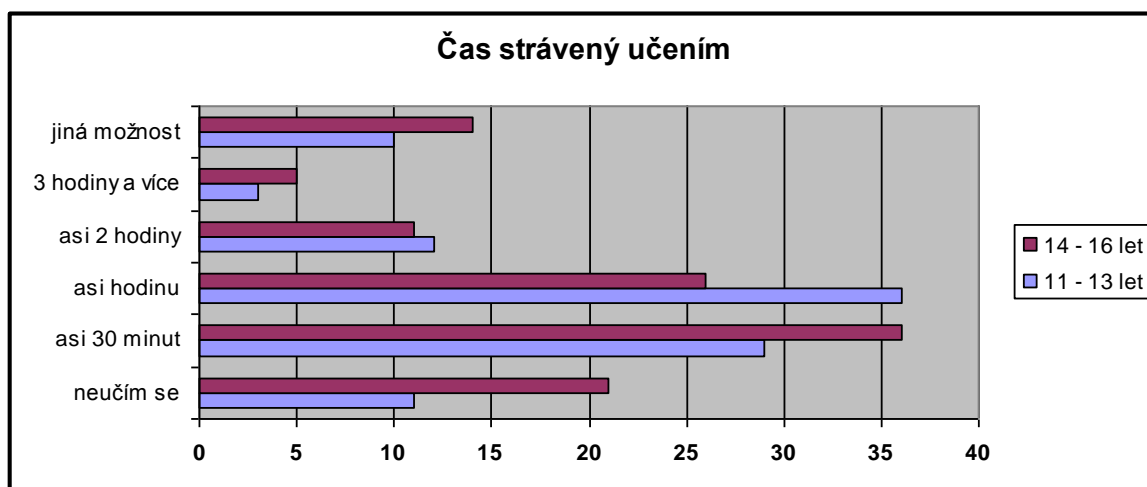
Valná většina (76,64 %) je naprosto spokojená se životem v domácnosti kde žije. Společně s 17,76 % respondentů, kteří označili možnost spíše ano, je patrná spokojenost respondentů. Spokojená a otevřená atmosféra v domácnosti, může do značné míry působit, jako prevence. Dítě nebo mladiství, jež není spokojení s prostředím, kde žije nebo má pocit nepochopení, může tuto potřebu kompenzovat prostřednictvím kontaktů na internetu.

Položka č. 4 zjišťujeme čas, který respondenti věnují denně učení

Tabulka č. 4: Čas strávený učením

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
neučím se	11	0,11	21	0,19	32	14,95
asi 30 minut	29	0,29	36	0,32	65	30,37
asi hodinu	36	0,36	26	0,23	62	28,97
asi dvě hodiny	12	0,12	11	0,10	23	10,75
tři hodiny a více	3	0,03	5	0,04	8	3,74
jiná možnost	10	0,10	14	0,12	24	11,22
Σ	101	1	113	1	214	100

Graf č. 6: Čas strávený učením

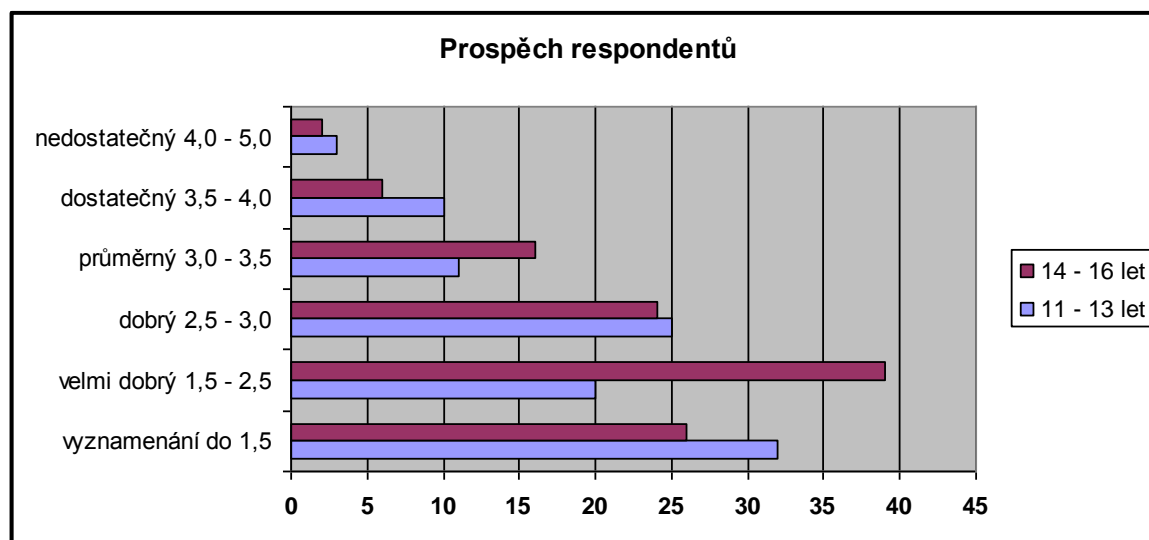
Tato položka zohledňovala čas, který respondenti věnují denně učení. Celkově 30,37 % žáků uvedlo, že věnují učení přibližně 30 minut denně a 28,97 % uvedlo asi hodinovou učební délku. Součástí této otázky byla i sekce jiná možnost. Žáci zde uváděli nejčastěji vlastní časové délky pro učení, jež se pohybovaly mezi 5 až 45 minutami. Někteří respondenti zde uvedli spojitost učení s blížícím se testem. Největším překvapením je však, poměrně vysoké procento respondentů, kteří zvolili možnost neučím se (14,95 %).

Položka č. 5 zkoumá prospěch respondentů

Tabulka č. 5: Prospěch respondentů

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
vyznamenání do 1,5	32	0,32	26	0,23	58	27,10
velmi dobrý 1,5 - 2,5	20	0,20	39	0,35	59	27,57
dobrý 2,5 - 3,0	25	0,25	24	0,21	49	22,90
průměrný 3,0 - 3,5	11	0,11	16	0,14	27	12,62
dostatečný 3,5 - 4,0	10	0,10	6	0,05	16	7,48
nedostatečný 4,0 - 5,0	3	0,03	2	0,02	5	2,34
Σ	101	1	113	1	214	100

Graf č. 7: Prospěch respondentů

Množství odpovědí u této položky se v prvních dvou kategoriích (vyznamenání a velmi dobrý) pohybuje méně nad hranicí 27 % (27,10 a 27,57 %).

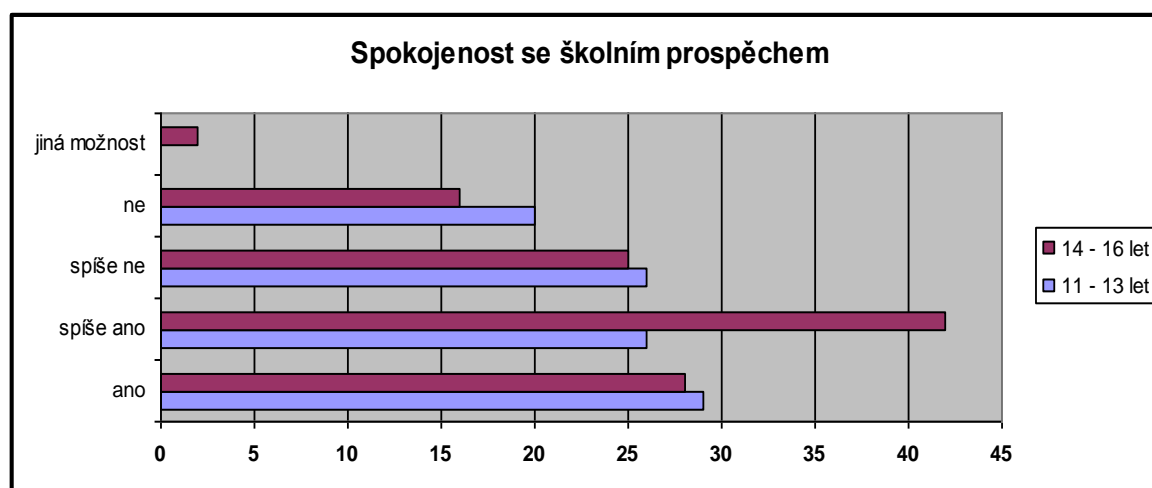
Hodnocení dobrý pak uvedlo 22, 90 % respondentů. Z toho vyplývá, že valná většina žáků má výborný, velmi dobrý nebo dobrý prospěch.

Položka č. 6 se snaží zmapovat spokojenost respondentů se svým prospěch

Tabulka č. 6: Spokojenost respondentů s prospěchem

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
ano	29	0,29	28	0,25	57	26,64
spíše ano	26	0,26	42	0,37	68	31,78
spíše ne	26	0,26	25	0,22	51	23,83
ne	20	0,20	16	0,14	36	16,82
jiná možnost	0	0,00	2	0,02	2	0,94
Σ	101	1	113	1	214	100

Graf č. 8: Spokojenost respondentů s prospěchem

Tato položka úzce souvisí z položkou 5. Jedinec, který projevuje nespokojenost se svým prospěchem, může být značně frustrovaný. V době, kdy je na míru dosaženého vzdělání kladen stále větší důraz, může být nespokojenost značně nebezpečným faktorem. 26,64 % a 31,78 % žáků uvádí úplnou nebo

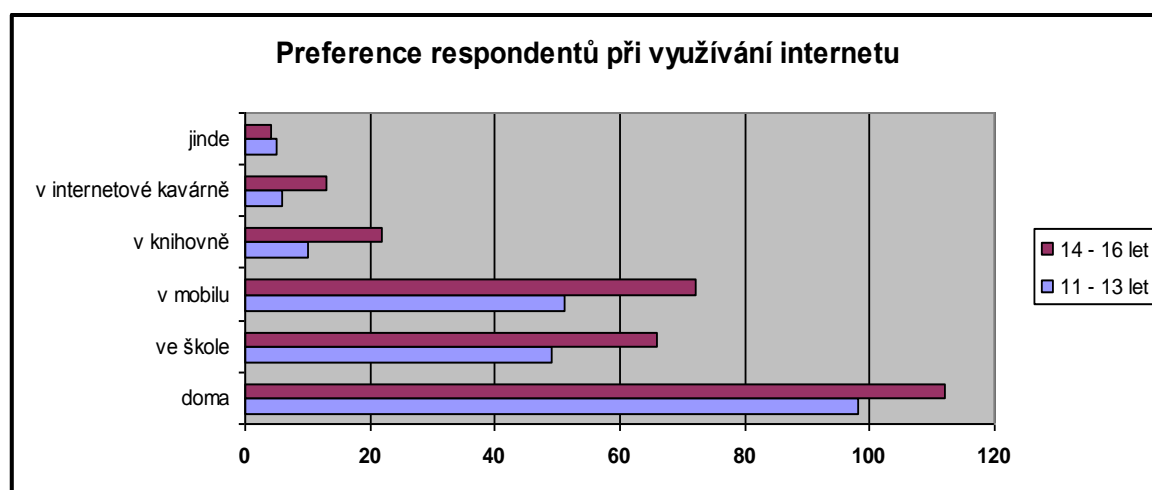
částečnou spokojenost se svým prospěchem. Na druhou stranu je velmi znepokojující velké procentuální zastoupení částečné nebo úplně nespokojenosti (23,83 a 16,82 %).

Položka č. 7 vytváří seznam míst, kde zúčastnění respondenti používají internet

Tabulka č. 7: Preference míst pro využití internetu

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
doma	98	0,45	112	0,39	210	41,34
ve škole	49	0,22	66	0,23	115	22,64
v mobilu	51	0,23	72	0,25	123	24,21
v knihovně	10	0,05	22	0,08	32	6,30
v internetové kavárně	6	0,03	13	0,05	19	3,74
jinde	5	0,02	4	0,01	9	1,77
Σ	219	1	289	1	508	100

Graf č. 9: Preference míst pro využití internetu

Graf i tabulka jasně ukazují, že nejvíce respondentů využívá možnosti připojit se k internetu z domova. Z 214 dotazovaných respondentů tuto možnost uvedlo 210.

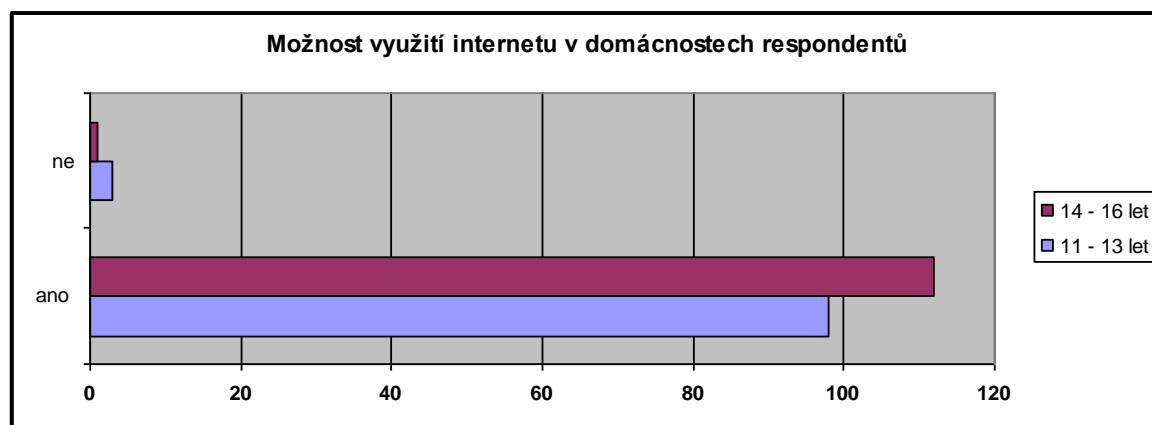
S téměř shodným výsledky se pak o další místo podělila možnost připojení ve škole a v mobilu (115 a 123 respondentů z 214). V přehledu možných odpovědí, bylo možné vybrat položku jinde. Respondenti, kteří danou možnost uvedli, pak nejčastěji uvedli, že se připojují u kamaráda, příbuzných nebo venku.

Položka č. 8 zjišťuje, zda mají jednotliví respondenti možnost, se ve svých domácnostech připojit k internetu

Tabulka č. 8: Možnost využití internetu v domácnostech respondentů

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
ano	98	0,97	112	0,99	210	98,13
ne	3	0,03	1	0,01	4	1,87
Σ	101	1	113	1	214	100

Graf č. 10: Možnost využití internetu v domácnostech respondentů

Pokrytí domácností internetem u respondentů dosahuje 98,13 %. Bez možnosti se doma připojit k internetu měli pouze 4 z 214 sledovaných respondentů. Pro žáky základních škol je tedy velmi jednoduché se k internetu připojit. V prostředí domácnosti, je pro rodiče dětí snazší dohlížet na aktivity, které

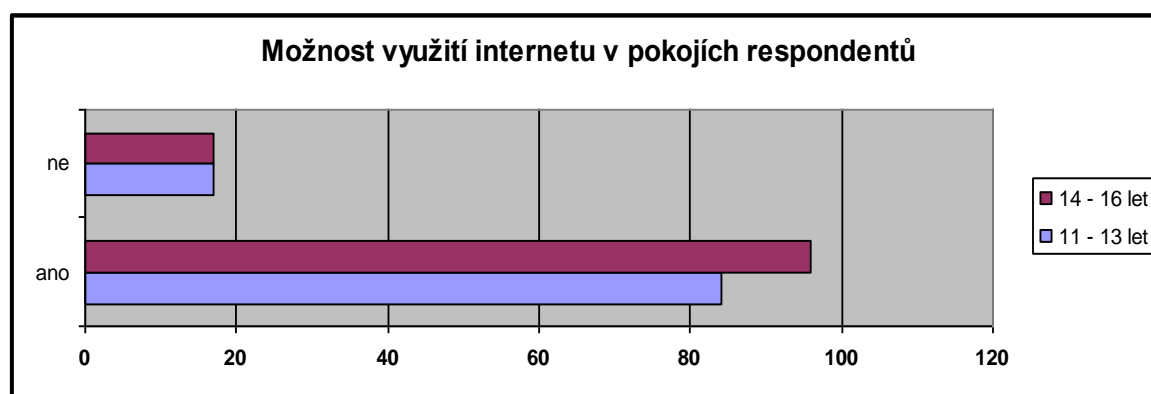
na internetu vykonávají. Tuto šanci značně snižuje pokud mají děti možnost využívat internet ve svém pokoji.

Položka č. 9 zkoumá možnost respondentů připojit se k internetu ve svých pokojích

Tabulka č. 9: Možnost využití internetu v pokojích respondentů

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
ano	84	0,83	96	0,850	180	84,11
ne	17	0,17	17	0,150	34	15,89
Σ	101	1	113	1	214	100

Graf č. 11: Možnost využití internetu v pokojích respondentů

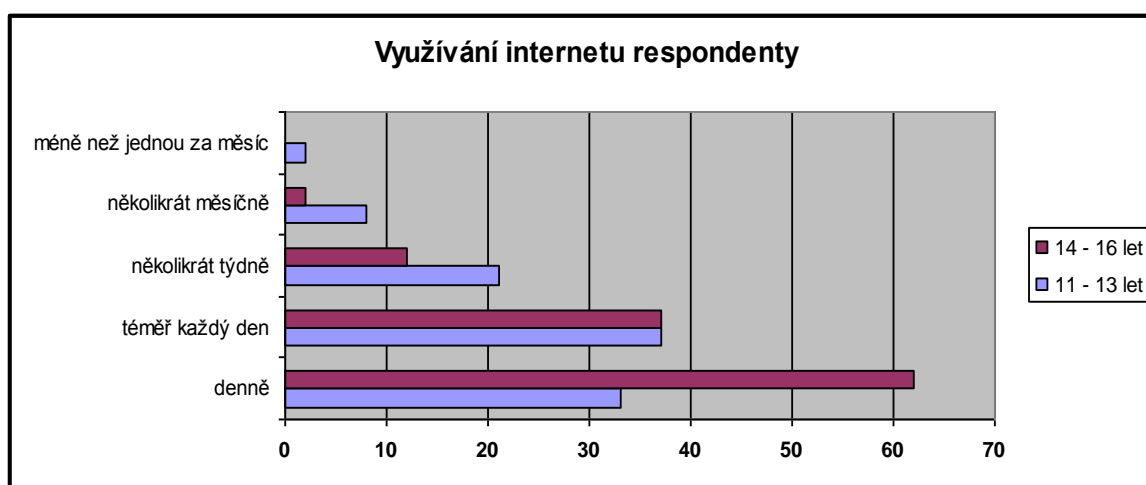
Tato položka úzce souvisí s předešlou. Je možné porovnat kolika respondentům s připojením k internetu je umožněno jej užívat ve vlastním pokoji. Pokud má dítě tuto možnost je pro rodiče mnohem náročnější dohlédnou na obsah jejich zájmu. Rodiče často, při dnešním rychlém tempu rozvoje technologií, mají problém všemu rozumět a děti mnohdy předběhnou jejich znalosti a zkušenosti. Celých 84,11% dotazovaných odpovědělo, že mají možnost se připojit k internetu ze svého pokoje. Pouhých 15,89% odpovědělo negativně.

Položka č. 10 se zajímá o to, jak často respondenti internet využívají

Tabulka č. 10: Využívání internetu respondenty

Odpověď	11 - 13 let		14 - 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
denně	33	0,327	62	0,549	95	44,393
téměř každý den	37	0,366	37	0,327	74	34,579
několikrát týdně	21	0,208	12	0,106	33	15,421
několikrát měsíčně	8	0,079	2	0,018	10	4,673
méně než jednou za měsíc	2	0,020	0	0,000	2	0,935
Σ	101	1	113	1	214	100

Graf č. 12: Využívání internetu respondenty

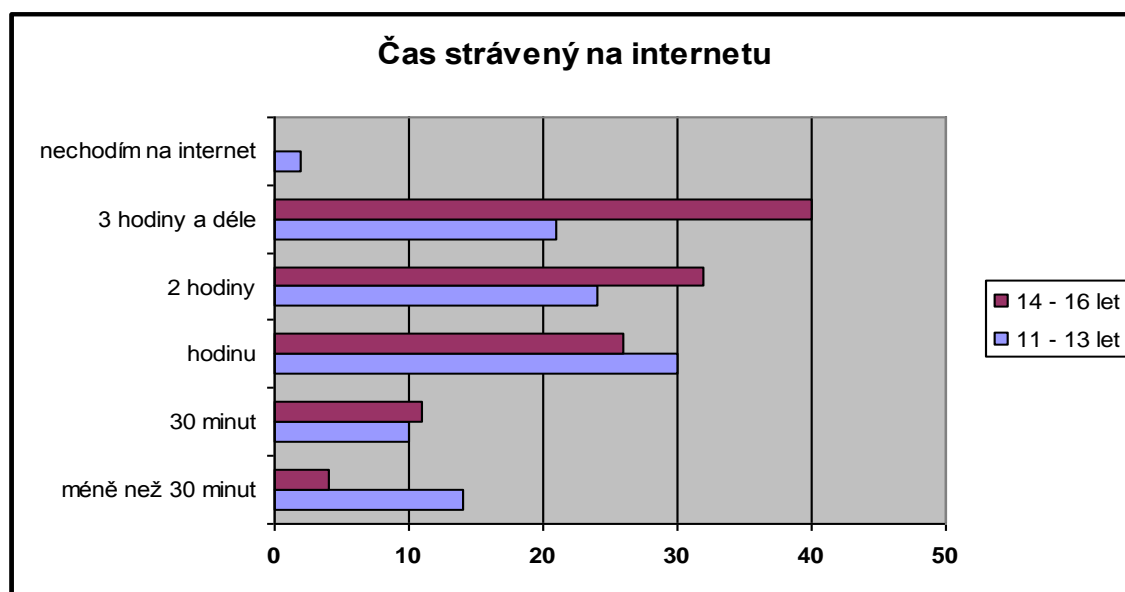
Těsnou souvislost s předešlými otázkami má i tato. Denně používá internet celých 44,39 % respondentů. O něco méně, konkrétně 34,98 %, pak odpovědělo, že využívají internet téměř každý den. Časté využívání tohoto média, do jisté míry nezávisí pouze na rozhodnutí dětí. Internet je v mnoha školách součástí výuky a žáci se kontaktu s ním nevyhnou. Několikrát týdně internet využívá 15,42 % dotazovaných.

Položka č. 11 se zaměřuje na to, kolik času respondenti denně stráví na internetu

Tabulka č. 11: Čas strávený na internetu

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
méně než 30 minut	14	0,14	4	0,04	18	8,41
30 minut	10	0,10	11	0,10	21	9,81
hodinu	30	0,30	26	0,23	56	26,17
2 hodiny	24	0,24	32	0,35	56	26,17
3 hodiny a déle	21	0,21	40	0,35	61	28,51
nechodím na internet	2	0,02	0	0,00	2	0,94
Σ	101	1	113	1	214	100

Graf č. 13: Čas strávený na internetu

Z výsledků výzkumu vyplývá, že nejvíce respondentů stráví denně na internetu hodinu až tři hodiny a více. Konkrétně pak, hodinu stráví na internetu 26,18 % dotazovaných, shodné množství (26,18 %) dětí uvedlo dvě hodiny a neuvěřitelných 28,51 %. Je však důležité podotknout fakt, že větší podíl na takto vysokém procentu má věková skupina 14 – 16 let. Mizivé procento (0,94 %)

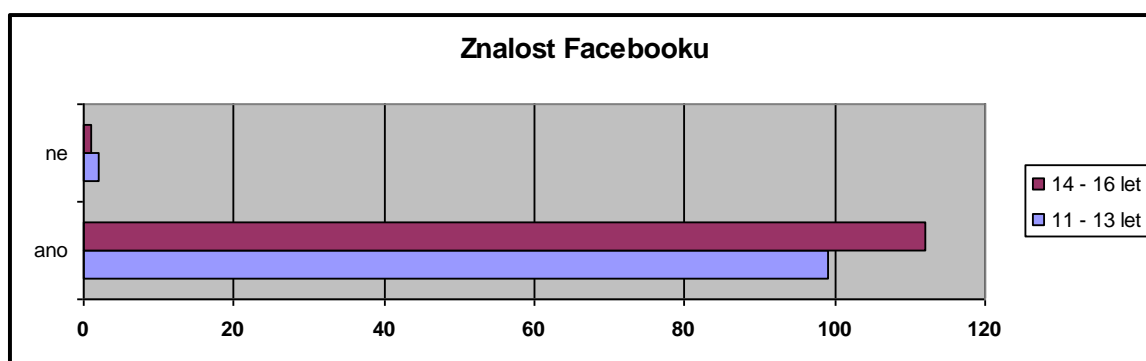
respondentů nechodí na internet vůbec. Takto nízké číslo je zcela pochopitelné, vzhledem k jeho širokému rozšíření.

Položka č. 12 osvětluje, zda respondenti sociální síť Facebook znají

Tabulka č. 12: Znalost sociální sítě Facebook

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
ano	99	0,98	112	0,99	211	98,60
ne	2	0,02	1	0,01	3	1,40
Σ	101	1	113	1	214	100

Graf č. 14: Znalost sociální sítě Facebook

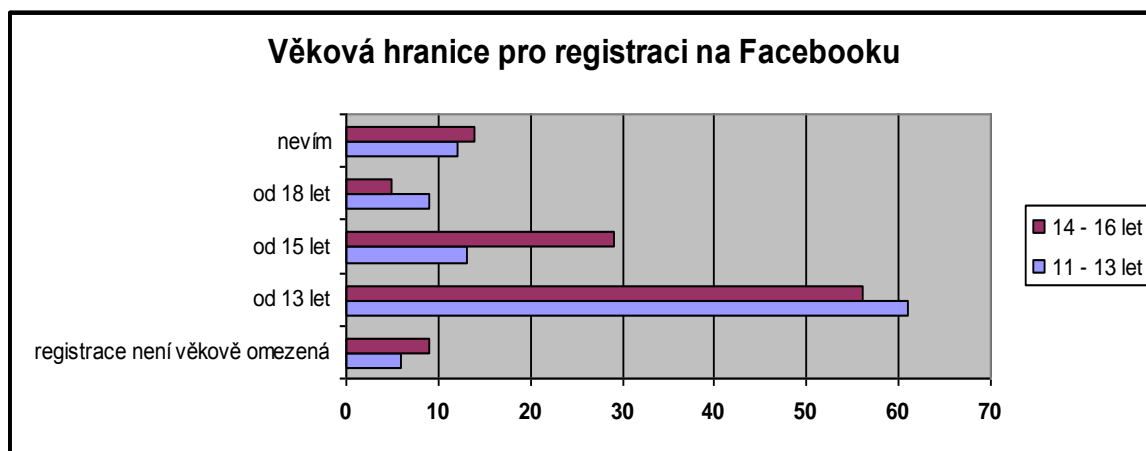
Znalost sociální sítě Facebook u respondentů je 98,60 %. Neznalost této sítě uvedlo pouze 1,40 % respondentů. Vzhledem k popularitě, kterou se tato sociální síť může pochlubit, je takto vysoké číslo zcela pochopitelné. Na Facebook můžete narazit téměř všude. Jeho popularita je, i podle zjištěných výsledků, obrovská.

Položka č. 13 mapuje povědomí respondentů, o znalosti věkového limitu, určeného pro registraci na sociální síti Facebook

Tabulka č. 13: Věková hranice pro registraci na Facebooku

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
registrace není věkově omezená	6	0,06	9	0,08	15	7,01
od 13 let	61	0,60	56	0,50	117	54,67
od 15 let	13	0,13	29	0,26	42	19,63
od 18 let	9	0,09	5	0,04	14	6,54
nevím	12	0,12	14	0,12	26	12,15
Σ	101	1	113	1	214	100

Graf č. 15: Věková hranice pro registraci na Facebooku

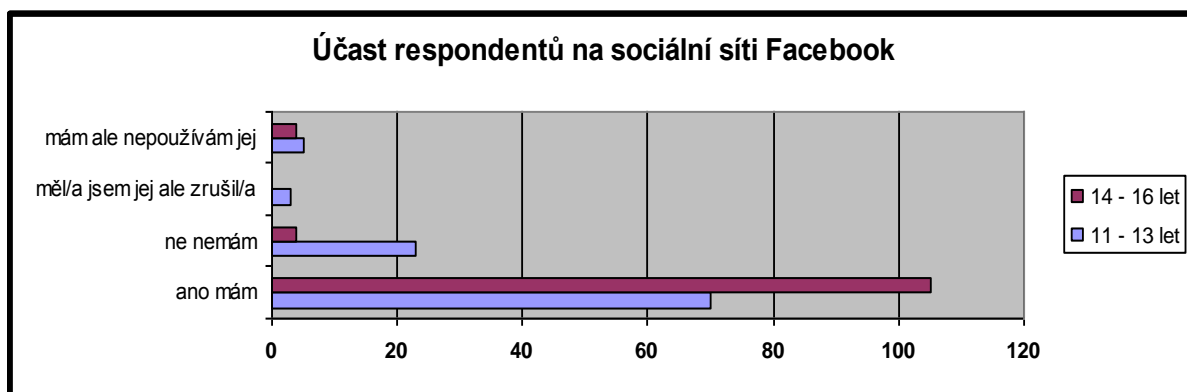
Tato položka mapovala informovanost respondentů o věkové hranici, kterou by měl zaregistrovaný uživatel splňovat. Nejvíce respondentů 54,67 % uvedlo správnou odpověď, tedy že Facebooku je přístupný uživatelům od 13 let. Druhou nejčastěji volenou možností byla věková hranice 15 let (19,63 % respondentů). Zarážející je fakt, že 45,33 % účastníků výzkumu zvolilo milnou odpověď.

Položka č. 14 zkoumá, jestli mají respondenti svůj účet na Facebooku

Tabulka č. 14: Účast respondentů na sociální síti Facebook

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
ano	70	0,69	105	0,93	175	81,78
ne	23	0,23	4	0,04	27	12,62
měl/a jsem ale zrušil/a	3	0,03	0	0,00	3	1,40
mám ale nepoužívám	5	0,05	4	0,04	9	4,21
Σ	101	1	113	1	214	100

Graf č. 16: Účast respondentů na sociální síti Facebook

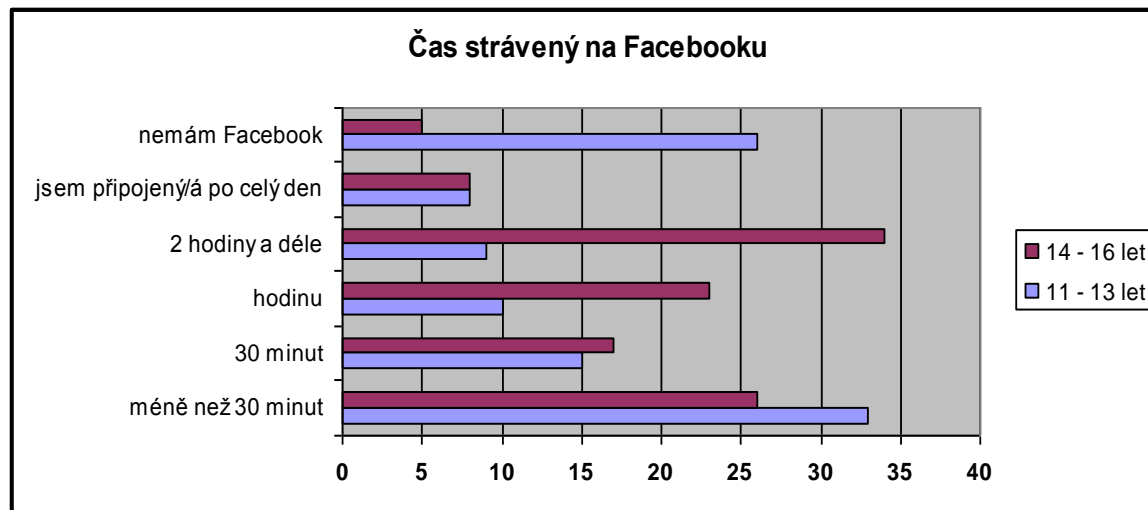
Valná většina (81,78 %) účastníků tohoto výzkumu uvedlo, že mají účet na sociální síti Facebook, a to přihlédneme-li ke zkoumanému věkovému rozmezí, je značně vysoké procento. Pokud pak přihlédneme k mladší věkové skupině, kde pozitivní odpověď označilo 70 respondentů ze 101 dotazovaných, můžeme předpokládat nerespektování podmínek stanovených správci sítě Facebook. Druhou nejčastěji označenou odpovědí je odpověď ne, a to v 12,62 %.

Položka č. 15 zjišťuje, kolik času respondenti denně stráví na sociální síti Facebook

Tabulka č. 15: Čas strávený na Facebooku

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
méně než 30 minut	33	0,33	26	0,23	59	27,57
30 minut	15	0,15	17	0,15	32	14,95
hodinu	10	0,10	23	0,20	33	15,42
2 hodiny a déle	9	0,09	34	0,30	43	20,09
jsem připojený/á po celý den	8	0,08	8	0,07	16	7,48
nemám Facebook	26	0,26	5	0,05	31	14,49
Σ	101	1	113	1	214	100

Graf č. 17: Čas strávený na Facebooku

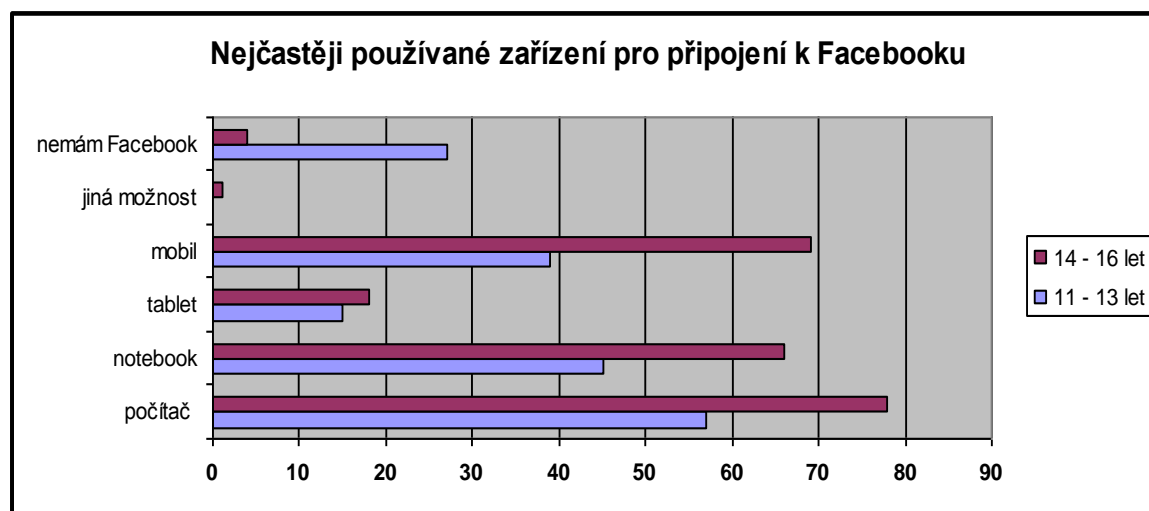
Tato položka v dotazníku zjišťovala jak dlouhou dobu jednotliví respondenti stráví na Facebooku. Nejvíce účastníků výzkumu (27,57 %) uvedlo, že stráví na Facebooku méně než 30 minut. Oproti tomu druhou nejčastěji volenou odpovědí (20,09 % respondentů), je možnost 2 hodiny a déle. U této možnosti, však mají většinový podíl odpovědí respondenti ze starší věkové skupiny.

Položka č. 16 se zajímám o to, které přístroje pro připojení k Facebooku respondenti obvykle používají

Tabulka č. 16: Nejčastěji používané zařízení pro připojení na sociální síť Facebook

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
počítač	57	0,31	78	0,33	135	32,22
notebook	45	0,25	66	0,28	111	26,49
tablet	15	0,08	18	0,08	33	7,88
mobil	39	0,21	69	0,29	108	25,78
jiná možnost	0	0,00	1	0,01	1	0,24
nemám Facebook	27	0,15	4	0,02	31	7,40
Σ	183	1	236	1	419	100

Graf č. 18: Nejčastěji používané zařízení pro připojení na sociální síť Facebook

Nejčastěji používaným zařízením pro přístup na Facebook je u účastníků výzkumu stále stolní počítač (32,22 %). Nicméně jen s několika málo procentním nárůstem. Druhým nejpoužívanějším zařízením je notebook (26,49 %), který v současné době v mnoha domácnostech nahrazuje klasické stolní počítače. Avšak velkým překvapením je pro mě, že celých 25,78 % respondentů má možnost využívat služeb Facebooku v mobilu. Respondenti v této otázce mohli zvolit i jinou možnost.

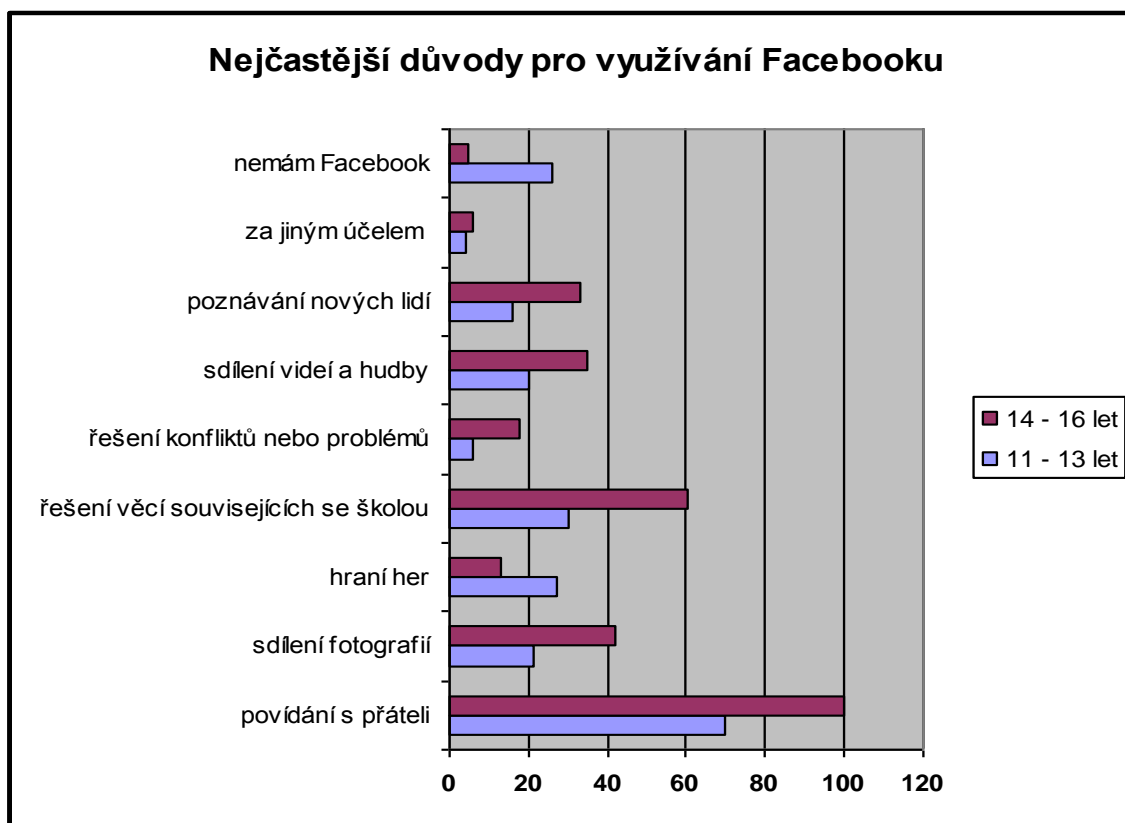
Zde se pouze v jednom případě objevilo využívání televize jako zařízení, které je využíváno pro přístup na Facebook.

Položka č. 17 vytváří seznam důvodů k využívání sociální sítě Facebook respondenty

Tabulka č. 17: Nejčastější důvody využívání Facebooku

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
povídání s přáteli	70	0,32	100	0,32	170	31,96
sdílení fotografií	21	0,10	42	0,14	63	11,84
hraní her	27	0,12	13	0,04	40	7,52
řešení věcí souvisejících se školou	30	0,14	60	0,19	90	16,92
řešení konfliktů nebo problémů	6	0,03	18	0,06	24	4,51
sdílení videí a hudby	20	0,09	35	0,11	55	10,34
poznávání nových lidí	16	0,07	33	0,11	49	9,21
za jiným účelem	4	0,02	6	0,02	10	1,88
nemám Facebook	26	0,12	5	0,02	31	5,83
Σ	220	1	312	1	532	100

Graf č. 19: Nejčastější důvody využívání Facebooku

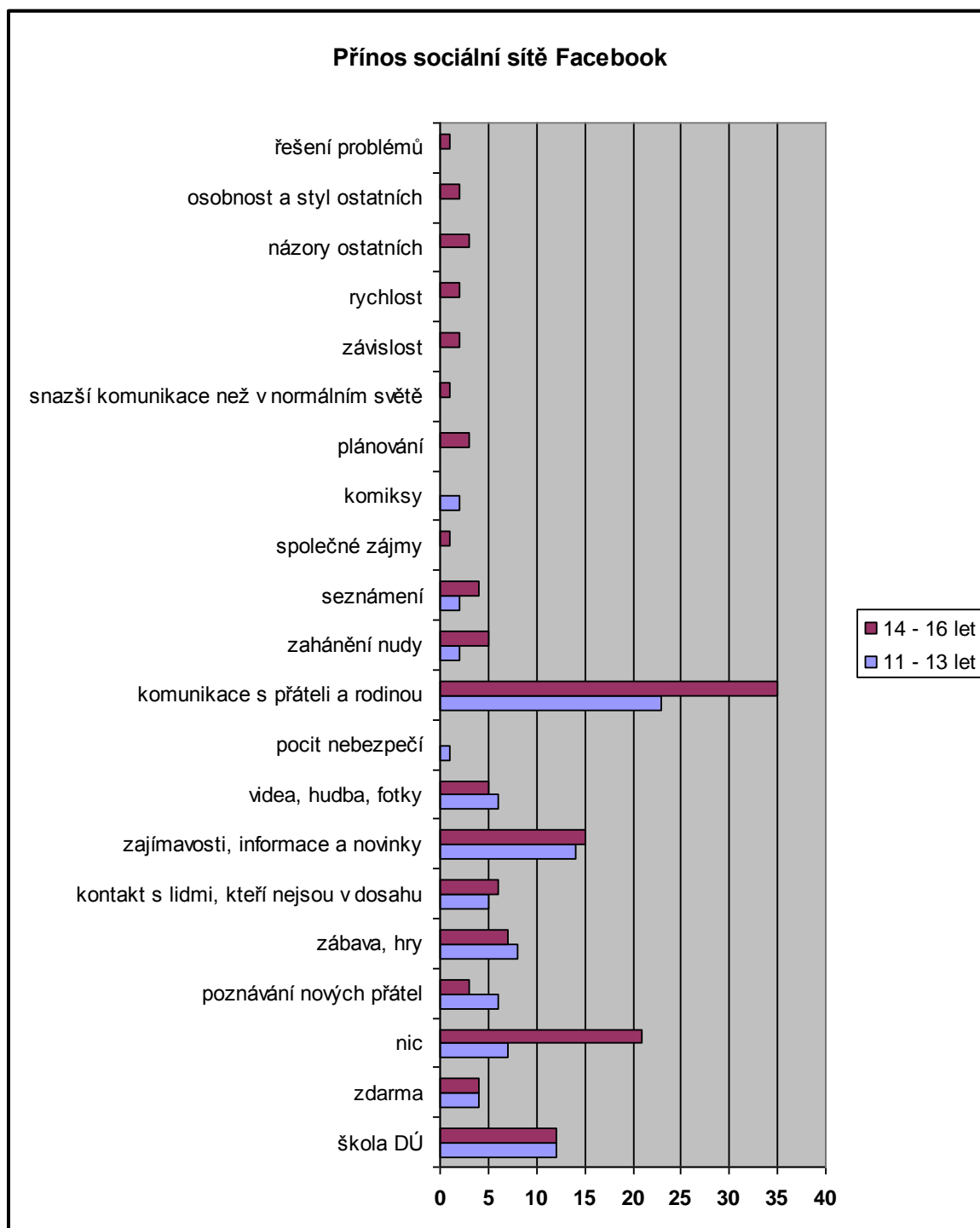
Jednou z prvotních myšlenek tvůrců Facebooku bylo, aby sloužil k lepší komunikaci mezi přáteli. Podle mnou oslovených respondentů tento důvod stále přetrvává. Tuto možnost totiž zvolilo celých 170 respondentů z 214 možných. Mezi další důvody, pak patřilo řešení věcí souvisejících se školou (16,92 %), sdílení fotografií (11,84 %) a sdílení videí a hudby (10,34 %). I v této otázce měli respondenti možnost si zvolit vlastní důvod. Zde respondenti nejčastěji uváděli navštěvování stránek, které jsou spojeny s jejich koníčky, čtení příspěvků ostatních uživatelů nebo prohlížení meme obrázků.

Položka č. 18 nabádá respondenty k zamyšlení nad přínosy sociální sítě Facebook

Tabulka č. 18: Přínos sociální sítě Facebook

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
škola a D. Ú.	12	0,13	12	0,09	24	10,71
je zdarma	4	0,04	4	0,03	8	3,57
nic	7	0,08	21	0,16	28	12,50
poznávání nových přátel	6	0,07	3	0,02	9	4,02
zábava hry	8	0,09	7	0,05	15	6,70
kontakt s lidmi, kteří nejsou v dosahu	5	0,05	6	0,05	11	4,91
zajímavosti, informace a novinky	14	0,15	15	0,11	29	12,95
videa hudba fotografie	6	0,07	5	0,04	11	4,91
pocit nebezpečí	1	0,01	0	0,00	1	0,45
komunikace s přáteli a rodinou	23	0,25	35	0,27	58	25,89
zahánění nudy	2	0,02	5	0,04	7	3,13
seznámení	2	0,02	4	0,03	6	2,68
společné zájmy	0	0,00	1	0,01	1	0,45
komiksy	2	0,02	0	0,00	2	0,89
plánování	0	0,00	3	0,02	3	1,34
snazší komunikace než v normálním světě	0	0,00	1	0,09	1	0,45
závislost	0	0,00	2	0,02	2	0,89
rychlost	0	0,00	2	0,02	2	0,89
názory ostatních	0	0,00	3	0,02	3	1,34
osobnost a styl ostatních	0	0,00	2	0,02	2	0,89
řešení problémů	0	0,00	1	0,01	1	0,45
Σ	92	1	132	1	224	100

Graf č. 20: Přínos sociální sítě Facebook

U této otázky jsem nechala respondentům volné pole pro vyjádření vlastních názoru na to, co jim sociální síť Facebook přináší. Ne všichni z účastníků výzkumu této možnosti využily ale široká škála odpovědí napovídá, že zbylí účastníci dali průchod svým názorům. Mezi nejčastějšími odpověďmi v této položce se objevovala

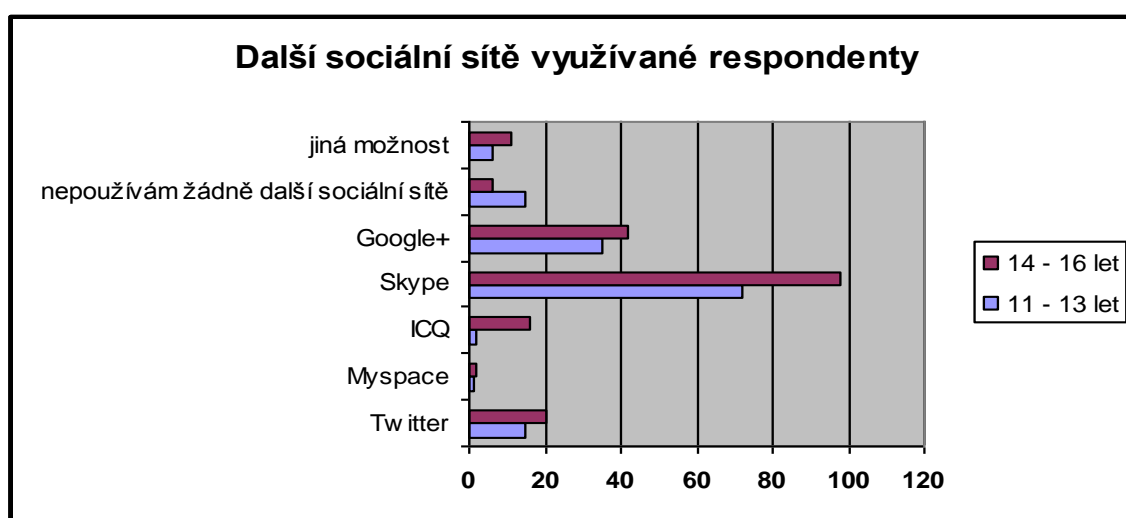
komunikace s rodinou, kterou zvolilo 58 z celkových 214 respondentů. Mezi další časté odpovědi patřili zajímavosti, informace a novinky, jež zvolilo 29 respondentů. Velkým překvapením byl třetí udávaný důvod, a to nic. 28 z 214 respondentů má pocit, že jim Facebook do jejich života nic nepřináší.

Položka č. 19 se snaží zmapovat, které další sociální sítě respondenti nečastěji využívají

Tabulka č. 19: Další sociální sítě využívané respondenty

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
Twitter	15	0,10	20	0,10	35	10,26
Myspace	1	0,01	2	0,01	3	0,88
ICQ	2	0,01	16	0,08	18	5,28
Skype	72	0,49	98	0,50	170	49,85
Google+	35	0,24	42	0,22	77	22,58
nepoužívám žádné další sociální sítě	15	0,10	6	0,03	21	6,16
jiná možnost	6	0,04	11	0,06	17	4,99
Σ	146	1	195	1	341	100

Graf č. 21: Další sociální sítě využívané respondenty

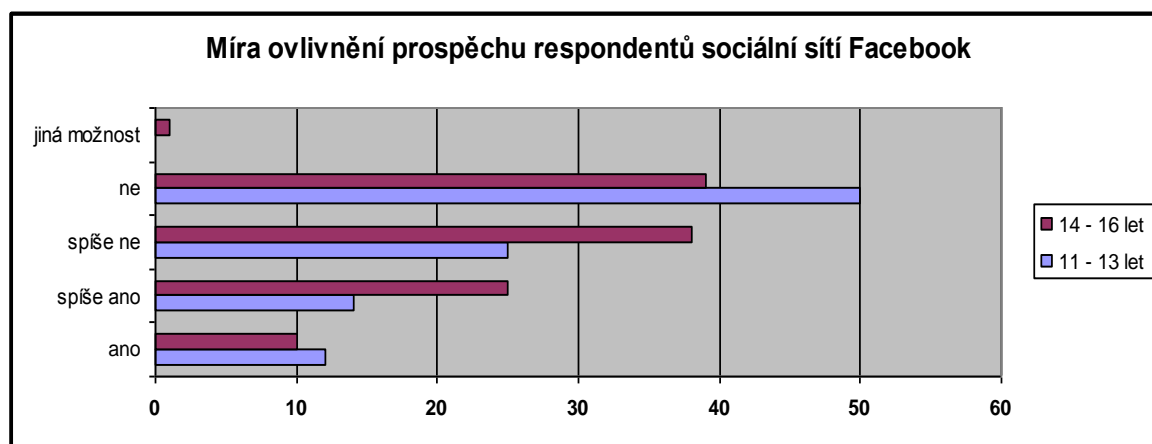
Respondenti v této položce uváděli, jaké další sociální sítě využívají. Měli na výběr z několika světově známých sociálních sítí a samozřejmě i prostor pro uvedení těch, které nejsou v nabídce. Nejvíce využívanou další sociální sítí je Skype. Využívá ho 170 z 214 respondentů. Druhou je Google+ (77) a třetí Twitter (35). Mezi jiné sociální sítě, pak respondenti nejčastěji uváděli e-mail, mail.ru, ask.fm, hotnot, badoo, lookbook nebo vkontaktl.com.

Položka č. 20 zjišťuje, zda si respondenti myslí, že činnost na Facebooku ovlivňuje jejich školní prospěch

Tabulka č. 20: Ovlivnění prospěchu sociální sítí Facebook

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
ano	12	0,12	10	0,09	22	10,28
spíše ano	14	0,14	25	0,22	39	18,22
spíše ne	25	0,25	38	0,34	63	29,44
ne	50	0,50	39	0,35	89	41,59
jiná možnost	0	0,00	1	0,01	1	0,47
Σ	101	1	113	1	214	100

Graf č. 22: Ovlivnění prospěchu sociální sítí Facebook

V této položce respondenti hodnotily, zda a jakou měrou sociální sít' Facebook ovlivňuje jejich školní prospěch. 41,59 % dotazovaných uvedli, že jejich

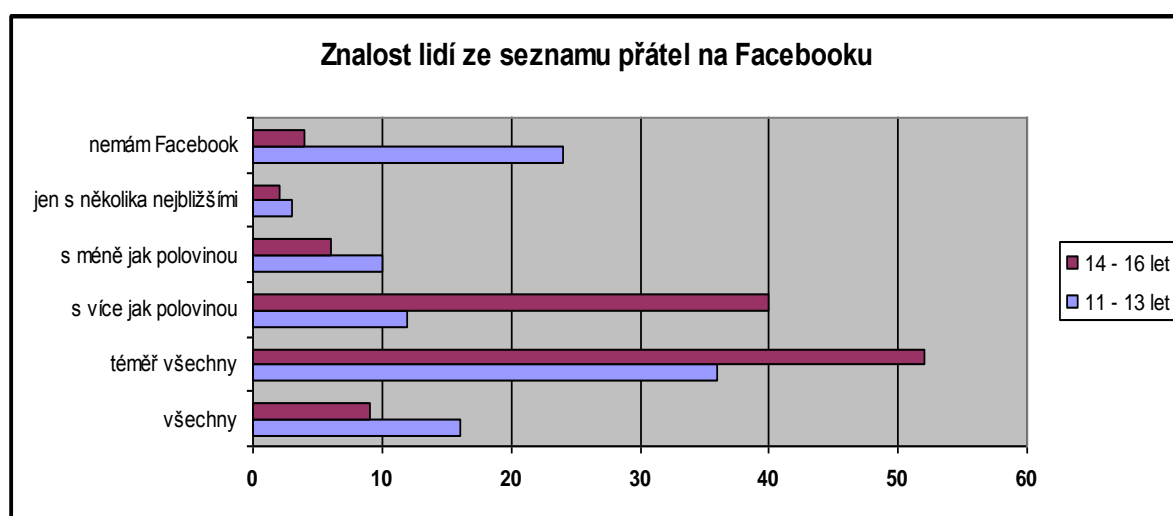
prospěch neovlivňuje vůbec. Odpověď spíše ne zvolilo 29,44 % účastníků. Jistou míru ovlivnění, pak připustilo 18,22 % dotazovaných a 10,28 % si myslí, že Facebook jejich prospěch určitě ovlivňuje.

Položka č. 21 zkoumá, kolik lidí ze seznamu přátel respondenti vídají i v běžném životě

Tabulka č. 21: Znalost lidí ze seznamu přátel na Facebooku

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
všechny	16	0,16	9	0,08	25	11,68
téměř všechny	36	0,36	52	0,46	88	41,12
s více jak polovinou	12	0,12	40	0,35	52	24,30
s méně jak polovinou	10	0,10	6	0,05	16	7,48
jen s několika nejbližšími	3	0,03	2	0,02	5	2,34
nemám Facebook	24	0,24	4	0,04	28	13,08
Σ	101	1	113	1	214	100

Graf č. 23: Znalost lidí ze seznamu přátel na Facebooku

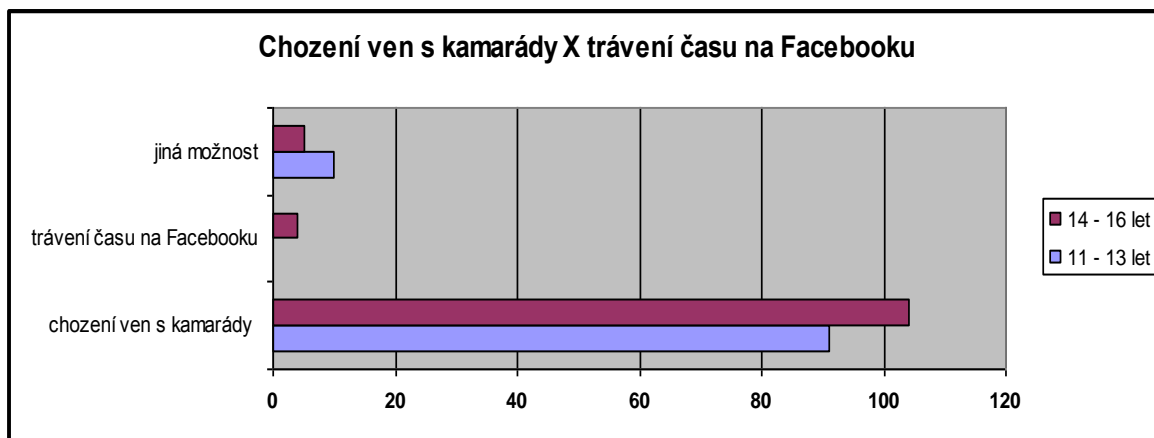
Jak jsem uvedla v teoretické části, internet je anonymní prostředí, ve kterém se může pohybovat každý. Stejně tak je tomu i Facebooku. Je tedy namístě si velmi pečlivě hlídat komu zpřístupním své osobní informace. Položka 21 zkoumá kolik lidí ze seznamu přátel respondent vidá i v běžném životě. Je velmi znepokojující, že variantu všechny zvolilo pouze 11,68 % dotazovaných. Mírným uklidněním, je 41,12 % respondentů označujících odpověď téměř všechny.

Položka č. 22 se respondentů ptá, čemu dávají přednost. Zda chození ven s kamarády nebo trávení času na sociální síti Facebook

Tabulka č. 22: Chození ven s kamarády kontra trávení času na Facebooku

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
chození ven s kamarády	91	0,90	104	0,92	195	91,12
trávení času na Facebooku	0	0,00	4	0,04	4	1,87
jiná možnost	10	0,10	5	0,04	15	7,01
Σ	101	1	113	1	214	100

Graf č. 24: Chození ven s kamarády X trávení času na Facebooku

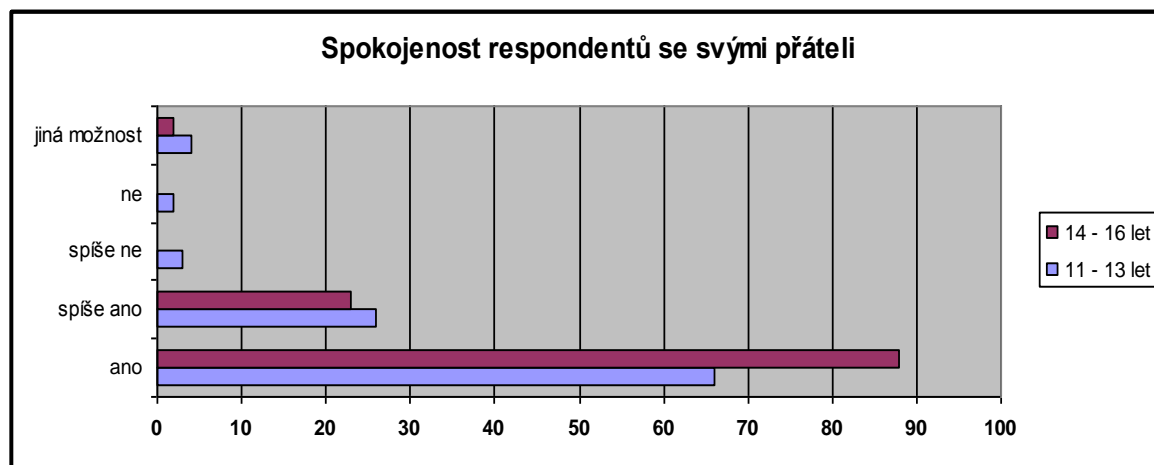
Velmi příjemným překvapením je, že 91,12 % dotazovaných dává přednost chození ven s kamarády před trávením času na Facebooku (1,87 %). Součástí této otázky byla i odpověď jiná možnost. Zde respondenti nejčastěji uváděli odpověď obojí. Tato skupina využívá nejraději obou uvedených možností. Mezi další odpovědi patřilo hraní počítačových her, čtení knížek nebo chození na trénink.

Položka č. 23 mapuje spokojenost respondentů s okruhem svých přátel

Tabulky č. 23: Spokojenost respondentů s okruhem přátel

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
ano	66	0,65	88	0,78	154	71,96
spíše ano	26	0,26	23	0,20	49	22,90
spíše ne	3	0,03	0	0,00	3	1,40
ne	2	0,02	0	0,00	2	0,94
jiná možnost	4	0,04	2	0,02	6	2,80
Σ	101	1	113	1	214	100

Graf č. 25: Spokojenost respondentů s okruhem přátel

Otázka spokojenosti respondentů s okruhem přátel do jisté míry souvisí s položkou č. 22. Možnost ano zvolilo 71,96 % respondentů spíše ano, pak uvedlo 22,90 % dotazovaných. V této položce bylo možné vypsát i vlastní odpověď, jestliže

respondentovi nevyhovoval žádná z uvedených. Respondenti zde uváděli například, že nezapadají do kolektivu, jsou rádi jen s některými přáteli nebo jejich přítomnost vítají jen někdy.

V položce č. 24, mě zajímalo co dělají respondenti ve svém volném čase nejraději, data byla sesbírána pomocí hodnocení, přičemž 1 značí nejraději a 7 nejméně rád

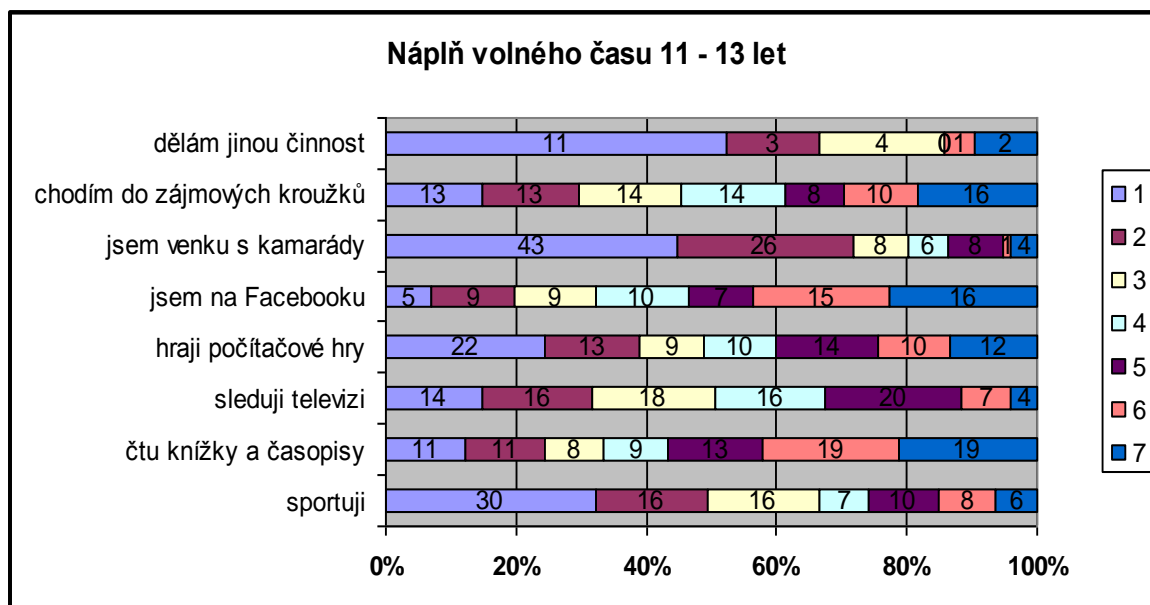
Tabulka č. 24: Náplň volného času respondentů 11 – 13 let

Odpověď	1		2		3		4		5		6		7		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i	n _i	f _i	n _i	f _i	n _i	f _i	n _i	f _i	n _i	f _i		
sportuji	30	0,20	16	0,15	16	0,19	7	0,10	10	0,13	8	0,11	6	0,08	93	14,44
čtu knížky a časopisy	11	0,07	11	0,10	8	0,09	9	0,13	13	0,16	19	0,27	19	0,24	90	13,98
sleduji televizi	14	0,09	16	0,15	18	0,21	16	0,22	20	0,25	7	0,10	4	0,05	95	14,75
hrají počítačové hry	22	0,15	13	0,12	9	0,10	10	0,14	14	0,18	10	0,14	12	0,15	90	13,98
jsem na Facebooku	5	0,03	9	0,08	9	0,10	10	0,14	7	0,09	15	0,21	16	0,20	71	11,02
jsem venku s kamarády	43	0,29	26	0,24	8	0,09	6	0,08	8	0,10	1	0,01	4	0,05	96	14,91
chodím do zájmových kroužků	13	0,09	13	0,12	14	0,16	14	0,19	8	0,10	10	0,14	16	0,20	88	13,66
dělám jinou činnost	11	0,07	3	0,03	4	0,05	0	0,00	0	0,00	1	0,01	2	0,03	21	3,26
Σ	149	1	107	1	86	1	72	1	80	1	71	1	79	1	644	100

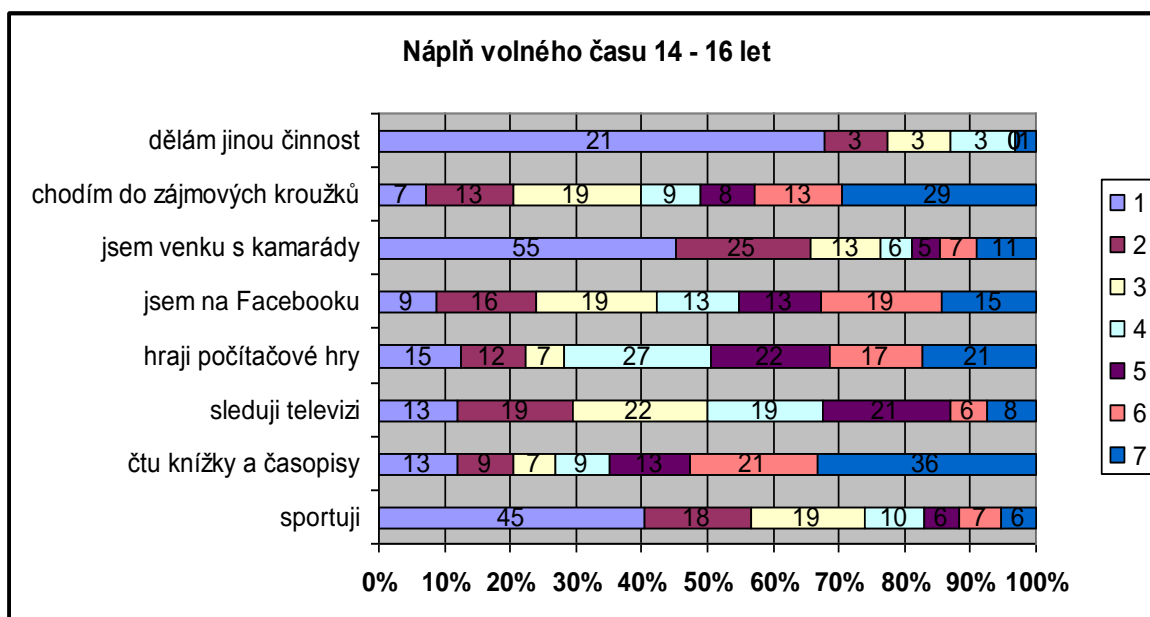
Tabulka č. 25: Náplň volného času respondentů 14 – 16 let

Odpověď	1		2		3		4		5		6		7		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i	n _i	f _i	n _i	f _i	n _i	f _i	n _i	f _i	n _i	f _i		
sportuji	45	0,25	18	0,16	19	0,17	10	0,10	6	0,07	7	0,08	6	0,05	111	13,82
čtu knížky a časopisy	13	0,07	9	0,08	7	0,06	9	0,09	13	0,15	21	0,23	36	0,28	108	13,45
sleduji televizi	13	0,07	19	0,17	22	0,20	19	0,20	21	0,24	6	0,07	8	0,06	108	13,45
hrají počítačové hry	15	0,08	12	0,10	7	0,06	27	0,28	22	0,25	17	0,19	21	0,17	121	15,07
jsem na Facebooku	9	0,05	16	0,14	19	0,17	13	0,14	13	0,15	19	0,21	15	0,12	104	12,95
jsem venku s kamarády	55	0,31	25	0,22	13	0,12	6	0,06	5	0,06	7	0,08	11	0,09	122	15,19
chodím do zájmových kroužků	7	0,04	13	0,11	19	0,17	9	0,09	8	0,09	13	0,14	29	0,23	98	12,20
dělám jinou činnost	21	0,12	3	0,03	3	0,03	3	0,03	0	0,00	0	0,00	1	0,01	31	3,86
Σ	178	1	115	1	109	1	96	1	88	1	90	1	127	1	803	100

Graf č. 26: Náplň volného času respondentů 11 – 13 let

Graf č. 27: Náplň volného času respondentů 14 – 16 let

U této otázky měli respondenti vytvořit škálu oblíbenosti pomocí čísel 1 až 7. Přičemž 1 označovala oblíbenost dané aktivity a 7 absolutní neoblíbenost. Vzhledem k množství získaných dat, jsem se je pro snazší orientaci rozhodla rozdělit do dvou po sobě jdoucích tabulek a grafů podle věkových rozmezí. Jak z grafů a tabulek vyplívá, nejoblíbenější aktivitou u obou věkových kategorií, je trávení času s kamarády

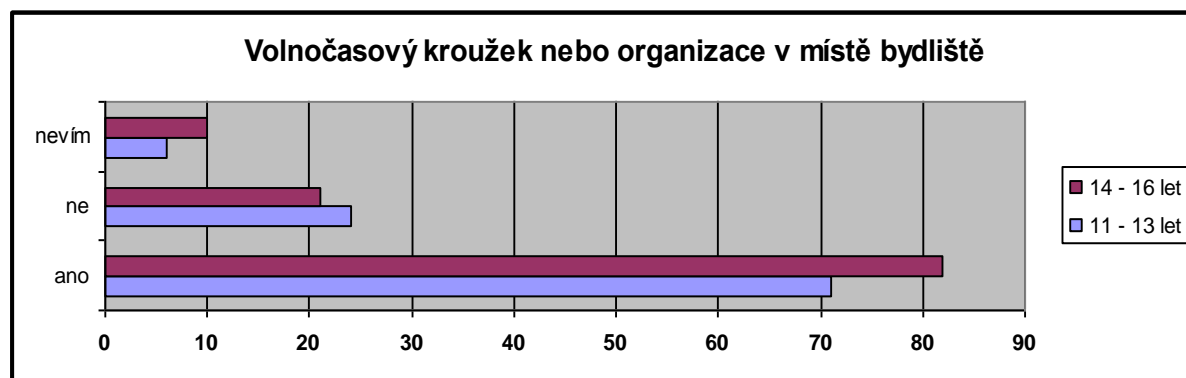
následované sportem. I u této otázky mohli účastníci uvést vlastní aktivitu u bodu jiná možnost. Respondenti zde nejčastěji uváděli pomáhání rodičům s domácností, péči o sourozence, péči o dobytek nebo domácí mazlíčky, hru na hudební nástroj, tanec, zpěv, různé typy kroužků nebo učení.

Položka č. 25 zjišťuje, zda v obce kde respondent žije, je nějaká organizace nebo kroužek, který organizuje volný čas dětí a mládeže

Tabulka č. 26: Volnočasový kroužek nebo organizace v místě bydliště

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
ano	71	0,70	82	0,73	153	71,50
ne	24	0,24	21	0,19	45	21,04
nevím	6	0,06	10	0,09	16	7,48
Σ	101	1	113	1	214	100

Graf č. 28: Volnočasový kroužek nebo organizace v místě bydliště

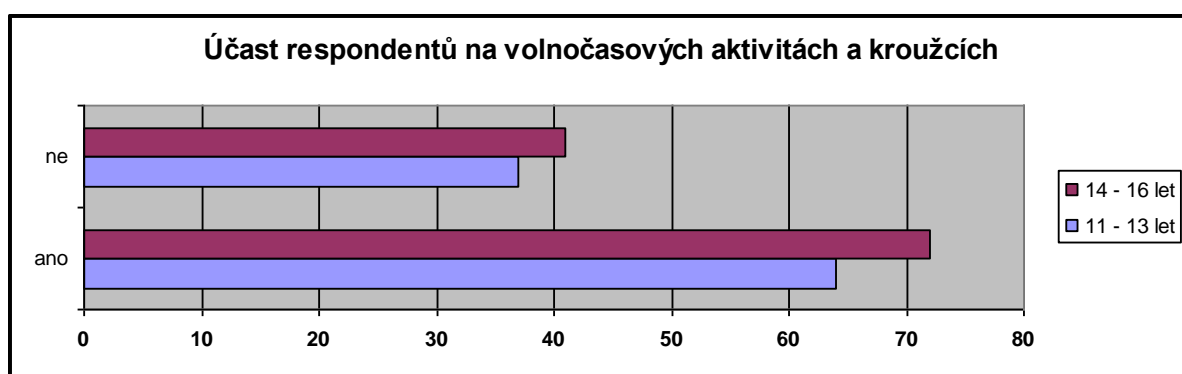
Položka č. 25 zjišťuje, zda v obci, kde respondent bydlí je dostupný nějaký kroužek nebo volnočasová organizace. Možnost ano zvolilo 71,50 % účastníků výzkumu. Druhou možnost ne, byla vybrána 21,04 % respondentů a pouze 7,48 % dotazovaných uvedlé, že neví, zda jsou v jejich obci volnočasové kroužky nebo organizace.

Položka č. 26 zkoumá účast respondentů na volnočasových kroužcích

Tabulka č. 27: Účast respondentů na volnočasových kroužcích

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
ano	64	0,63	72	0,64	136	63,55
ne	37	0,37	41	0,36	78	36,45
Σ	101	1	113	1	214	100

Graf č. 29: Účast respondentu na volnočasových kroužcích

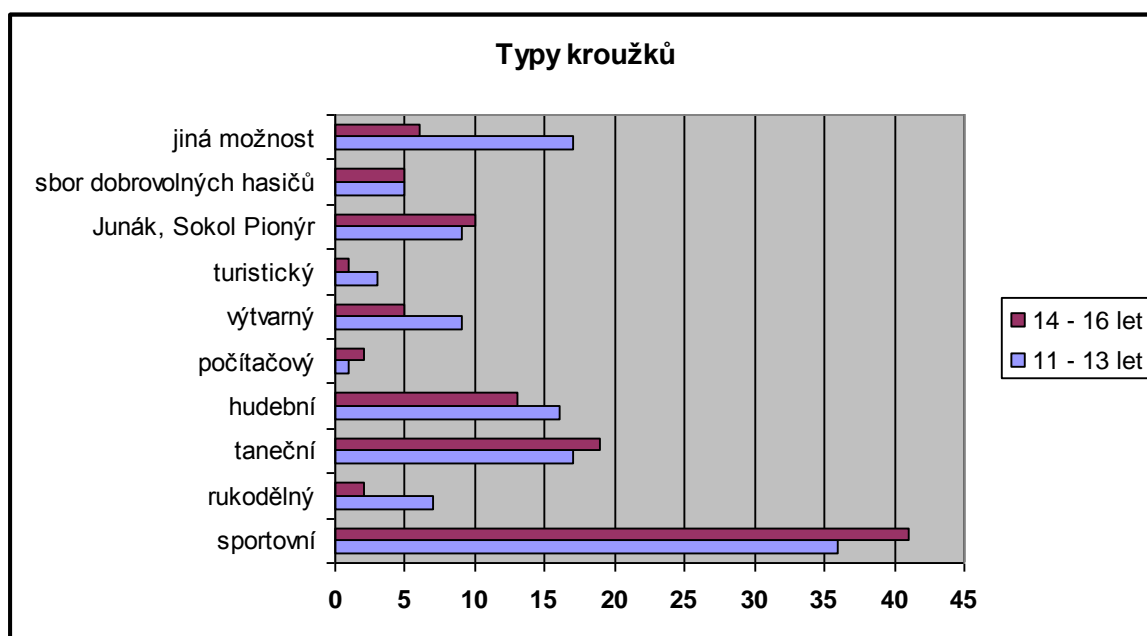
V této otázce mě zajímalo kolik z respondentů volnočasové kroužky navštěvuje. Odpověď ano zvolilo 63,55 % dotazovaných. Oproti tomu 36,45 % dotazovaných vybralo odpověď ne. Pokud však porovnám tyto výsledky s tabulkou č. 26 mohu konstatovat, že i když jsou volnočasové kroužky respondentům dostupné, ne vždy je využívají. Nabízí se otázka, zda je tato disproporce způsobená nezájmem respondentů nebo nevhodně volenou nabídkou organizací.

Položka č. 27 vytváří přehled kroužků, které respondenti navštěvují v různých volnočasových organizacích.

Tabulka č. 28: Typy kroužků navštěvovaných respondenty

Odpověď	11 – 13 let		14 – 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
sportovní	36	0,30	41	0,39	77	34,38
rukodělný	7	0,06	2	0,02	9	4,02
taneční	17	0,14	19	0,18	36	16,07
hudební	16	0,13	13	0,13	29	12,95
počítačový	1	0,01	2	0,02	3	1,34
výtvarný	9	0,08	5	0,05	14	6,25
turistický	3	0,03	1	0,01	4	1,79
Junák, Sokol, Pionýr	9	0,08	10	0,10	19	8,48
sbor dobrovolných hasičů	5	0,04	5	0,05	10	4,46
jiná možnost	17	0,14	6	0,06	23	10,27
Σ	120	1	104	1	224	100

Graf č. 30: Typy kroužků navštěvovaných respondenty

Tato položka se zaměřuje na typy kroužků, které respondenti navštěvují. Nejvíce účastníků (77 z 214 možných) navštěvuje sportovní kroužky, 36 respondentů taneční

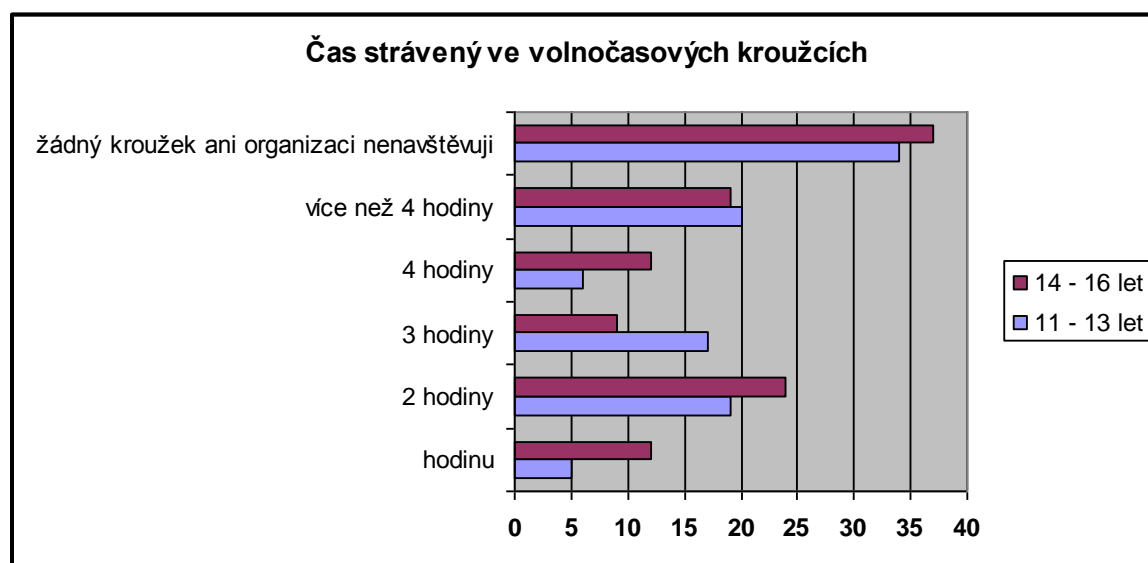
a 29 hudební kroužek. Odpověď jiná možnost sloužila dotazovaným k uvedení jiných kroužků, jež respondenti navštěvují. V této kategorii se nejčastěji objevovalo vaření, výuka jazyků, dramatický kroužek, rybaření, šachy nebo jízda na koních. Zájmy respondentů jsou velmi široké.

V položce č. 28 jsem se ptala kolik času respondenti, jež navštěvují volnočasové kroužky, v těchto kroužcích stráví

Tabulka č. 29: Čas strávený ve volnočasových kroužcích

Odpověď	11 - 13 let		14 - 16 let		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
hodinu	5	0,05	12	0,11	17	7,94
2 hodiny	19	0,19	24	0,21	43	20,09
3 hodiny	17	0,17	9	0,08	26	12,15
4 hodiny	6	0,06	12	0,11	18	8,41
více než 4 hodiny	20	0,20	19	0,17	39	18,22
žádný kroužek ani organizaci nenavštěvuji	34	0,34	37	0,33	71	33,18
Σ	101	1	113	1	214	100

Graf č. 31: Čas strávený ve volnočasových kroužcích

V poslední položce jsem se zajímala o to, kolik času respondenti nejčastěji tráví ve volnočasových kroužcích. Pro účastníky, kteří žádný kroužek nenavštěvují, zde byla možnost vyspat proč tomu tak je. Tuto možnost zvolilo 33,18 % respondentů. Účastníci nejčastěji uváželi, že je kroužky nebaví, jsou pro ně ztráta času, v jejich okolí žádný není, raději sportují sami, žádný kroužek je nezaujal, nemají na ně čas, nebo peníze. 20,09 % dotazovaných uvedlo, že ve volnočasových kroužcích za týden stráví 2 hodiny. Více než 4 hodiny uvedlo 18,22 % respondentů. I zde mohli dotazovaní uvést kolik hodin v kroužcích stráví. Odpovědi, se pak pohybovaly v rozmezí 5 až 15 hodin.

6.7 Testování hypotéz

Po vyřešení problému a stanovení hypotéz je čas přistoupit k jejich testování. K ověření hypotéz jsem zvolila test nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku. Chí-kvadrát pro kontingenční tabulku je velmi často používán pro zpracovávání výsledků dotazníkových šetření.

Před samotným začátkem testování je třeba formulovat nulovou a alternativní hypotézu. Nulová hypotéza (H_0) vždy předpokládá, že mezi dvěma zkoumanými jevy není závislost. Naproti tomu alternativní hypotéza (H_A), naopak tuto závislost předpokládá. Test nezávislosti chí-kvadrát je určený pro testování dat zapsaných v kontingenční tabulce. Čísla v kontingenční tabulce (P) bez závorek, vyjadřují četnosti odpovědí. Čísla v tabulce (O) v závorkách, vyjadřují tzv. očekávanou četnost. Očekávanou četnost vypočítáme tak, že vynásobíme vždy odpovídající marginální četnosti v tabulce a tento součin potom dělíme celkovou četností. Následně je možné vypočítat hodnotu testového kritéria χ^2 , jako součet hodnot $(P - O)^2/O$ pro všechna pole kontingenční tabulky (Chráška, 2007, s. 77).

χ^2 je ukazatelem velikosti rozdílu mezi skutečností a vyslovenou nulovou hypotézou. Pokud chceme posoudit vypočtenou hodnotu χ^2 , je třeba určit počet stupňů volnosti tabulky. Pokud řádkám v tabulce přidělíme znak r a sloupcům s , můžeme stupně volnosti vypočítat podle vzorce $f = (r-1)*(s-1)$. Poté ve statistických tabulkách vyhledáme kritickou hodnotu testového kritéria pro hladinu významnosti 0,05. Tuto hodnotu najdeme ve statistické tabulce, které jsou uvedeny v příloze č. 2.

Kritickou hodnotu následně porovnáme s hodnotou vypočítanou. Jestliže je vypočítaná hodnota testového kritéria menší než kritická hodnota přijímáme nulovou hypotézu, pokud je tato hodnota vyšší, přijímáme hypotézu alternativní (tamtéž, s. 78).

H1: Dívky tráví výrazně více času na sociální síti Facebook než-li chlapci.

U této hypotézy se pokusíme zjistit, zda dívky tráví výrazně více svého volného času na Facebooku než-li chlapci. Data k ověření hypotézy jsou získána z otázek 1 a 17.

$H_{(0)1}$: Dívky netráví výrazně více času na sociální síti Facebook než-li chlapci.

$H_{(a)1}$: Dívky tráví výrazně více času na sociální síti Facebook než-li chlapci.

Tabulka č. 30: Čas strávený na Facebooku

Čas	Pohlaví		Σ
	dívky	chlapci	
méně než 30 minut	21 (30,88)	38 (28,12)	59
30 minut	16 (16,75)	16 (15,25)	32
hodinu	18 (16,75)	14 (15,25)	32
2 hodiny a déle	29 (23,03)	15 (20,97)	44
jsem připojený/á po celý den	12 (8,37)	4 (7,63)	16
nemám Facebook	16 (16,22)	15 (14,78)	31
Σ	112	102	214

Vypočítaná hodnota testového kritéria: $\chi^2 = (P - O)^2/O = 13,45$

Počet stupňů volnosti: $f = (r - 1)*(s - 1) = 5$

Kritická hodnota testovaného kritéria: $\chi^2_{0,05}(5) = 11,07$

H1: 11,07 < 13,45 přijímáme alternativní hypotézu $H_{(a)1}$

Hodnota testovaného kritéria, kterou jsem vypočítala, je vyšší než kritická hodnota pro dané stupně volnosti. Přijímám tedy alternativní hypotézu a odmítám hypotézu nulovou. Dívky tráví výrazně více času na sociální síti Facebook nežli chlapci. Mohu tedy konstatovat, že je potvrzena vyslovená hypotéza.

H2: Chlapci tráví výrazně více času ve volnočasových kroužcích než-li dívky.

Zjistím, zda chlapci tráví výrazně více aktivním využitím volného času ve volnočasových kroužcích nežli dívky. K ověření hypotézy použiji data z otázek 1 a 30.

$H_{(0)2}$: Chlapci netráví výrazně více času ve volnočasových kroužcích než-li dívky.

$H_{(a)2}$: Chlapci tráví výrazně více času ve volnočasových kroužcích než-li dívky.

Tabulka č. 31: Čas strávený ve volnočasových kroužcích

Čas	Pohlaví		Σ
	chlapci	dívky	
hodinu	6 (8,10)	11 (8,90)	17
2 hodiny	14 (20,50)	29 (22,50)	43
3 hodiny	12 (12,39)	14 (13,61)	26
4 hodiny	9 (8,58)	9 (9,42)	18
více než 4 hodiny	16 (18,59)	23 (20,41)	39
nenavštěvuji žádný kroužek	45 (33,84)	26 (37,16)	71
Σ	102	112	214

Vypočítaná hodnota testového kritéria: $\chi^2 = (P - O)^2/O = 5,73$

Počet stupňů volnosti: $f = (r - 1) * (s - 1) = 5$

Kritická hodnota testovaného kritéria: $\chi^2_{0,05}(5) = 11,07$

H2: $11,07 > 5,73$ přijímáme nulovou hypotézu $H_{(0)2}$

Vypočítaná hodnota testovaného kritéria je menší než kritická hodnota testovaného kritéria. Pro tento výpočet tedy přijímám nulovou hypotézu a odmítám hypotézu alternativní. Mohu konstatovat, že chlapci netráví výrazně více času ve volnočasových kroužcích nebo organizacích. Podle výsledných hodnot tedy musím odmítnout hypotézu, kterou jsem stanovila.

H3: Prepubescenti (11 – 13 let) tráví na sociální síti Facebook výrazně méně času než-li pubescenti (14 – 16 let).

Tato hypotéza objasní, zda respondenti ve věkové skupině 11 – 13 let tráví výrazně méně času než respondenti ve věkové skupině 14 – 16 let. K ověření hypotézy použiji data z otázek 2 a 17.

$H_{(0)3}$: Prepubescenti netráví na sociální síti Facebook výrazně méně času než-li pubescenti.

$H_{(a)3}$: Prepubescenti (11 – 13 let) tráví na sociální síti Facebook výrazně méně času než-li pubescenti (14 – 16 let).

Tabulka č. 32: Prepubescenti a pubescenti a jejich trávení volného času na Facebooku

Čas	Věkové skupiny		Σ
	11 - 13 let	14 - 16 let	
méně než 30 minut	33 (27,85)	26 (31,15)	59
30 minut	15 (15,10)	17 (16,90)	32
hodinu	9 (15,10)	23 (16,90)	32
2 hodiny a déle	10 (20,77)	34 (23,23)	44
jsem připojený/á po celý den	8 (7,55)	8 (8,45)	16
nemám Facebook	26 (14,63)	5 (16,37)	31
Σ	101	113	214

Vypočítaná hodnota testového kritéria: $\chi^2 = (P - O)^2/O = 18,82$

Počet stupňů volnosti: $f = (r - 1) * (s - 1) = 5$

Kritická hodnota testovaného kritéria: $\chi^2_{0,05}(5) = 11,07$

H3: $11,07 < 18,82$ přijímáme alternativní hypotézu $H_{(a)3}$

Hodnota testovaného kritéria, kterou jsem vypočítala, je větší než kritická hodnota testovaného kritéria. Pro tento výpočet tedy přijímám alternativní hypotézu a odmítám hypotézu nulovou. Prepubescenti (11 – 13 let) tráví na sociální síti Facebook

výrazně méně času než-li pubescenti (14 – 16 let). Výsledné hodnoty potvrzují hypotézu, kterou jsem stanovila.

6.8 Shrnutí a diskuse výsledků.

Z výsledků získaných dotazníkovým šetřením vyplynulo několik zajímavých skutečností. Tyto skutečnosti jsem shrnula do několika okruhů. V prvním okruhu jsem zohlednila data spojená s využíváním internetu, v druhém okruhu data spojená s využíváním Facebooku a ve třetím okruhu představím data spojená s užíváním volného času respondentů.

Podle získaných dat je užívání internetu velmi rozšířené. Většina (98,13 %) z 214 respondentů má možnost využívat připojení k internetu přímo ve své domácnosti. Tuto tendenci potvrzuje i Hulanová (2012, s. 148), která uvádí, že pokud mají respondenti doma volný přístup k internetu, zvyšuje to míru jeho využívání a posléze i možnost internetové viktimizace. Možnost využít internet přímo ve vlastním pokoji, následně potvrdilo 84,11 % respondentů. 44,39 % účastníků výzkumu uvedlo že internet používají denně a 34,58 % téměř každý den. Pokud mají respondenti možnost využívat internet ve svém pokoji, snižuje to možnost jejich ochrany. Dítě je tedy vystaveno všem hrozbám, které internet poskytuje. Hulanová (tamtéž, s. 148), svůj výzkum ještě rozšířila a ze získaných dat vyplývá, že jedinci, kteří mají možnost využívat internet ve svém pokoji, se v 70 % alespoň jednou setkali s osobou, kterou zde potkali.

Poslední otázka z tohoto okruhu byla zaměřena na délku využívání internetu respondenty. Nejvíce respondentů, a to 28,51 %, uvedlo, že využívají internet 3 hodiny a déle, shodných 26,17 % zvolilo možnost hodinu a 2 hodiny. Délka užívání internetu může mít značný dopad na respondentovo chápání světa a rozlišením světa off-line a on-line. Jak uvádí Eckertová a Dočekal (2013, s. 21), pro „dnešní děti rozdíl mezi *online* a *offline* mizí. Proč by si telefonovali, když si mohou napsat SMS. Proč by si posílali SMS, když se mohou „domluvit na Fejsu“ (neboli Facebooku). *Online*, zejména díky mobilním telefonům s mobilním Internetem, se stalo součástí *offline*“. Jestliže, v současné době předpokládáme možnost lehkého a jednoznačného oddělení kyberprostoru od reálného světa, s postupným dospíváním a stárnutím současné mladé generace tato možnost pravděpodobně velmi omezí nebo dokonce vymizí. Zářným příkladem důležitosti internetu pro mladou generaci jsou i data

z výzkumu Děti v ringu dnešního světa – Hodnotové orientace dětí ve věku 6 až 15 let, kde jednou z otázek bylo, co by děti spíše oželely, zda internet nebo televizi. Celkem 32 % respondentů odpovědělo, že raději ožele televizi a pouhých 18 % internet (Bocan a kolektiv, 2012, s. 34).

V druhém okruhu se chci zmínit o datech spojených se sociální sítí Facebook. Výzkum potvrdil, že sociální síť Facebook je díky své široké propagaci v povědomí téměř všech respondentů. Na otázku znalosti této sítě vybralo odpověď ano 98,60 % respondentů. Následující otázka byla zaměřená na povědomí účastníků výzkumu o věkové hranici určené pro registraci na Facebook. Je poměrně s podivem, že správnou odpověď označilo pouze 54,67 % uživatelů, ačkoliv na následující otázku, zda respondenti mají na této sociální síti účet, odpovědělo kladně 81,78 % dotazovaných. To současně poukazuje i na jiný fakt. Jelikož jsem při sestavování testu zvolila dvě věkové hranice (11 – 13 a 14 – 16 let), respondenti, ne všichni respondenti, kteří náleželi k nižšímu věkovému rozmezí splňovali pravidlo 13 let pro založení účtu. I přesto téměř 70 % procent dotazovaných v nižším věkovém rozmezí, odpovědělo, že zde má účet. Jak uvádí Eckertová a Dočekal (2013, s. 28), provozovatel nezajímá, kdo se na Facebooku registruje. Registrovat se může kdokoliv, kdo uvede věk nad 13 let. Výsledkem je, že jedinec, který chodí do páté, šesté nebo sedmé třídy a nemá účet na Facebooku je pouze výjimkou. Ve většině případů navíc tito jedinci používají Facebook bez vědomí a souhlasu rodičů.

Dále jsem zjišťovala kolik, času stráví respondenti na internetu. Zde se po vyhodnocení dotazníků objevily velmi ambivalentní data. 27,57 % respondentů uvádí, že na Facebooku stráví denně méně než 30 minut. Naproti tomu 20,09 procenta dotazovaných volí odpověď 2 hodiny a déle. Většinový podíl této odpovědi se objevoval ve starším věkovém rozmezí. Výzkum, který provedla agentura PHD (*Facebook začíná teenagery nudit* [online].), uvádí, že teenageři začínají být Facebookem znudění a chtějí by něco nového. I podle mnou provedeného výzkumu, můžeme konstatovat, že respondenty Facebook nudí. Z výzkumu přínosu této sociální sítě odpovědělo 12,50 %, že pro ně nemá žádný přínos.

Podle odpovědí respondentů je nejčastějším zařízením pro využívání Facebooku stále počítač. Není žádným překvapením, že velké množství účastníků (108 ze 214) využívá Facebook v mobilu. Tento trend se velmi rychle rozšiřuje. Mezi nejčastějšími důvody využívání Facebooku je povídání s přáteli a rodinou a sdílení fotografií. Zajímavý je i fakt, že všechny lidi ze svého seznamu přátel zná a vidá se jen 11,68 %

respondentů. Pokud tedy respondenti vkládají na Facebook i osobní informace, s velkou pravděpodobností je poskytují i neznámým nebo jen částečně známým lidem.

V posledním třetím okruhu jsem se zaměřila na problematiku volného času. Nejprve jsem zkoumala, zda respondenti raději chodí ven s kamarády nebo tráví svůj čas na Facebooku. Uklidňujícím zjištěním je, že ačkoliv vysoké procento dotazovaných má profil na Facebooku, tak 91,12 % přesto raději tráví svůj volný čas venku s kamarády. Tato data byla následně potvrzena i v otázce, která mapuje náplň volného času dotazovaných. Po času, jež respondenti tráví s kamarády, nejraději sportují, hrají počítačové hry, nebo sledují televizi.

Poslední série otázek se zabývala přímo volnočasovými kroužky. Volnočasové kroužky v místě bydliště má 71,50 % dotazovaných. Nicméně pouze 63,55 % respondentů nějaký navštěvuje. Nejčastěji jsou to kroužky sportovního, hudebního nebo tanečního charakteru. Respondenti, kteří žádný kroužek nenavštěvují, jako důvod nejčastěji uváděli nudu nebo nezájem o nabídku. Velké množství dotazovaných, také uvedlo, že raději sportují sami než organizovaně.

Získaná data jsem porovnávala s výzkumem, který provedl Bocan a kolektiv (2012, s. 44). Ze sesbíraných dat vyplynulo, že nějaký kroužek alespoň jednou týdně navštíví v průměru 73 % respondentů ve věku 11 – 15 let. I u zaměření kroužků jsou data velmi podobná. Nejvíce se navštěvují sportovní, hudebně dramatické a výtvarné.

Pozitivním zjištěním je především poměrně velká ochota respondentů navštěvovat ve svém volném čase nějaké volnočasové kroužky. Velkou měrou k tomu jistě přispívá i jejich snadná dostupnost i pro obce s menším počtem obyvatel. Negativní je ale šířka jejich nabídky. Toto bývá častým problémem především v menších obcích, kde poptávka po specificky zaměřených kroužcích není dostatečně vysoká. Takovému jedinci nezbyvá nic jiného než dojíždět do větších měst. To je však velmi časově a mnohdy i finančně náročné.

Závěr

Diplomová práce je rozdělena do dvou částí. První část se zabývala teoretickým vymezením vývojového období u respondentů, problematikou volného času, pojmem internet, sociálními sítěmi, Facebookem a komunikací. Druhá část práce byla věnována kvantitativnímu výzkumu, jehož cílem bylo zjistit, jaký vliv má sociální síť Facebook na volný čas dětí a mládeže.

Ze získaných dat můžeme jednoznačně potvrdit, že Facebook ve volném čase dětí a mládeže své místo má a je hojně využíván. Jeho vliv je však značně nejednoznačný. Respondenti ho na jednu stranu oceňují jako výborný komunikační prostředek, který jim umožňuje jednoduše a rychle se s kýmkoli spojit. Na druhou stranu účastníci výzkumu i nadále v hojné míře navštěvují volnočasové kroužky a raději tráví svůj volný čas venku s přáteli.

Je třeba se zmínit ještě o jednom bodu, který mne v průběhu zpracování dat velmi zaujal. V několika dotaznících se objevil poznatek, který označoval jako přínos Facebooku to, že je zadarmo. Ale opravdu tomu tak je. Můžeme s klidným srdcem tvrdit, že právě tato sociální síť je zadarmo. V tom případě je velmi závažným faktem, že ve světě vzniká velké množství publikací, které objasňují a napomáhají při vytváření komerčního využití Facebooku. Především tvrzení pravděpodobně odkazuje na bezplatnou registraci a provoz sociální sítě. Jak uvádí Clara Shih účastníci prostřednictvím sociálních sítí vytvářejí jejich využíváním tzv. internetovou mapu každého člověka a jeho způsoby spojení s ostatními. To umožňuje předávat ostatním, kdo jsme, jaké vztahy k jednotlivým účastníkům máme a jak s nimi jednáme. Všechna tato data umožňují obchodníkům vytvořit přijatelnější, osobnější a přesnější obchodní interakci (2010, s. 17). Tuto domněnku podporuje i fakt, který každý uživatel této sociální sítě odsouhlasil při zakládání svého účtu a je uveden v části sedm. Zde se velmi zřetelně píše, že veškeré soukromé údaje, které této síti poskytnete budou přeneseny a zpracovány ve Spojených státech amerických (*Facebook* [online]).

Internet, ať chceme či ne, je prostě součástí našich životů. Každého člověka zde čekají mnohá nebezpečí. Jen těžko se dá odhadnout, zda je jich více či méně než v reálném světě. Rozhodně však jsou na ně děti méně připraveni. Snad každé dítě je od rodičů poučeno, že se nesmí stýkat s cizími lidmi, něco si od nich brát nebo dokonce s nimi někam chodit. Je to jen jeden z mála příkazů a zákazů, kterými se rodiče

své děti snaží chránit před okolním světem v době, kdy s nimi nejsou. S příchodem kyberprostoru ale vzniká nová hrozba. Dítě se najednou může dostat do nebezpečí, aniž by opustilo svůj pokoj nebo domov. Je třeba si uvědomit, že děti už dávno nežijí pouze v reálném světě ale vytvářejí si i vlastní on-line svět s novými druhy nebezpečí. Je tedy nadmíru důležité nepodceňovat prevenci internetové kriminality a to nejen v prostředí školy a volnočasových zařízení, ale především v samotné jedincově rodině. Na závěr si dovoluji citovat Johna Perryho Barlouwa. Rodiče se bojí vlastních dětí, neboť jsou domorodci tam, kde rodiče budou vždy pouze imigranty (*A Declaration of the Independence of Cyberspace*. [online]).

Bibliografie

Seznam použité literatury

BYSTRICKÝ, Jiří a kolektiv. *Média, komunikace a kultura: texty k problematice kulturních technik I*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 94 s. ISBN 978-80-7380-117-5.

ČÁP, Jan, Jiří MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. vyd. 1. Praha: Portál, 2001, 655 s. ISBN 80-7178-463-X.

ECKERTOVÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2013, 224 s. ISBN 978-80-251-3804-5.

FILIPCOVÁ, Blanka. *Člověk, práce, volný čas*. 2. vyd. Praha: Svoboda, 1967.

FÜRST, Maria. *Psychologie: Včetně vývojové psychologie a teorie výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Votobia, 1997, 263 s. ISBN 80-7198-199-0.

HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 239 s. ISBN 978-80-7367-473-1.

HELUS, Zdeněk. *Sociální psychologie pro pedagogy*. vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 280 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1168-3.

HULANOVÁ, Lenka. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. 1. vyd. Praha: Triton, 2012, 217 s. ISBN 978-80-7387-545-9.

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 176 s. ISBN 80-7178-927-5.

HOFBAUER, Břetislav. *Kapitoly z pedagogiky volného času: soubor pojednání o volném čase a jeho výchovném zhodnocování*. vyd. 1. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, 2010, 164 s. Opuscula (Jihočeská univerzita), sv. 6. ISBN 978-80-7394-240-3.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*. vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 272 s. ISBN 978-80-247-2369-4.

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007, 207 s. ISBN 978-80-7367-287-4

KOMINAREC, Igor. *Úvod do pedagogiky volného času*. Prešov: Grafotlač, 2003, 113 s. ISBN 80-9686-085-2.

KULHÁNKOVÁ, Hana a Jakub ČAMEK. *Fenomén facebook*. 1. vyd. Kladno: Jakub Čamek, 2010, 128 s. ISBN 978-80-904764-0-0.

MUSIL, Josef. *Sociální a mediální komunikace*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010, 256 s. ISBN 978-80-7452-002-0.

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. vyd. 3. Praha: Portál, 2002, 231 s. ISBN 80-7178-711-6.

PÍSEK, Slavoj. *HTML: tvorba jednoduchých internetových stránek*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2006, 108 s. ISBN 80-247-1767-0

PROCHÁZKA, David. *První kroky s internetem*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2010, 108 s. ISBN 978-80-247-3255-8.

PRŮCHA, Jan. *Pedagogický slovník*. 3., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2001, 322 s. ISBN 80-7178-579-2.

SAK, Petr a Karolína SAKOVÁ. *Mládež na křižovatce: sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*. vyd. 1. Praha: Svoboda Servis, 2004, 240 s. ISBN 80–86320–33–2.

SHIH, Clara Chung–wai. *Vydělávejte na Facebooku: jak využít sociální sítě k oslovení nových zákazníků, vytvoření lepších produktu a zvýšení prodejů*. vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010, viii, 246 s. ISBN 978–80–251–2833–6.

SVOBODA, Pavel. *Metodologie Kvantitativního speciálněpedagogického výzkumu*. vyd 1. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012, 123 s. ISBN 987–80–244–3067–6.

THOMPSON, John B. *Média a modernita: sociální teorie médií*. 1. české vyd. Praha: Karolinum, 2004, 219 s. ISBN 80–246–0652–6.

URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Karol MURDZA. *Masová komunikace a veřejné mínění*. vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 230 s. ISBN 978–80–247–3563–4.

VÁŽANSKÝ, Mojmír. *Základy pedagogiky volného času*. 2. upravené a doplněné. Brno: Typia, 2001. ISBN 80–86384–00–4.

VERDON, Jean. *Volný čas ve středověku*. vyd. 1. Překlad Jiří Žák, Gustav Franc. V Praze: Vyšehrad, 2003, 261 s. Kulturní historie. ISBN 80–7021–543–7.

VESELÁ, Jana. *Základy sociologie volného času*. vyd. 1. Překlad Jiří Žák, Gustav Franc. Pardubice: Univerzita Pardubice, 1999, 80 s. Kulturní historie. ISBN 80–7194–187–5.

ZACHAROVÁ, Eva a Jitka ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ. *Základy psychologie pro zdravotnické obory*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 278 s. ISBN 978–80–247–4062–1.

Online zdroje

BARLOW, John Perry. *A Declaration of the Independence of Cyberspace*. [online]. Davos, Switzerland, 8. 2. 1996 [cit. 2013-06-17]. Dostupné z: <https://projects.eff.org/~barlow/Declaration-Final.html>

BOCAN, Miroslav, Irena HOŠKOVÁ, Tomáš, a kolektiv. *Děti v ringu dnešního světa: Hodnotové orientace dětí ve věku 6 až 15 let* [online]. 1. vyd. Praha, 2012 [cit. 2013-06-17]. ISBN 978-80-87449-24-0. Dostupné z: <http://www.nidm.cz/userfiles/file/KPZ/vystupy/01-vyzkumy/deti-v-ringu-dnesniho-sveta.pdf>

BORNOVÁ, Lucie. *IBM developer works: Sociální síť*. [online]. 2011, 7. 12. 2011 [cit. 2013-06-02]. Dostupné z: https://www.ibm.com/developerworks/community/wikis/home?lang=en#!/wiki/W2ee553718f13_4825_b4e6_343b81350b95/page/%C3%9Avod%20do%20soci%C3%A1ln%C3%ADch%20s%C3%ADt%C3%AD.

BOYD, Danah M., ELLISON, Nicole B. *Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship*. *Journal of Computer-Mediated Communication* [online]. 2007, 13(1), article 11, [cit. 2013-06-02]. Dostupný z: <http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Veřejná databáze: Vybavenost domácností osobním počítačem a internetem podle typu domácnosti, velikosti obce, příjmové skupiny krajů* [online]. 2008 – 2010 [cit. 2013-05-21]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/maklist.jsp?kapitola_id=420&expand=1&

Facebook [online]. 2006, 11. prosince 2012 [cit. 2013-06-06]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/>

FBmix.cz: vše o sociální síti Facebook.com [online]. 2009-2013 [cit. 2013-06-03]. Dostupné z: <http://www.fbmix.cz/>.

LÁSKOVÁ, Magdalena. *Facebook začíná teenagery nudit* [online]. 2. 9. 2011 [cit. 2013-06-17]. Dostupné z: <http://www.mediaguru.cz/2011/09/facebook-zacna-teenagery-nudit/#.Ub7DD-fvPE0>

LENGBORN, Thorbjörn. *Ellen Key: (1849 - 1926)* [online]. Paris: UNESCO: International Bureau of Education, 1993, 11 s. [cit. 2013-06-10] Dostupné z: <http://www.ibe.unesco.org/publications/ThinkersPdf/keye.pdf>

MERRITT, Marian. *Straight Talk About Cyberstalking*. [online]. 1995 – 2013 [cit. 2013-06-04]. Dostupné z: <http://us.norton.com/cyberstalking/article>.

Nation crime prevention council: What is Cyberbullying? [online]. 2001 [cit. 2013-06-04]. Dostupné z: <http://www.ncpc.org/topics/cyberbullying/what-is-cyberbullying>.

Neformální vzdělávání. *Národní institut dětí a mládeže* [online]. Praha, 2012 [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: <http://www.nidm.cz/neformalni-vzdelavani/volny-cas/participace/slovník-participace>.

NÝVLTOVÁ, Táňa. *KISK Kabinet informačních studií a knihovnictví: Sociální síť* [online]. 2010, 18. 6. 2010 [cit. 2013-06-02]. Dostupné z: http://kisk.phil.muni.cz/wiki/Soci%C3%A1ln%C3%AD_s%C3%ADt%C4%9B.

Zákon o základní úpravě jednotného školství (školský zákon) [online]. 1948, [cit. 2013-06-02]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1948-95/souvislosti>.

Seznam tabulek

- Tabulka č. 1: Počty obyvatel v obcích respondentů
- Tabulka č. 2: Složení domácností respondentů
- Tabulka č. 3: Spokojenost respondentů s životem v jejich domácnosti
- Tabulka č. 4: Čas strávený učením
- Tabulka č. 5: Prospěch respondentů
- Tabulka č. 6: Spokojenost respondentů s prospěchem
- Tabulka č. 7: Preference míst pro využití internetu
- Tabulka č. 8: Možnost využití internetu v domácnostech respondentů
- Tabulka č. 9: Možnost využití internetu v pokojích respondentů
- Tabulka č. 10: Využívání internetu respondenty
- Tabulka č. 11: Čas strávený na internetu
- Tabulka č. 12: Znalost sociální sítě Facebook
- Tabulka č. 13: Věková hranice pro registraci na Facebooku
- Tabulka č. 14: Účast respondentů na sociální síti Facebook
- Tabulka č. 15: Čas strávený na Facebooku
- Tabulka č. 16: Nejčastěji používané zařízení pro připojení na sociální síť Facebook
- Tabulka č. 17: Nejčastější důvody využívání Facebooku
- Tabulka č. 18: Přínos sociální sítě Facebook
- Tabulka č. 19: Další sociální sítě využívané respondenty
- Tabulka č. 20: Ovlivnění prospěchu sociální sítě Facebook
- Tabulka č. 21: Znalost lidí ze seznamu přátel na Facebooku
- Tabulka č. 22: Chození ven s kamarády X trávení času na Facebooku
- Tabulka č. 23: Spokojenost respondentů s okruhem přátel
- Tabulka č. 24: Náplň volného času respondentů 11 – 13 let
- Tabulka č. 25: Náplň volného času respondentů 14 – 16 let
- Tabulka č. 26: Volnočasový kroužek nebo organizace v místě bydliště
- Tabulka č. 27: Účast respondentů na volnočasových kroužcích
- Tabulka č. 28: Typy kroužků navštěvovaných respondenty
- Tabulka č. 29: Čas strávený ve volnočasových kroužcích
- Tabulka č. 30: Čas strávený na Facebooku
- Tabulka č. 31: Čas strávený ve volnočasových kroužcích
- Tabulka č. 32: Prepubescenti a pubescenti a jejich trávení volného času na Facebooku

Seznam grafů

- Graf č. 1: Počet uživatelů sociálních sítí v ČR
- Graf č. 2: Dělení respondentů dle věkových kategorií a pohlaví
- Graf č. 3: Počty obyvatel v obcích respondentů
- Graf č. 4: Složení domácností respondentů
- Graf č. 5: Spokojenost respondentů s životem v jejich domácnosti
- Graf č. 6: Čas strávený učením
- Graf č. 7: Prospěch respondentů
- Graf č. 8: Spokojenost respondentů s prospěchem
- Graf č. 9: Preference míst pro využití internetu
- Graf č. 10: Možnost využití internetu v domácnostech respondentů
- Graf č. 11: Možnost využití internetu v pokojích respondentů
- Graf č. 12: Využívání internetu respondenty
- Graf č. 13: Čas strávený na internetu
- Graf č. 14: Znalost sociální sítě Facebook
- Graf č. 15: Věková hranice pro registraci na Facebooku
- Graf č. 16: Účast respondentů na sociální síti Facebook
- Graf č. 17: Čas strávený na Facebooku
- Graf č. 18: Nejčastěji používané zařízení pro připojení na sociální síť Facebook
- Graf č. 19: Nejčastější důvody využívání Facebooku
- Graf č. 20: Přínos sociální sítě Facebook
- Graf č. 21: Další sociální sítě využívané respondenty
- Graf č. 22: Ovlivnění prospěchu sociální sítě Facebook
- Graf č. 23: Znalost lidí ze seznamu přátel na Facebooku
- Graf č. 24: Chození ven s kamarády X trávení času na Facebooku
- Graf č. 25: Spokojenost respondentů s okruhem přátel
- Graf č. 26: Náplň volného času respondentů 11 – 13 let
- Graf č. 27: Náplň volného času respondentů 14 – 16 let
- Graf č. 28: Volnočasový kroužek nebo organizace v místě bydliště
- Graf č. 29: Účast respondentů na volnočasových kroužcích
- Graf č. 30: Typy kroužků navštěvovaných respondenty
- Graf č. 31: Čas strávený ve volnočasových kroužcích

Seznam zkratk:

zprav. – zpravidla

WWW – World Wide Web

HTML – HyperText Markup Language

z lat. – z latinského

apod. – a podobně

např. – například

ČR – Česká republika

čes. – česky

tzv. – tak zvané

č. – číslo

Seznam příloh:

Příloha č. 1: Dotazník

Dotazník

Dobrý den,

jsem studentka Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Chtěla bych Vás poprosit o vyplnění krátkého anonymního dotazníku, který je součástí mé diplomové práce s názvem Vliv sociální sítě Facebook na volný čas dětí a mladistvých. Data nasbíraná prostřednictvím tohoto dotazníku budou využita pouze pro účely již zmíněné diplomové práce a pomohou při mapování této problematiky.

1. Jsi:

- a) chlapec
- b) dívka

2. Kolik je ti let?

- a) 11 – 13 let
- b) 14 – 16 let

3. Odhadni, prosím, kolik ve tvé obci nebo městě žije obyvatel

- a) do 5 000 obyvatel
- b) 5 001 – 50 000 obyvatel
- c) 50 001 – 100 000
- d) 100 001 a více obyvatel

4. Kdo je členem domácnosti, ve které žiješ? Zde můžeš označit i více možností.

- a) matka
- b) otec
- c) sourozenec/i
- d) partner matky / partnerka otce
- e) babička
- f) dědeček
- g) strýc
- h) teta
- i) jiná možnost (vypiš jaká).....

5. Cítíš se doma spokojeně?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne
- e) jiná možnost (napiš jaká).....

6. Kolik času věnuješ denně učení?

- a) neučím se
- b) asi 30 minut
- c) asi hodinu
- d) asi 2 hodiny
- e) 3 hodiny a více
- f) jiná možnost (napíš jaká).....

7. Jaký je tvůj prospěch?

- a) vyznamenání – do 1,5
- b) velmi dobrý 1,5 – 2,5
- c) dobrý 2,5 – 3,0
- d) průměrný 3,0 – 3,5
- e) dostatečný 3,5 – 4,0
- f) nedostatečný 4,0 – 5,0

8. Jsi spokojený/á se svým prospěchem ve škole?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne
- e) jiná možnost (napíš jaká).....

9. Kde všude využíváš Internet? Zde můžeš označit i více možností.

- a) doma
- b) ve škole
- c) v mobilu
- d) v knihovně
- e) v internetové kavárně
- f) jinde (napíš kde).....

10. Máš doma možnost využívat připojení k Internetu?

- a) ano
- b) ne (přeskoč na otázku 12)

11. Máš možnost se připojit na Internet ve svém pokoji?

- a) ano
- b) ne

12. Jak často Internet využíváš?

- a) denně
- b) téměř každý den
- c) několikrát týdně
- d) několikrát měsíčně
- e) méně než jednou za měsíc

13. Kolik času strávíš denně na Internetu?

- a) méně než 30 minut
- b) 30 minut
- c) hodinu
- d) 2 hodiny
- e) 3 hodiny a déle
- f) nechodím na internet

14. Znáš Facebook?

- a) ano
- b) ne

15. Víš od kolika let se můžeš zaregistrovat na Facebooku?

- a) registrace není věkově omezená
- b) od 13 let
- c) od 15 let
- d) od 18 let
- e) nevím

16. Máš účet na Facebooku?

- a) ano
- b) ne
- c) měl/a jsem ale už jsem ho zrušil/a
- d) mám ale nevyužívám jej

17. Kolik času strávíš denně na Facebooku?

- a) méně než 30 minut
- b) 30 minut
- c) hodinu
- d) 2 hodiny a déle
- e) jsem připojený/á po celý den
- f) nemám Facebook

18. Jaký druh přístroje pro připojení na Facebook využíváš? Zde můžeš označit více možností.

- a) počítač
- b) notebook
- c) tablet
- d) mobil
- e) jiná možnost (napiš jaká).....
- f) nemám Facebook

19. K jakým účelům Facebook využíváš nejčastěji? Zde můžeš označit více možností.

- a) povídání s přáteli
- b) sdílení fotografií
- c) hraní her
- d) řešení věcí souvisejících se školou
- e) řešení konfliktů nebo problémů
- f) sdílení videí a hudby
- g) poznávání nových lidí
- h) za jiným účelem (napíš jakým)
- i) nemám Facebook

20. Co ti přináší využívání Facebooku?

.....

.....

.....

.....

21. Jaké další komunikační nebo sociální sítě využíváš? Zde můžeš označit více možností.

- a) Twitter
- b) Myspace
- c) ICQ
- d) Skype
- e) Google+
- f) nepoužívám žádné další komunikační nebo sociální sítě
- g) jiná možnost (napíš jaká).....

22. Myslíš si, že doba strávená na Facebooku ovlivňuje tvůj prospěch?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne
- e) jiná možnost (napíš jaká).....

23. Kolik lidí z tvého seznamu přátel na Facebooku vídáš i v běžném životě?

- a) všechny
- b) téměř všechny
- c) s více jak polovinou
- d) s méně jak polovinou
- e) jen s několika nejbližšími
- f) nemám Facebook

24. Dáváš přednost chození ven s kamarády nebo trávení času na Facebooku?

- a) chození ven s kamarády
- b) trávení času na Facebooku
- c) jiná možnost, napiš jaká.....

25. Cítíš se mezi svými přáteli spokojeně?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne
- e) jiná možnost (napiš jaká).....

26. Co děláš ve svém volném čase nejraději?

Jednotlivým možnostem přiřaď číselnou hodnotu od 1 po 7. Přičemž 1 značí nejraději a 7 nejméně rád/a.

-sportuji
-čtu knížky a časopisy
-sleduji televizi
-hrají počítačové hry
-jsem na Facebooku
-jsem venku s kamarády
-chodím do zájmových kroužků
-dělám jinou činnost (napiš jakou).....

27. Je v obci kde žiješ nějaký kroužek nebo organizace, která se věnuje volnému času (například dům dětí a mládeže, základní umělecká škola, nízkoprahové centrum, Junák, Sokol a podobně)?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

28. Navštěvuješ mimo školu nějaký kroužek v organizaci, která je věnuje volnému času (například dům dětí a mládeže, základní umělecká škola, nízkoprahové centrum, Junák, Sokol a podobně)?

- a) ano
- b) ne

29. Jaký typ kroužku/ů navštěvuješ?

- a) sportovní
- b) rukodělný
- c) taneční
- d) hudební
- e) počítačový
- f) výtvarný
- g) turistický
- h) Junák, Sokol, Pionýr
- i) sbor dobrovolných hasičů
- j) jiná možnost (napiš jaký)

30. Kolik času týdně strávíš ve volnočasových kroužcích nebo organizacích?

a) hodinu

b) 2 hodiny

c) 3 hodiny

d) 4 hodiny

e) více než 4 hodiny (napiš kolik)

f) žádný volnočasový kroužek ani organizaci nenavštěvuji (napiš proč)

.....

.....

.....

Děkuji za vyplnění dotazníku.

Příloha č. 2: Kritické hodnoty testového kritéria chí-kvadrát

Stupně volnosti	Hladina významnosti	
	0,05	0,01
1	3,841	6,635
2	5,991	9,210
3	7,815	11,341
4	9,488	13,277
5	11,070	15,086
6	12,592	16,812
7	14,067	18,475
8	15,507	20,090
9	16,919	21,666
10	18,307	23,209
11	19,675	24,725
12	21,026	26,217
13	22,362	27,688
14	23,652	29,141
15	24,996	30,578
16	26,296	32,000
17	27,587	33,409
18	28,868	34,805
19	30,144	36,191
20	31,410	37,576
21	32,671	38,932
22	33,924	40,289
23	35,172	41,638
24	36,415	42,980
25	37,652	44,314
26	38,885	45,642
27	40,113	46,963
28	41,337	48,278
29	42,557	49,588
30	43,773	50,892